ateitis

Eina nuo 1911 metų

1981 — ŠEŠTAS NUMERIS

VOL. LXXI

6

ateitis

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

1911-1981

ANTAI — K. Trimakas 198
Saulėj ir lietuj vaivorykštė ištryško — K. Trimakas 200
Su *Ateities* redaktorium J. Ambrazevičium (Brazaičiu) — A. Vaičiulaitis 208
Atsisakau parodymų prieš Viktorą Petkų — R. Paulionis 211
Eilėraščiai — G. Remeikytė 216
ATVIRAI: Idant kongresas būtų darbingas — A. Damušis, J. Laučka, K. Trimakas 218
Žvelgiant į praėjusio kongreso pėdsakus — A. Skrupskelienė 222
Kongrese svarstytinos moksleivių problemos — V. Dundzila 223
STUDENTAI: Studentų rūpesčiai kongreso reikalais:
1. Ne eksperimentas, o sunki užduotis — V. Dėdinaitė 224
2. Jaunimas tebeturi rūpesčių — V. Dundzila 225
3. Nustatyti stiprias, specifines veiklos gaires — G. Grušas 226
ATŽALOS: Problemos tarp dviejų kultūrų — L. Vadeišaitė ir A. Švabas 227
Ar ateitininkai turi ribotis — V. Lukošiūnas 228
Nusistatymai ateitininkui — D. Polikaitytė 228
VEIKLA 229
LAIŠKAI 239
KREIVOS ŠYPSENOS 240

Šį numerį redagavo K. Trimakas. Išdėstė J. Kuprys. Viršelyje: Dagio medžio skulptūra. Nuotraukos: A. Grigaitis (200, 203, 205, 206), J. Kuprys (210, 226), Lietuvių Informacijos Centras (212, 213, 215), R. Musonytė (227), M. Sungaila (228), K. Trimakas (229, 230, 231, 232, 233, 234-I ir III, 237, 239), V. Staškevičius (234-II), Z. Kripavičiūtė (236). Iliustracijos: K. Veselkaitė (216).

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave, Apt. 409, Forest Park, IL. 60130, USA. Telef.: 312 366-2446.

Redaktoriai: adv. Saulius Kuprys, Rima Sidrienė ir Aldona Zailskaitė.

Redakcijos nariai: dr. Roma Kuprienė, Jonas Kuprys, Daiva Markelytė, dr. Linas Sidrys, Grasilda Reinytė ir Linas Palubinskas.

Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė dail. A. Korsakaitės-Sutkuvienės.

Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: 312 434-2243.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 9.00 dol.; garbės prenumerata — 15.00 dol., susipažinimui — 7.00 dol.; kituose kraštuose — 7.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5.00 dol.).

ATEITIS (USPS 935-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1981 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

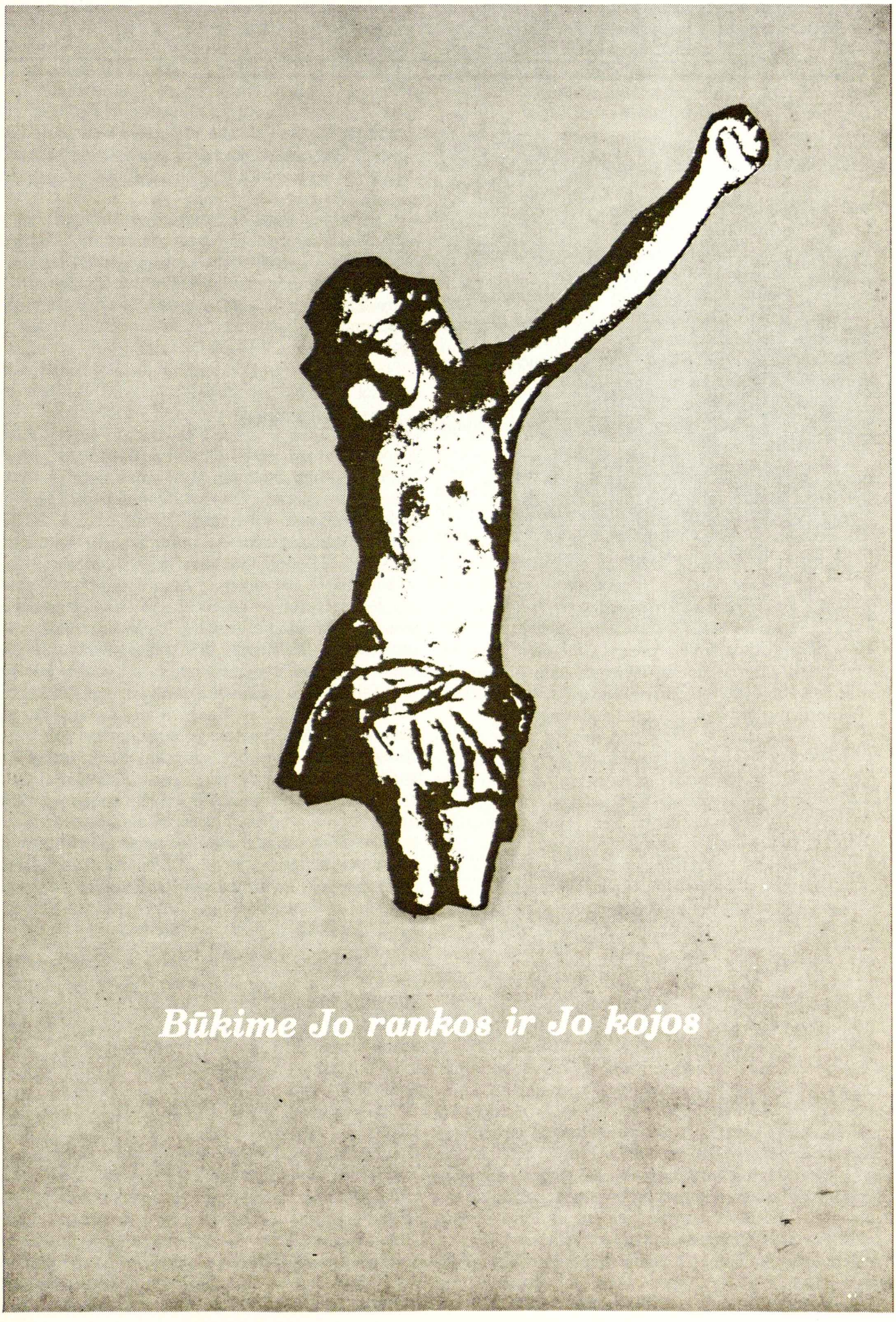

Būkime Jo rankos ir Jo kojos

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO

antai...

NUKRYŽIUOTASIS: Jo rankos ir kojos

Stabtelim ir susimąstom prie pavergtoj Lietuvoj komunistų išniekinto Nukryžiuotojo atvaizdo... Be rankos. Nulaužtom kojom. Blogis siekia sužaloti, sunaikinti tai, kas žmogiška ir kas dieviška... Net simbolius... Tuo labiau pačius asmenis. Tačiau fiziniu laužymu, pavergimu, naikinimu gėrio dvasia nepalaužiama. Toj nepalaužiamoj dvasioj — gėrio pergalė.

Nukryžiuotasis susitapatina su prispaustaisiais, pavergtaisiais, naikinamais — ypač jei jie nukenčia siekdami gėrio. Pavergtoj tėvynėj yra pilna tokių. Nukryžiuotaisis yra su jais — su kenčiančiais, persekiojamais, kalinamais dėl tikėjimo ir tautos laisvės kacetuose, kalėjimuose, psichiatrinėse ligoninėse, net pačioj tėviškėj, lyg nesavoj žemėj. Visa tauta palaužtom rankom ir kojom.

Mes patys, būdami dvilypiai, neturime teisės lengvaprasmiškai susitapatinti su Gėriu. Tačiau Nukryžiuotasis nori dėl gėrio nukenčiantiems padėti per mus. Tiek, kiek juos tikrai atjaučiame ir jiems padedame, atiduodame Jam savo širdis, protus, rankas ir kojas...

IŠTREMTI: Sibiro plotuose

Nėra jokios kitos tokios pasauly vietos, kurios lietuviai taip stipriai norėtų išvengti, kaip Sibiras. Ir, deja, ten šimtai tūkstančių yra buvę... ir dabar tebėra. Nuo pirmųjų išvežimų jau praėjo 40 metų.

Kiek skausmo ir vargo ten patirta tuose nesvetinguose plotuose, sukaustytuose ilgo žiemos šalčio... O vis dėlto iš ten yra prasiveržusi patvariausia lietuvių kantrybė ir jų ištvermės ryškiausi žiedai. Vakarų pasaulį labiausiai paveikusi yra Sibiro lietuvaičių maldaknygė, kelerių metų bėgyje išversta į keliolika kalbų, pasiekusi vieno milijono tiražą (tai kitomis kalbomis po pasaulį plačiausiai paplitęs lietuvių leidinys). Vargiai Vakarų pasaulio žmonės pilnai supranta Sibiran ištremtuosius, tačiau jie pajunta jų dvasinę ištvermę sunkiose, kad ir pilnai neįsivaizduojamose sąlygose. Apie tai užsimena ir Westminsterio arkivyskupas Basil Hume paskutinės britų laidos įvade: „Negalima nesistebėti žmogaus dvasios pajėgumu pakilti ne vien tik iš vargingos būklės, bet ir tą pačią būklę padaryti glaudesniu priartėjimu prie Dievo".

LAUŽOMI: Nepalaužiama dvasia

Ir okupuotoj Lietuvoj tautiečiai yra tebelaužomi... Ir siekiama juos visiškai palaužti.

Vos gydytojas Algirdas Statkevičius prisijungė prie grupės Helsinkio tarptautiniu aktu užtikrintoms žmogaus teisėms Lietuvoje saugoti, jis buvo sovietų valdžios persekiojamas, suimtas ir sveikas įkištas į psichiatrinį kalėjimą. Į psichiatrinę ligoninę pernai buvo uždarytas ir kitas laisvės kovotojas Petras Lukoševičius.

Už *LKB Kronikos* perspausdinimą suimtos, nuteistos ir su kriminalistėmis uždarytos Genovaitė Navickaitė ir Ona Vitkauskaitė. Už pogrindžio veiklą ir laisvės pastangas suimti ir teisiami Julius Sasnauskas ir A. Terleckas.

O ką mes išeivijoj sužinome, dažnai yra tik paviršiuj išsikišusi didelio ledyno maža dalis. Pogrindžio *Vyty* (Nr. 5) atspausdintas ir šiame *Ateities* nr. perspausdintas jaunuolio Regimanto Paulionio viešas pareiškimas rodo, kaip sovietų saugumiečių buvo siekiama jį palaužti, kad jis išduotų mūsų tautos didįjį laisvės kovotoją Viktorą Petkų.

Jie ir daugelis kitų laužomi, bet dvasia nepalūžę...

PERŠAUTAS: Kodėl jie...?

„Kodėl jie tai padarė?" — sušnibždėjo peršautas popiežius kraujuodamas. Atsakymas — keistas ir dalinis — tuomet jau buvo užrašytas ant popierio teroristo turko Mehmet Ali Agca kišenėje: „Aš nužudau popiežių protestuodamas prieš Sovietų Sąjungos ir JAV-ių imperializmą ir prieš genocidą, kuris vykdomas El Salvadore ir Afganistane".

Protestas tai protestas, bet nuo kada prieš tautų genocidą kovojama nekalto asmens (nekalbant jau apie taikos, teisingumo ir meilės siekiančio popiežiaus) gyvybės atėmimu?

Taip, bet to turko žudiko akyse popiežius nebuvo nekaltas. Keista, bet jau 1979 m., pabėgęs iš turkų kalėjimo, laišku jis grasino nužudysiąs „rusų imperialistų" siunčiamą „užsimaskavusį kryžiaus karų vadą" Joną Paulių II, jei jis lankysiąs Turkiją.

Politika čia ir naiviai ir grubiai sumaišyta. Viena aišku: aklos ar nesąmonėm paremtos neapykantos vedinas šis teroristas kėsinosi prieš tuo metu žmones laiminusio asmens gyvybę (ir čia vėl akyse atsistoja Nukryžiuotojo atvaizdas nulaužta ranka).

ŠARAUSKAS: Veiksniai ir išeivija

Kun. dr. Jurgis Šarauskas, gavęs vienerių metų JAV Baltųjų rūmų stipendiją, turėjo išskirtinę galimybę vienerius metus dirbti JAV valstybės departamento vienoje įstaigoje. Šios stipendijos laimėjimas rodė jį turint neeilinių gabumų, o vienerių metų patirtis tokioje įstaigoje sudarė galimybę iš arčiau stebėti amerikiečių politinės mašinos besisukančius sraigtus. Dėl to po tokios jo patirties su įdomumu teko laukti, kokias jis išvadas padarys ir ar turės sugestijų išeivijos veiklai. Įvairiom progom jis buvo pakviestas pasidalinti savo išvadomis. Didžiausio dėmesio susilaukė jo kalba Vasario 16 minėjime Toronte, ypač kai ji buvo atspausdinta *Tėviškės Žiburiuose* (II.26). Dėmesin ypač krito šie jo punktai: Išeivijos lietuvių politinė veikla „tikrai menka", „nepatenkinama", retorika ir ritualas, „kosmetika ir kostiumas". Išeivių vadovaujamieji veiksniai ir jų metodai — „pasenę,

pavargę, banalūs"; išeivijos fondai, „kultūros ir švietimo projektai" ir pati veikla „nėra patriotiška, nes tarnauja tik mums, išeiviams", t.y. savanaudiška. Reikia pakeisti „tremtinio" laikyseną į „emigranto". „Visi dabartiniai valdybų nariai kiekvienoj lietuvių organizacijoj" turėtų pasitraukti bent 10 metų užleisti vietą naujiems veidams. Reikia „stiprinti ryšius su Lietuva", ją daugiau informuoti apie išeiviją ir jai daugiau skirti pinigų.

Tėviškės Žiburiuose pasipylė virtinė atsiliepimų, didele dalimi — kritiškų. Stipriausios reakcijos susilaukė prelegento teigimas, kad veikla išeivijoj yra savanaudiška ir nepatriotiška, nes nukreipta į pačią išeiviją. Šis išvedžiojimas susilaukė tokių apibūdinimų: „nepavykęs terorizavimas" (A. Rinkūnas, III, 19), „nesusipratimas" (V. Vaitiekūnas, III.26), „mintis skamba gražiai, bet paviršutiniškai ir klaidingai... Akivaizdžiausiai mūsų išeivijos patriotizmas reiškiasi savo tautinio išlikimo rūpesčiu. Jei kas sako, kad išeivija visa tai daro dėl savanaudiškumo, tikriausiai nepažįsta jos" *(Tėviškės Žiburių* vedamasis, III.12). Neperseniausiai iš okupuotos Lietuvos atvykęs dr. A. Štromas teigė, kad tėvynėj likę lietuviai išeiviją laiko „kaip neatskiriamą tautos dalį, kaip jos avangardą laisvėje" ir todėl išeivių „lietuviški parengimai..., jeigu jie pajungti pagrindiniams tautiniams tikslams, turi neabejotinai patriotinę reikšmę" ir todėl nėra savanaudiški.

Šarauskas nerado rėmėjų tame išeivijos veiklos nuvertinime. Gi ši jo kritika susilaukė kritikos ne vien iš vyresniųjų, bet ir iš jaunesniosios kartos, net studentų tarpo (pvz. jį girdėjusiųjų Chicagos studentų ateitininkų draugovės susirinkime vasario 27, žr. „Veiklos" skyrių).

Antra vertus, skirtingų atsiliepimų būta dėl jo pasiūlymų lietuvių išeivių politinėj veiklol, t.y. dėl dabar vadovaujančiųjų pasitraukimo 10 metų, dėl pasamdymo nelietuvių profesionalų („lobbyists") politiniams tikslams atsiekti, dėl akademinio ir propagandinio centro Washigtone ir kt. Čia nuomonės skyrėsi, bet buvo ir pasisakančiųjų už tokias sugestijas. A. Savartas teigė, kad Šarausko mintys „yra lyg jaunosios kartos reikalavimas užleisti jai vadovaujančias vietas, senajai kartai pasitraukiant į garbingai užpelnytą poilsį" (IV.16). Priešingai — A. Diržys tvirtino, kad tas reikalavimas Lietuvos reikalais besirūpinančią vyresniąją kartą „labai neužtarnautai įskaudino" (III.5). Č. Senkevičius gi nurodė tikrovės neišvengiamybę: „lietuvybės tęstinumas išeivijoj, sąlytis su tauta, kova dėl laisvės, norim ar ne, priklausys nuo jaunųjų kartos... Turėsim būti dėkingi, kad ta jaunoji karta ims ir tvarkys lietuviškąjį gyvenimą" (V.7).

KONTAKTAS: Ar buvo bandoma?

Tose *Tėviškės Žiburių* diskusijose Al. Gimantas pasakė bene mūsų visų priimamą posakį: „jei norime gausesnio jaunųjų įsijungimo ir aktyvesnio dalyvavimo, esame priversti... skaitytis su jaunesniųjų nuomone, pasiūlymais..." (IV.23).

Tik nevertėtų čia kalbėti apie kokią tai „prievartą", o verčiau — apie gryną išmintį... Kūrybingai veiklai reikia žmonių su nauja patirtimi, nauju žvilgsniu ir naujais sumanymais. Kūrybingos veiklos būtina sąlyga — dialogas tarp seniau veikusių ir naujų „ateivių". Pirmieji (jei išmintingi) atveria duris pokalbiui su naujais, o nauji ateiviai (jei išmintingi) parodo sumanumo seniau veikusius įtikinti naujų projektų vertę. Atviras ir išmintingas pokalbis yra sąlyga kūrybingai veiklai.

Šarauskas turėjo išskirtinės retos patirties JAV politinėj srity ir iš ten atsinešė šviežią žvilgsnį bei naujus sumanymus. Tuos sumanymus (kaip pvz. steigimą lietuvių politinio informacinio-tyrimų-propagandinio centro Washingtone, pasamdymą nelietuvių profesionalų atlikti specialiems uždaviniams amerikiečių politinėj arenoj ir pan.) vertėtų apsvarstyti. Tam reikalingas atviras pokalbis. Koks kontaktas buvo užmegztas? Ar toks atviras pokalbis išsivystė, ar ne? Jei ne, kodėl? Kokios kliūtys? Ar išeivijos aukštieji veiksniai nebuvo atviri, ar naujasis „ateivis" per greitu noru juos revoliuciškai nugriauti sudarė kliūčių atviram pokalbiui išsivystyti?

Atsakymas į tuos klausimus nėra aiškus. Tačiau vertėtų atsakymą turėti, nes tik jis nurodo kliūtį atviram dialogui ir kūrybingai lietuvių išeivių politinei veiklai. Kas iš tikro kliudo vyresniųjų ir jaunesniųjų kartos atstovams susitikti, apsvarstyti ir sutartinai veikti: ar vyresniųjų „užsibarikadavimas", ar jaunesniųjų „revoliucinis noras senius nutrenkti", ar abiejų nesugebėjimas statyti tiltus atviram pokalbiui ir darniai veiklai?

DERINANT: Mokslas ir religija

„Ar ne tiesa, kad tikras džiaugsmingas susijaudinimas glūdi atradime to, kas dieviška, bendrame visų dalykų viduje? — rašė tėv. Teilhard de Chardin, S.J., laiške savo draugui mokslininkui tėv. Pierre Lerroy, S.J., Šiuo pasakymu šis paleontologas-mistikas nurodė viso savo gyvenimo leitmotyvą: mokslo ir religijos konfliktų zenite ieškoti darnos tarp Dievo ir pasaulio, tarp mokslo ir religijos, tarp krikščionybės ir evoliucijos.

Prie religijos ir mokslo anuolaikinio konflikto buvo prisidėję ne tik religiją neigti linkę mokslo žmonės, bet ir krikščionių uždaros nuotaikos, atsiribojančios nuo pasaulio ir mokslinių laimėjimų. To uždarumo ir perdėto atsargumo paveikta bažnytinė vadovybė jo raštuose įžvelgė klaidas ir uždraudė juos spausdinti.

Rankraščiai, perduoti į privačias rankas, atspausdinti po autoriaus mirties, plačiai paplito ir padarė daug teigiamos įtakos žvilgsniui į pasaulį, į darnesnį religijos ir mokslo santykį. Pasaulėžiūriniuose ir dvasiniuose raštuose teberanda stiprų atgarsį jo raštų pagrindinė mintis: Dievo įtakoj visata tebesivysto; žmogus, evoliucijos žiedas, toliau tobulina pasaulį savo darbu ir meile, kreipdamas jį į pilnutinį Kristų, į Dievą.

Šių metų gegužės 1 d. sukako 100 m. nuo Teilhard de Chardin gimimo.

Kęstutis Trimakas

1981 m. gegužės mėn. 17-25 d.

SAULĖJ IR LIETUJ VAIVORYKŠTĖ IŠTRYŠKO

POEZIJOS PYNĖ IŠ 1911-1981 METŲ „ATEITIES“

KĘSTUTIS TRIMAKAS

„Ateities“ žurnalas šįmet švenčia 70 metų sukaktį. Nuo pat šio žurnalo pradžios poezija, Adomo Jakšto terminu — „grožio išriškėja“, užėmė pagarbią vietą „Ateities“ puslapiuose. Jausdami tą poezijos vertinimą, jaunieji kūrėjai siuntė savo eilėraščius, neretai — ir pačias pirmąsias savo kūrybos kregždes (pvz. Jonas Aistis). Tuo būdu „Ateitis“ tapo poezijos ir, aplamai, beletristikos, platforma, pro kurią perėjo daugelis lietuvių tautos dailiojo žodžio kūrėjų.

O poetai jaučia su mumis ir kalba už mus. Gyvenimo patirčių įvairume, tarsi tarp saulės ir lietaus, pasipila jausmų vaivorykštė. Apie ją kaip tik ir liudija ši įvairiaspalvė poezijos puokštė iš 1911-1981 m. „Ateities“ puslapių (šalia autoriaus pavardės ir eilėraščio pavadinimo paduodami metai, kada eilėraštis buvo atspausdintas.

Algirdas Grigaitis

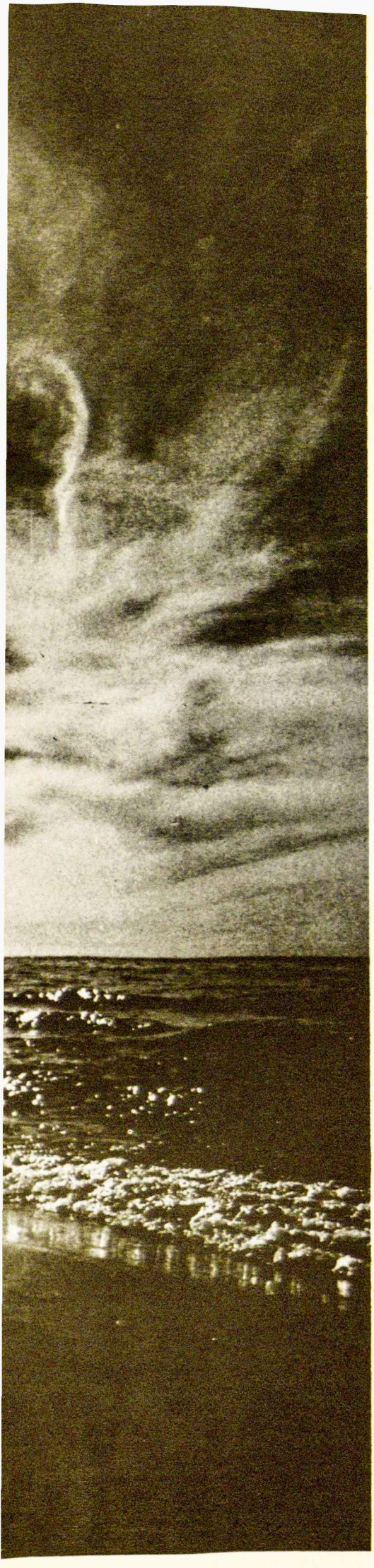

Jaunystei žavint ir buriant —

Laimės vaivorykštės tiltu

Gyvenimo pati, pati pradžia... Kviečianti, žadanti, viliojanti, masinanti... Ateitis...

Skaisti, graži ir paslaptinga
Lyg deivė koki!
Eik jon, kol tau jėgų nestinga,
Kol jausti moki.

(Adomas Jakštas, *Ateitis,* 1911)

Gyvenimas atsiveria prieš akis... Gyvenimas, kaip burtas, kaip pasaka. Kaip meilė, kaip laimė... Jaunystė... Pavasaris.

Įpylė į žiedus saldžiausius lašus,
Pavasario burtas gražus, —
Ir amžiną pasaką seka slaptai
Kaip krištolas skaidrūs žiedai.

(Putinas, *Pavasario burtas,* 1912)

Burtai... Žiedų žavesys... Pasaka, kuriai beveik negali tikėti.

Klausiaus ir netikėjau!
Nors netikėjau, vėl klausiaus —
Aplink pavasaris klegėjo
Už upeliuką daug garsiau.

(Aldona Baužinskaitė, *Pavasaris,* 1946)

Širdis, tiek jausdama, išsiplečia, išeina iš savęs ir viską apglėbia. Su ja ir už ją, rodos, jaučia visa, kas aplinkui — visas pasaulis.

Ką tu jausi, ką mylėsi,
Laukas viską pasakys...
Linas debesio pavėsy
Merkia mėlynas akis.

(Kazys Bradūnas, *Pavasario daina,* 1936)

Erdvė ir širdis... Erdvė širdy... Ir širdis erdvėj... Darniam skambesy... Sutartinėje, kai visur skamba laimės aidai..

Pažvelk, ramunėm austas takas,
Plati erdvė jaunoj širdy —
Nakties šešėly beržai šnekas,
Kasas išprausę pilnaty.

(Nerima Narutė, *Žemės pasaka,* 1953)

Bet ir to negana. Negana, kad erdvė ir širdis pasidaro viena. Svajonėmis ir ilgesiu norisi plaukti... ar skristi dar toliau... toliau — už visų širdies ir už visų erdvės ribų...

Lipsiu sėsiu aš į laivą,
Gal pamosiu dar krantams,
Ir išplaukt nebus man gaila,
Nes krantuos naktis jau tems.

Ir nuneš baltoji burė
Mane vieną į marias,
Kur sidabro žvaigždės žiūri,
Kur vargai manęs neras.

(Daiva Nauragytė, *Kuomet ateis valanda,* 1953)

Už visų ribų... Už erdvės bekraštės... Išplaukia... Ieško... Ieško širdy ir už širdies... Ieško erdvėj ir už erdvės... Klausia... Klausia rimtai ir pusiau žaidžiančiai.

Aš skyniau žiedus, nes mylėjau,
Mylėjau dangų su žeme!
Mylėjau žiedlapius, kaip vėjas,
Gal būt, mylėjau ir Tave!?

(Aldona Baužinskaitė, Pavasaris, 1946)

Kaip vėjas... Klausiančiai... Klausimu užsitikrinančiai...

Daug žiedelių parsineši,
Tai kvepės visuos namuos!...
Kas už vasarą gražesnis?
Kas už vardą mylimos?

(Kazys Bradūnas, *Pavasario daina,* 1936)

Klausime pilna ilgesio. Ilgesy pilna ieškojimo. Ieškojime pilna atradimo. Atradime pilna užsitikrinimo... Toks šios meilės kelias. Atradęs tirpsti laimėj... Jauti: tavy ir kitame sirpstanti meilė — tai laimės vaivorykštės tiltas, kuriuo žengi į kitą, o kitas žengia į tave.

Jei paminėsiu kada laimės šneką,
žinokit — ją semiu iš mylinčios širdies.
Bičiuliai skundžiasi: tiek šaltinių jiems išsekę,
o man laimužė švietė, švies!

(Kazys Inčiūra, *Mylinčios širdies šnekos,* 1929)

... Atrasta... Pagaliau atrasta... Pagaliau atrasta laimė... .....
.....

Visko praradimo naštai sunkinant žingsnius — iki paskutinė valanda išmuš...

Gyvenimas... Kai kas vis laukia prieky ir kai kas vis paliekama... Namai... Gimtinė... Saugu ir jauku namuos, bet juose kaip ir lopšy, ilgai negali pasilikti.

Kaip obelis, mamyt, palinkus,
Galva baltumo jazminų...
Ar čia senai supai tu lingę,
Dabar gyvent jau išeinu.

(Paulius Jurkus, *Iškeliavimas,* 1938)

Dar taip norėtųsi „bėgt per pievas, skardenti slėnį dainele,... svajoti vakare... Bet — reik keliauti į pasaulį, užmiršti vasaras medaus..." (Paulius Jurkus, *ten pat).*

Taip, tenka užmiršti vasaras medaus... Ir pavasario burtus. Ir žiedų žavesį.. Ir pasakas, kuriom beveik negalėjai tikėti. Ir širdies erdves... Ir svajonėse lankytas bekraštes šalis...

Buvo vasara ant lauko,
Lino žiedo paežy...
...
O dabar jau pražydėjo
paskutiniai jurginai.

Algirdas Grigaitis

Tavo laimę vaiko vėjai
baltais rudenio sparnais!

(Julija Švabaitė, *Buvo vasara,* 1936)

Rudenio vėjų vaikoma laimė — neberami, nebetikra. Vieton laimės džiaugsmo įsibrauna abejonė.

Kas bus rytoj,
Neklausiu aš,
Neklausk ir tu, —
Išlėkdami gervių pulkai
Gal mūsų laimę nusineš...
Bet...

(Kotrina Grigaitytė, *Šį rudenį,* 1934)

Bet... Bet dar gali džiaugtis „uzarėliais patvoriuose"... Praeinančios akimirkos įspūdžiais. Kol gali... Jei abejonės, kaip rudenio išskrendančios gervės, laimės miražo visai nenusinešė...

Smagios akimirkos — trumpa paguoda... „Jaučiu — po mėlynu skliautu jau nebežais paukštužis taip sučiulbęs..." (Antanas Vaičiulaitis, *Vaizdai,* 1933).

Akimirkų smagumais skausmo sriauto nesulaikysi:

Su skausmu parimsti tu kasvakar,
Gesta saulė graži vakaruos...
Vanduo bėga, vanduo nebegrįžta,
Vanduo dienas toli nuliūliuos...

(Aloyzas Baronas, *Vakaras ant tilto,* 1939)

Dienos bėga. Dienos prabėga. Dienos negrįš... Ne tik dienos... Nei jaunystė...

Rimk, baltažievi: dienos vienatvės
keisis linksmybių aidais.
Verk, sese, verki savo jaunystės:
ji nebegrįš su žiedais.

(Leonardas Žitkevičius, *Ilgesio elegija,* 1934)

Grįš pavasaris... Žiedais apsižieduos... Ir beržas baltažievis sužaliuos... Pavasaris grįš... Bet nebe tas... Nesišypsantis, bet iš manęs besišaipantis... Tik

skausmu širdį veriantis... Nebe tas, nes su juo nebebus jaunystės, mano pavasario...

Ir rodosi man, kad gyvenimas mūs
ateina, nueina ir dingsta,
Ir lieka tiktai atminimas ramus
Ir mano vienatvėj sau smilksta.

(A. Tyruolis, *Ant tako,* 1934)

Paguoda?!... Lieka atminimas. Gal laimės nereikia... Ji per trapi. Gal užtenka jos atminimo? Gal atminimas išliks? Nesudrumstas?... Gal „vėjas... sakys, kad mums laimės užteko" (A. Tyruolis, *ten pat).*

„... laimę vaiko vėjai..." (Julija Švabaitė, *Buvo vasara,* 1936). O dabar primena ją... Laimė vėjo malonėj... Vaikoma... Primenama... „Ir, štai, atėjęs vėjas mano širdyje įnirtęs duobę kasa..." (Alfonsas Nyka-Niliūnas, *Rudens himnas,* 1946). Duobę mano laimei... Man...

Paims mane po savo tunika, sulytą kūdikį,
Atėjusį sapnų ieškot šitų laukų širdy,
Ir nešantį kelis lapus, suspaustus rankoje, lyg auksą...

(Alfonsas Nyka-Niliūnas, *Ten pat).*

Atėjusio sapnų ieškoti „širdį ir laukus užguls ruduo" (Alfonsas Nyka-Niliūnas, *ten pat*)... Ir tada širdin įsminga šalčiu kaustanti strėlė... O jei...

O jei aš tavo nebebūčiau,
o jei tu nebebūtum mano,
kas iš pavasario visų melsvų žibučių,
kas iš dangaus šilkinio okeano.

(Bernardas Brazdžionis, *O jei aš tavo nebebūčiau,* 1933)

Gilyn širdin besminganti abejonė... Šaldanti, stingdanti, sukaustanti... „jei tu ne mano, teniaukia dangų debesys, te vėtros žemę pučia, širdis te miršta..." (Bernardas Brazdžionis, *ten pat).*

O jei... O jei meilės ryšys, tas vaivorykštės tiltas į laimę, jau plyšo ir negrąžinamai nugrimzdo... Kas tada?... Tada belieka panaikinti plyšusio ryšio ženklus...

Ateina naktis, kada deginami laiškai...
Kas su nuolankia,
Kas su bereikšme šypsena
Palinksta paskutinį kart prie stalčiaus.
Ir tą minutę
Visų likimas — drebulių dalia.

(Jolanta Malerytė, *x x x* , 1981)

Drebulys... Ir stingdantis šaltis... Ateina žiema...

Juodi siluetai tik skrenda, tik skrenda...
Vėtra įšėlo ir sniegą tik gena.
O akys, ko ieškojo, laukė — neranda...
Matau tik verkiančią motiną mano...

(Antanas Miškinis, *Sudrumstas sapnas,* 1927)

Akys ieškojo laimės... O mato tik verkiančią... Išlydėjusią mane pasaulin... Pasilikusią su visais pasiliekančiais daiktais... Mano paliktais ir mane palikusiais... Vieną... Vienų vieną... Tuštumoj.

* * *

Tada, staiga, trenkia grėsmė — Banga... Šėlstanti, grėsminga, grūmojanti paskandinti — „nežemiškos būties sonatą užbaigti iškilmingu finalu" (Leonardas Andriekus, *Banga,* 1951). Baimė... Baimė... Šaukiu... Maldauju...

Pabūk rami, kol vėjai neišbudo,
Kol vėliavos iškeltos suplevens,
Nes jei sudušme, beliks iš putų
Tik vardo raidės ant vandens.

(Leonardas Andriekus, *ten pat*)

Baimė paskęsti. Baimė pražūti... Viską praradęs, bijau prarasti save... Su banga atsėlina nežinia...

Už durų — žemės pabaiga.
Iš tolo ritasi banga.
Šviesa — nelyginant spraga
Tarp vėjo ir akmens.
. . .

Girdžiu, įsimenu, skubu
Ir nežinau su kuo kalbu —
Su Nepažįstančiu ribų
Ar su šviesos ratu.

(Tomas Venclova, * * *, 1979)

Nežinia... Nežinia, kuri siaubia ir skverbias kaip migla. Ne šviesa, bet ir ne visiška tamsa... Vis vien — našta, „tarp vėjo ir akmens".

Baimė... Ir tada įsiskverbia klaidos jausmas... O gal suklydau?...

„Jie renkasi aplink mane, ... tylūs ir silpni... tokie sunykę... Paklydę tarp žmonių..." (Henrikas Nagys, *Manieji,* 1939)

Tai aš juos atvedžiau į čia, į tyrus,
Toli nuo juoko, nuo žmonių...
Ir, Viešpatie, kas bus, kas bus,
Jeigu suklydau!?...

(Henrikas Nagys, *ten pat*)

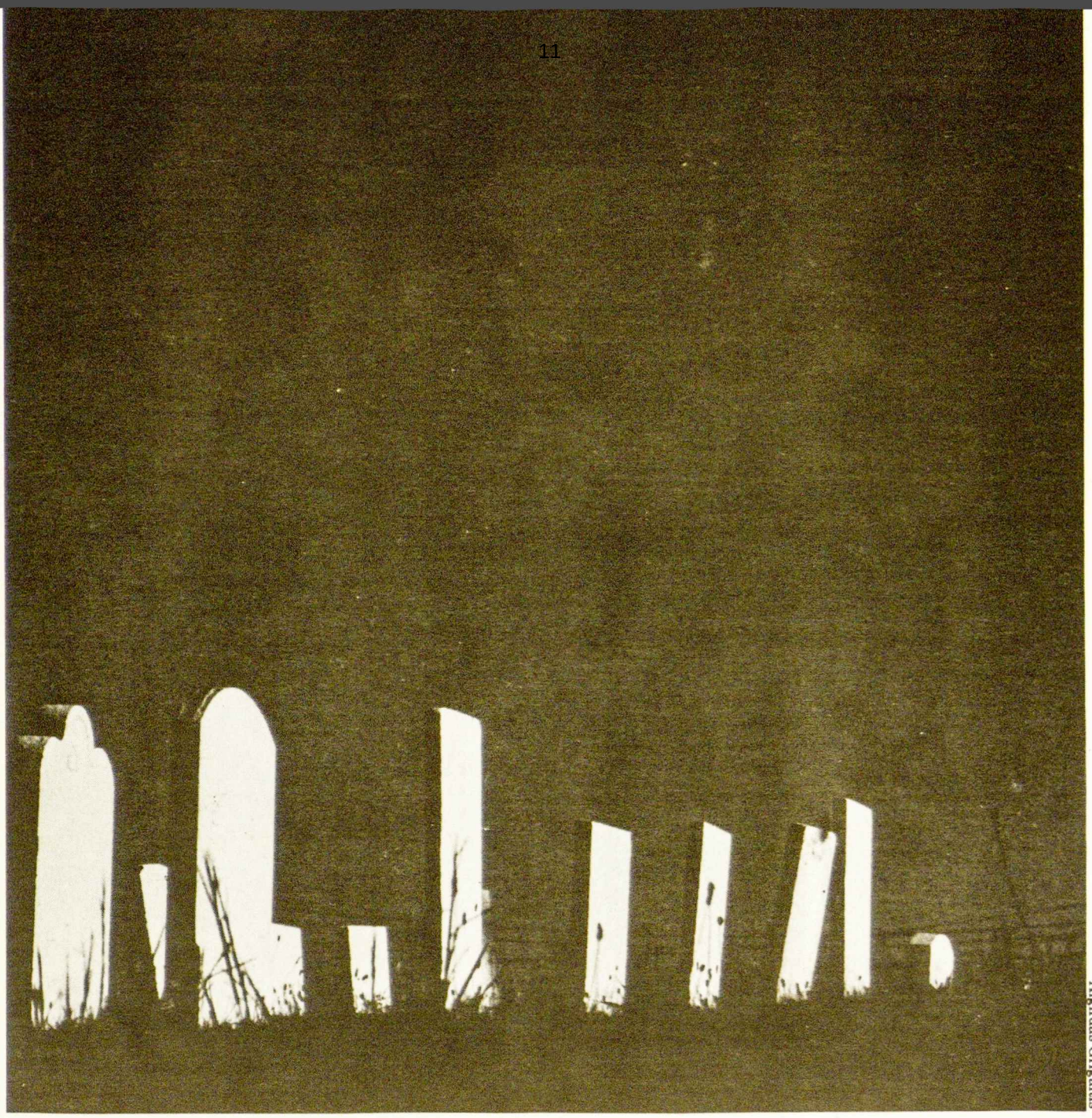

Algirdas Grigaitis

Jeigu suklydau?!... Jei suklydęs suklaidinau kitus ir nuvedžiau į tyrus, kur dabar jie alksta. Abejonė dėl savęs. Kankinanti abejonė dėl kitų... Kaip smugdanti, žemėn lenkianti, sunkiai pakeliama našta...

Baimė... Ir tada, kaip gyvatė, įsirango klaikumos jausmas... Saulė ima slysti žemyn nuo dangaus... Pasivaidena burtininkas... Imu kliedėti...

Ištiesk rankas, senasai burtininke,
ir nebepurtinki žilos galvos.
. . .
Ištiesk rankas ir krauki pas save
seniai atsivežtą sidabrą.
Nelauk iš vaikų duonos...

(Živilė Bilaišytė, * * *, 1970)

Slysteli tikrovės kontūrai, kai saulė akyse ima slystelti už tilto... O kokia iliuzija apima mane, kai pasivaidena burtininkas ir dar imu su juo kalbėti? Iliuzorišku sidabro šaltu atspindžiu nepamaitinsiu nei savęs, nei kitų. Tikrovės iškreipti kontūrai — opiumas susitikimui su vaiduokliais...

Tuštuma — viskas prarasta... Baimė — viskas iškreipta... Tik rodos...

O man rodės,
Kad gegutė graudžiais žodžiais pavadino.
Pavadino vyšnių sodan, kur šakelės
Sniegą kėlė,
Kur vėjelis toks lengvutis siautė, šėlo.
Pavadino vyšnių sodan, kur gegutei
Širdį gėlė,
Kur gegutė savo skausmo nepakėlė...

(Jonas Aistis, *Gegutėlė*, 1927)

Visiškoj tuštumoj ir begalinėj baimėj... Nebereikėjo vėtros. Užteko vėjelio... Nereikėjo nei grėsmingos bangos. Užteko žiedų, atrodžiusių lyg sniegas... Rodės...

Širdį gėlė. Skausmo nepakėlė... Ir pavadino ten, kur nebuvo ko nei eiti...

Sustojo laikrodis.
Kiekvienas, pasiėmęs palikimą,
Artinosi prie Uolos...
...
Dabar paskutinė valanda.

(Vitalija Bogutaitė, *Paskutinė valanda,* 1956)

Paskutinė — ... jaunyste besidžiaugusio ir už tą džiaugsmą akis išverkusio..., laimės vaivorykštės tiltais keliavusio ir visus tiltus, laiškus ir ryšius sudeginusio..., visom apdraudom užsitikrinusio ir visom apdraudom suabejojusio ir nusivylusio..., viskuo prisipildžiusio, bet širdį tuštumoj, baimėj, nežinioj, klaidoj ir klaikumoj paskandinusio..., vis į ateitį žengusio, bet tik į kapus tenužengusio... ... ... ir į Uolą atsimušusio — nepradėta pabaiga .....
.....

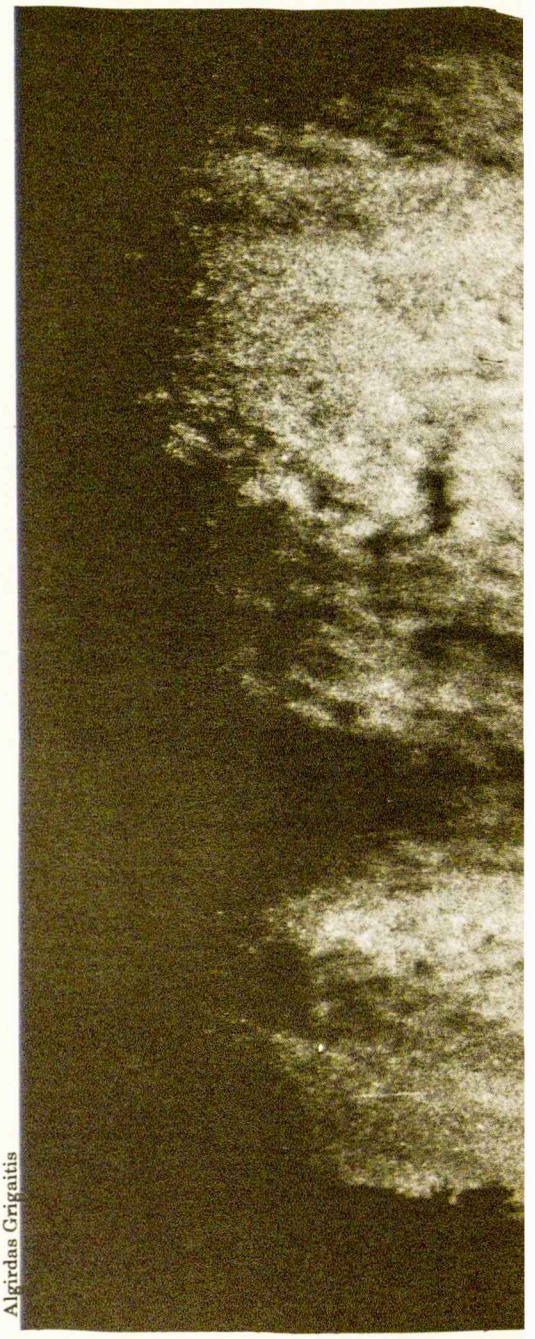

Algirdas Grigaitis

Pasidalinus duona su išalkusiu, iš kapinynų — į Prisikėlimą...

Kapinynai... Paskutinės valandos liudytojai... „Kapinynai mane traukia..., nes kapinynų širdy... miega mano auksinis kryželis, mano atsakymas į visus mano klausimus, kam, aplamai, atėjau į pasaulį ir kur nukeliausiu..." (Vladas Šlaitas, *Kapinynų žolė,* 1976).

Jei nebūtų meilės,
būtų tik durys,
kurios veda į tamsią ir šiurkščią ir amžiną mirtį.
...
Bet seni kapinynų varteliai dainuoja meilę,
ir šiurkšti ir graudi žolelytė dainuoja meilę,
nes gyvenimas yra meilė,
nes tiktai meilė,
kaip šiurkšti ir graudi žolelytė,
nugali mirtį..

(Vladas Šlaitas, *ten pat*)

Kapinynai... Prieš juos — paskutinė valanda. Po jų — pirmutinė Diena. O jie — tie kapinynai su varteliais ir žolė — paskutinės valandos liudytojai ir pirmutinės pilnutinės Dienos pranašai. Be meilės kapinynan atsigulusius pribaigia mirtis. Su meile kapinynan poilsio atėjusius Meilė pašaukia į pirmutinę Dieną.

* * *

Juk žeme Meilė vaikšto... Alkanų tarpe — ji, kaip Pranašas...

Tu atėjai, prisėdai ir tylėjai.
O pranašu Tave vadina.
Išvaikštinėjęs Palestiną,
Ką parnešei Tu mūsų sėjai?
Tu atėjai, sėdėjai ir tylėjai.

(Antanas Jasmantas, *Duona ir vynas,* 1980)

Ką atnešei Tu mūsų sėjai?... Alkį... Tu alkiu sėji... „Šeimyna... raiko kepalėlį paskutinį... Prislink arčiau! Ir Tu išalkęs" (Antanas Jasmantas, *ten pat*). Dėl to, nors lūpomis tyli, alkiu Tu į mus kalbi... Alkiu Tu kvieti... Alkiu Tu šauki... Alkiu iššauki Tu meilę...

Tu beribis — mano Dieve,
Aš — maža.
...
Ir savo gyvybės pulse
Aš jaučiu Tave.

(Danguolė Sadūnaitė, * * *, 1972)

Didžiosios Meilės alkis pažadina meilę žmogiškoj širdy... (Senis burtininkas žinojo, kad jam irgi reikia duonos, be nesuvokė, kaip jos gauti — burė ir iš vaikų norėjo atimti... Reikia būti Pranašu — suvokti, kaip duonos gauti... pirma ją padovanoti, o paskui jos paprašyti — meilę Meile iššaukti ..) Beribė Meilė... Visko perpildyta, tik alkstanti kituose meilę iššaukti. Pati nemari — Gyvybė. O jos aidai — net po paskutinės valandos kapinynuos gulinčiųjų lūpose aidi: „Mes norim keltis...“

Iš sutemų, pro pelkes ir girias,
Ateina žmonės, upėm iriasi laivai ir valtys...
Tegu, tegu laukus — tūnojimo marias —
pažadins giesmės ir šauksmai: Mes norim keltis!

Stasys Santvaras, *Mes norim keltis,* 1939)

Kapinynai... Pelkės... Girios... Tūnojimo marios... Negali užslopinti Meilės-Gyvybės kvietimo-giesmės... Ir kur tik yra Jos aidų, ten pasigirsta atgarsiai: „Mes norim keltis!“

* * *

Ateis metas, kada virš visų kapinynų..., virš visos žemės... iš Meilės Pranašo lūpų pasigirs balsas: „Kelkitės!“

Tada danguj vėl pasirodys Kristus,
Ir žodžiai pranašų bus įvykdyti:
Iš kapo kelsis Nemari Jaunystė
Ir švies gražiausią Amžinybės Rytą.

(Vytautas Mačernis, *Prisikėlimas,* 1938)

Tada prasidės pirmutinė pilnutinė Diena — nesibaigianti, nemari, kaip ir pati Meilė... Amžinybės Rytas... Nemari Jaunystė. .....

.....

Su „Ateities“ redaktorium Juozu Ambrazevičium-Brazaičiu

Antanas Vaičiulaitis

Kai 1927 metais iš tėviškės atvažiavau į Kauną studentauti, pirmas mano darbas buvo talkinti *Ateities* redaktoriui Antanui Januševičiui: taisyti rankraščius, korektūras, vaikščioti į spaustuvę ir pačiam rašyti. O į raštų kelią tvirčiausiai mane pastūmėjo ne kas kitas, kaip Januševičius. Būdamas Vilkaviškio gimnazijoj, nusiunčiau jam novelę „Paskutinis dėdės pusdienis“. Tada buvo tokia mada, kad redaktoriai atsakinėdavo pačiame laikraštyje. Mažas tau malonumas, jeigu vietoj savo eilių naujame numeryje rasdavai trumpą ir drūtą redakcijos sprendimą: netinka.

Antanas Januševičius buvo žmogus mielas, draugiškas ir geros širdies. Gavęs novelę, jis netrukus man atrašė atviruką, kurį į klasę atnešė ar gimnazijos direktorius St. Vaitkevičius ar klasės auklėtoja. Laiškas buvo trumpas, o jo žodžius ir šiandien atsimenu: „Draugas valdai plunksną“. Perskaičius, net šilta pasidarė iš to gerumo. Novelė neilgai laukus, 1926 metų rudenį, pasirodė *Ateityje*. Negaišdamas nusiunčiau naujų pasakojimų, kurių mintis dažnokai įsižiebdavo iš kaime girdėtų ar matytų atsitikimų.

Kaune Antanas Januševičius nuvedė mane susipažinti su Salomėja Nėrim, redakcijos nare. Pavakare nuėjom į studenčių bendrabutį, kuris ūžė kaip bičių avilys. Salomėja jau laukė. Ir keista! Buvome maždaug iš tų pačių kapsų žemės apylinkių ir iš tos pačios gimnazijos, bet tik dabar tarėm vienas kitam žodį. Mat, gimnazijoje ji buvo keliomis klasėmis aukščiau, o gyvavo toks nerašytas įstatymas, kad mažesnieji nesimaišė tarp vyresniųjų klasių. Matydavau ją per pertraukas koridoriuje, ar bestovint kur

Nuotraukoje: 1934 m. Krokuvoje (iš kairės): Ignas Skrupskelis, lenkų žurnalistas Kapeliušnik, Juozas Ambrazevičius (Brazaitis, „Ateities“ redaktorius 1928-1929) ir Antanas Vaičiulaitis („Ateities“ redaktorius 1929-1930, atsakingas redaktorius iki 1933 m.).

pasienyje, o draugai man sakė, kad ji rašanti poeziją — ir dargi gerai! Nežinau, apie ką mes ten kalbėjom, bet neilgai, nes ji kažkur skubėjo, — greičiausia į kokį vakarėlį ar svečius, nes buvo bene šeštadienis.

Anomis dienomis dažnokai girdėdavau šnekant apie Juozą Ambrazevičių, kaip įdomų ir išmintingą vyrą.

Man rodos, kad tasai pat Antanas Januševičius vieną dieną nusivedė parodyti mane Juozui. Šisai tada gyveno pas marijonus Laisvės Alėjoje nr. 61. Jo kambarys buvo bene viršutiniame aukšte ir išėjo į kiemą. Paskutiniame kambaryje po kairei buvo laikinai įsikūręs Jonas Grinius, grįžęs iš studijų Prancūzijoje. Jo kambarys buvo pustuštis, tik ant grindų gulėjo krūva knygų — turbūt apie Milašių, jo disertacijos temą. Jonas Grinius vaikščiojo po kambarį ir oriu balsu kažką kalbėjo. Gi kai susimetėme pas Juozą, jo paties dar nebuvo. Kiek atmintis neša, mūsų būrelyje buvo Jonas Grinius, Juozas Grušas, Antanas Januševičius ir Vincas Ramonas. Šisai, žiūrėdamas žemyn pro langą, šūktelėjo: „Ana Juozas!“ Ambrazevičius taku žingsniavo į Šaričių bažnyčios pusę. Kadangi buvo be skrybėlės kažkas murmtelėjo: „Pakaušis jau praretėjęs“. Vincas Ramonas į tai atsiliepė: „Ne be reikalo toks gudrus“.

Netrukus grįžo ir Juozas. Kokios kalbos ten ėjo, negalėčiau pasakyti.

Vėliau Juozas atsikėlė kiton kiemo pusėn į Ugniagesių gatvę nr. 6. Įžengus iš tos gatvės į namą, abiejuose koridoriaus šonuose buvo po butą. Durys pas Juozą buvo kairėj. Ten butas buvo iš trijų kambarių — būtų galėjusi sutilpti visa šeima. Kiek girdėjau, vienu metu juo buvo susidomėjęs profesorius Stasys Šalkauskis. Tame bute gūžtą susisuko trys viengungiai. Juozas gyveno viduriniame kambaryje. Pačiame galiniame buvo įsikūręs kažkoks ramus ir tylus vyras, matyt, valdininkas. O pirmą kambarį pravardžiavome mirtininkų kamera, kadangi jo gyventojai dailininkas Telesforas Kulakauskas, šaunus vyras ir istorijų pasakotojas, ypač iš menininkų pasaulio, ir poetas, operos solistas Stasys Santvaras iš eilės krito prieš merginų apžavus: vedė ir nusikėlė kitur. Likus kambariui tuščiam, suėmiau drąsą į rankas ir atsikrausčiau į Juozo kaimynystę.

Kai *Ateities* redaktorium buvo išrinktas Juozas, aš toliau pasilikau pagalbininku. Man ir vėl teko didžioji dalis techninio triūso. Darbas su juo ėjo sklandžiai, ir visai susidraugavom. Kadangi dar gyvenau ant kalno, daug reikalų aptardavom telefonu iš administracijos Laisvės Alėjoje nr. 3. Kartais tie pašnekesiai užtrukdavo ilgokai — ne todėl, kad reikalai būtų keblūs, o todėl, kad buvo malonu pasikalbėti. Man patiko Juozo iniciatyva. Aš pats kažko neišsigalvodavau. O jisai ims ir pasakys: „Ar taip ir taip nepadarius?“ Tarp jo sugalvotų naujovių *Ateičiai* buvo pasikalbėjimai, kuriuos padariau su St. Šalkauskiu, V. Mykolaičiu-Putinu, vyskupu M. Reiniu ir kanauninku P. Kuraičiu. Norėčiau pastebėti, kad Šalkauskio ir Putino atsakymai yra žodis į žodį jų pačių: abu jie savo ranka juos perrašė, kai jiems padaviau patikrinti tekstą.

Vieną kartą Juozui kaip redaktoriui nepataikiau. Ben. Babrauskas *Ateičiai* parašė, mano galva, gražią novelę „Vestuvės po įlaužtu ledu“, kiek naujoviškesniu stilium. Kūrinėlis man patiko, ir daviau spaustuvei surinkti, o paskui su kitomis korektūromis, jau sulaužytomis, parodžiau Juozui, — jis paprastai jas perbėgdavo. Babrausko novelę jis ėmė ir išbraukė nuo pradžios iki galo. Niekaip negalėjau perkalbėti, kad ten nieko šiurpaus.

Mano atmintyje pasiliko du toki išbraukimai iš *Ateities* anomis dienomis. Antru atveju pats įstrigau: karo cenzūra išbraukė mano novelę „Šunelio nuotykiai“. Budri akis ten visai teisingai įžvelgė nuotaikų prieš valdžią. Ligšiol švenčiausiai buvau įsitikinęs, kad tas mano raštas amžinai žuvo nuo cenzoriaus pieštuko. Tad buvo staigmena, kai prieš keletą mėnesių dr. Kazys Pemkus man atsiuntė „Šunelio nuotykius“, atmušęs iš 1931 metų *Ateities*. Vadinasi, administracija apgavo cenzūrą: tik dalį egzempliorių išspausdino be mano noveliukės, nieko apie tai man neprasitarusi. Tada žurnalą redagavau ašl

Savo atsiminimuose Juozą matau kone visados bedirbantį prie rašomojo stalo: tai straipsniai, paskaitos universitetui, gimnazijos mokinių darbai, vadovėlių ruošimas. Kartais jau po dvyliktos naktį baigdavo savo straipsniuką *XX Amžiui,* pats jį nunešęs užkišdavo redakcijai už durų ir pėsčias grįždavo namo. Kaip kitur, taip ir universitetinių paskaitų medžiagai rodė iniciatyvos, pasirausdavo po šaltinius, laiškus, dėl Donelaičio keliavo į Karaliaučių ir Tolminkiemį.

Į porą didesnių kelionių ir mane įtraukė.

Viena jų buvo mūsų trijų — Juozo, Igno Skrupskelio ir manęs, — 1934 metų vasarą per demarkacijos liniją ties Vieviu į Vilnių, o iš ten Lenkijon į Varšuvą, Krokuvą ir Čenstakavą. Vilniuj lankėm Basanavičiaus ir Čiurlionio kapus, užsukom į lietuvių gimnaziją, pas direktorių rašytoją M. Šikšnį, kalbėjomės su kun. K. Čibiru, lipom į Gedimino kalną, žiūrėjom nuostabių bažnyčių ir pakeliui į Antakalnį pasivijom dvi senutes, besišnekančias lietuviškai. Viena iš jų buvo Basanavičiaus tarnaitė. Apie ją kadaise rašiau *Drauge.* Nuėjom ir pas Vilniaus vaivadą Bocianskį,

„Ambrazevičius taku žingsniavo į Šaričių bažnyčios pusę. Kadangi buvo be skrybėlės, kažkas murmtelėjo: ‚Pakaušis jau praretėjęs‘. Vincas Ramonas į tai atsiliepė: ‚Nebe reikalo toks gudrus‘ “.

garsų lietuvių ėdiką. Mums jis buvo toks mandagus.

Antra kelionė, jau tik mudviejų, buvo Suomijon. Tarp kitų, ten mus priėmė švietimo ministeris, su kuriuo Juozas padarė pasikalbėjimą *XX Amžiui.* Ministeris buvo agrarų partijos ir, kaip šeimininkas, ne visur stiprus švietimo reikaluose. Todėl su juo buvo ministerijos sekretorius ar patarėjas, jaunas vaikinas, kuris pavaduodavo ministerį su kai kuriais atsakymais.

Mano knygoj „Nuo Sirakūzų lig šiaurės elnio" (1937) yra keletas įspūdžių iš anų kelionių. Jeigu ne Juozas, paėmęs mane į tuos žygius, įspūdžių iš Krokuvos ir Suomijos ten nebūtų.

Su dideliu džiaugsmu grįžta dar viena kelionė.

Tai buvo 1936 metų vėlyvą pavasarį ar jau vasaros pradžioje, kai studijavau Grenoblyje. Vieną dieną sugalvojau nuvažiuoti į Aix-les-Bains pažiūrėti garsaus ežero Lac du Bourget ir jo peizažo. Tai tas pats ežeras, kurio atsiminimai įkvėpė Lamartine'ui vieną iš gražiausių eilėraščių visoje prancūzų lyrikoje: „Le Lac". Kai ten nuvykau, ežero pakrantė buvo apytuštė. Vienoje vietoje grojo keliaujantieji muzikantai: vyras, žmona ir vaikutis. Baigę savo melodijas, jie susėdo ant to paties dviračio ir nuriedėjo savo keliais. Aš einu sau pakraščiu, klausausi bangų ošimo ir kartoju „Le Lac" pradžios žodžius:„Ainsi, toujours poussés vers de nouveaux rivages..." Ir staiga savo akimis netikiu: dar atokiai ežero krantu atlinguoja du vyrai, ir jų eigastis būtų lyg pažįstama. Kai priartėjo — nagi tai Juozas Ambrazevičius ir Jonas Grinius, iš Vokietijos atkakę lankyti prancūzų žemės.

Dar ir dabar turiu nuotrauką, kur mudu su Juozu irkluojamės to poetų išaukštinto ežero vilnimis. Fotografas, žinoma, buvo Jonas Grinius.

Iš bendrų literatūros išvykų Lietuvoje atsimenu dvi.

Viena buvo Marijampolėn žvarbią žiemos dieną. Kitų šios literatūrinės kelionės dalyvių nepajėgčiau įvardyti. Žinau, kad be Juozo dar buvo Kotryna Grigaitytė. Marijampolėj aplankėm ir Juozo mamytę. Negalėčiau pasakyti, ką mes aname mieste darėm ir ko nedarėm, tik įdomi buvo kelionė atgal. Grįžom jau vėlai naktį, pasisamdę automobilį. Ilgą laiką važiavom smagiai. Bet apie Garliavą automobilis sugedo. Daryk ką nori, nejuda iš vietos, ir gana. Laukėm laukėm, o šaltis spigina kaip reikiant. Nieko nepešę, nusprendėm į Kauną varytis pėsčiomis. Taip ir nužygiavome, o beeidami ir įšilome. Kai pasiekėme laikinąją, rytuose jau raudo aušra.

Antra išvyka buvo į literatūros vakarą Dotnuvon. Juozas važiavo su paskaita apie Joną Biliūną, o poetai ir beletristai su savo menais. Pradžioje išmintingai kalbėjo akademijos rektorius Juozas Tonkūnas, net griebdamas ir lotyniškai. Po jo mes, svečiai iš Kauno, atlikom savo numerius. Gerai atsimenu vakaro dalyvį iš kairės — Petrą Cvirką, ir todėl, kad jį užrūstino Juozo paskaita: mat, pacitavo Biliūno žmonos laišką apie rašytojo grįžimą prie religijos gyvenimo pabaigoje. Laiškas, kaip sakoma, kalba pats už save, tačiau Cvirka buvo smarkiai pasipiktinęs ir burbuliavo man dėl paskaitos.

Rašytojas Antanas Vaičiulaitis, š.m. birželio 23 d. švenčiąs 75 metų amžiaus sukaktį, yra artimai susirišęs su *Ateitimi.* Jo pirmasis prozos kūrinėlis „Paskutinis dėdės pusdienis" buvo atspausdintas šiame žurnale, kai jis dar buvo gimnazistas. 1929-1930 m. jis *Ateitį* redagavo, o 1930-1933 m. jis buvo jos atsakingas redaktorius. Vietoj savosios naujos kūrybos ar savų prisiminimų apie *Ateities* redagavimą, jis atsiuntė atsiminimų pluoštą apie prieš jį *Ateitį* redagavusį Juozą Ambrazevičių (Brazaitį). Tuos atsiminimus čia ir spausdiname.

Juozui didelių atvangų nuo darbo lyg ir nereikėjo. Mėgdavo nueiti į teatrą, kuris buvo čia pat. Kartais ištrūkdavo į gamtą. Nors retokai, suruošdavo vaišių pas save. Nebuvo tai kokios puotos, ir jokių gėrimų negaudavom. Aš dėl to nesigraudinau, nes buvau blaivininkas. Iš vienų tokių vaišių išsiskirstėm švintant. Telesforas, Juozas ir aš pasišovėm palydėti Katriutę Grigaitytę iki namų prie „Spindulio" spaustuvės. Dailininkas buvo smagiai nusiteikęs, erzino poetę ir, nutvėręs jos skrybėlę, užmovė ant stulpo. Prasidėjo maldavimai ir derybos, nes lyrikė, net ir pasišokėdama, nevaliojo taip aukštai pasiekti. Kas buvo tasai didvyris, kuris nuo mieto išgelbėjo skrybėlę, dabar jau nežinau, bet poetė į savo pastogę grįžo su visu savo turtu.

Kokia Ugniagesių gatvė atrodė iš mūsų kambarių, aš aprašiau „Elenutės nuodėmėje" — kai mergytė žiūri pro langą. Sykį regėjom ir didelį įvykį. Vieną ankstų birželio rytą, saulei dar nepatekėjus, po mūsų langais ėmė pyškėti šūviai. Pažvelgę laukan, išvydome kareivius, pasieniais žąsele išsirikiavusius prezidentūros link. Kai šaudymas kiek aprimo, aš, pravėręs langą, paklausiau kareivėlio, prisišliejusio prie mūsų namo, kas čia darosi. „Smetoną verčiam", atsakė tasai nusišypsodamas.

Kaip žinia, Augustinui Voldemarui perversmas nepasisekė, kai sukilėliai sutiko eiti į derybas, o prezidentas kalbas užvilkino, kol gavo paramos.

Lietuvos Helsinkio grupės narys Viktoras Petkus yra pirmasis lietuvis, nominuotas tarptautinei Nobelio taikos premijai. Už tautinės ir religinės laisvės pastangas Lietuvai jis praleido didelę savo gyvenimo dalį kalėjimuose bei koncentracijos stovyklose. Ir dabar jis kalinamas Sibire, naujai suimtas 1977 m. rugpiūčio 23 d. bei nuteistas 1978 m. liepos 13 d. 15 metų bausmei. Prieš tai buvo ieškota visokių priekabių jį suimti ir nuteisti. Šiame (dabar) 22 metų jaunuolio pareiškime-išpažinime atveriamas vienas sovietų saugumiečių prievartos kelias rasti sufabrikuotų kalčių liudytoją. Šis Regimanto Paulionio pareiškimas yra adresuotas aukštiems sovietinės valdžios pareigūnams ir buvo atspausdintas okupuotos Lietuvos pogrindžio leidinyje Vytyje *(Nr. 5, čia spausdinamas kiek sutrumpintas).*

ATSISAKAU PARODYMŲ PRIEŠ VIKTORĄ PETKŲ, KURIE BUVO FABRIKACIJA

1975 m. vasario mėnesį, besimokant Vilniaus A. Vienuolio 9a klasėje, mane išsikvietė m-los direktorius Anatolijus Dziska. Jo kabinete laukė KGB darbuotojai — kapitonas Vaidas Semionovas-Čekenis ir vyr. leitenantas Antanas Bimbyris. Nespėjus atsisėsti, prasidėjo tardymas. Saugumiečiai užsipuolė, jog aš ir mano draugai Lietuvos nepriklausomybės dienos proga ruošiamės iškelti tautinę vėliavą, bet vėliau paaiškėjo, kad kaltinimas tėra pareigūnų išmonė. Iš tikrųjų juos domino, kodėl aš, Julius Sasnauskas, Vytautas Bidlauskas, Vytautas Bogušis, Andrius Tučkus, Algirdas Masiulionis lankomės Viktoro Petkaus bute, kas ten kalbama, skaitoma ir t.t.

Vis dažniau šie du pareigūnai mane kviesdinėdavosi, kamantinėdavo, vis dėl V. Petkaus ir mano brolio Edmundo Paulionio, kuris mokosi Kauno kunigų seminarijoje. Kapitonas Semionovas Čekenis prisispyręs reikalavo, kad šnipinėčiau draugus, labiausiai troško sužinoti menkiausias smulkmenas apie V. Petkų. Man nesutikus, Semionovas-Čekenis pareiškė, kad būsiu pašalintas iš mokyklos, o brolis — iš seminarijos. Tada aš sutikau. Kagėbisto nurodymai buvo tokie: sužinoti, ką Viktoras Petkus kalba jaunimui — aukščiau paminėtiems vaikinams, kokias knygas duoda skaityti, kur važinėja, su kokiais kunigais pažįstamas.

Saugumo kontora vis dažniau ėmė skambinti man į namus, skirti pasimatymus, instruktuoti, davinėti užduotis, o aš turėjau duoti smulkią ataskaitą apie „plano“ įvykdymą.

* * *

Semionovas apibėrė mane komplimentais ir čia pat liepė parašyti raštą rusų kalba: „Aš, t.y., Paulionis Regimantas, iš KGB darbuotojų paėmiau 15 rb.“. Parašiau ir pasirašiau. Tada darbuotojai atskaičiavo tuos 15 rb. ir liepė nupirkti vyno, nes reikia nugirdyti draugus ir iš neblaivių ištraukti reikiamą informaciją. Pasimatymą paskyrė prie Angariečio paminк-

Apie 1980 rugpiūčio 24 d. eiseną į Šiluvą, LKB Kronika Nr. 46 taip rašo: „... po rytinių pamaldų, procesijos dalyviai pradėjo rikiuotis eisenai. Vaikinai, nešą kryžių ir vėliavas, mergaitės pasipuošusios tautiniais drabužiais, du kunigai, apsirengę liturgiškai, ir kilometrinė eilė tikinčiųjų, kurie, giedodami „Marija, Marija" patraukė miestelio gatvėmis. Išeinančius į centrinę gatvę pasitiko milicija ir saugumo pareigūnai. Vienas iš jų šaukė pro garsiakalbį: „Organizatoriai, prašome išsiskirstyti dalyvius. Eisena nesuderinta su Vykdomuoju komitetu!" Tačiau į tai niekas nekreipė dėmesio. (LIC)

lo. Nustatytu laiku atvykau. Laukė Bimbyris ir Semionovas, kurie nusivedė mane į netoliese esančias priešgaisrinės apsaugos patalpas ir iškart pareikalavo ataskaitos. Paaiškinau, kad nusigėriau ir nieko neatsimenu. Semionovas labai įpyko, pradėjo kolioti necenzūriniais žodžiais — mat, aš pažeidęs visas šnipo instrukcijas. Prižadėjau sekantį kartą būti atidesnis...

* * *

Pietarį (Saugumo majorą — *Ateities* red.) domino mano brolis seminaristas — ką skaitąs, koks jo požiūris į dabartinę tarybinę sistemą, ar nemačiau brolio skaitant „LKBK", „geltonosios" literatūros. Mano atsakymai buvo „nežinau", „nemačiau", „negirdėjau". Čekistas jais buvo aiškiai nepatenkintas. Pagaliau pareiškiau, kad noriu nutraukti visas „draugystes" su KGB. Pietaris pamėlynavo iš pykčio ir, kumščiu daužydamas stalą, isteriškai sukliko: „Padarysiu taip, Regimantai, kad nesugrįši iš kariuomenės, o tavo brolis bus pašalintas iš seminarijos! Rinkis: arba - arba..." Pasirinkau tą „arba", kuris nusvėrė pirmajame susitikime bendradarbiauti su organais. Vardan brolio... Sutikau palaikyti ryšį, tarnaudamas kariuomenėje. Mano „šefas" pažadus ištesėjo: paskyrė tarnaut desantinio dalinio vairuotoju Alytuje.

* * *

Po poros dienų mane vėl kviečia į štabą. Įėjęs randu tą patį karininką ir R. Pietarį. Kartojasi stereotipiniai klausimai: kokios kareivinių nuotaikos, ką pastebėjau, ką sužinojau. Man paaiškinus, kad kareivinėse tik miegu, o darbe, vežiodamas karininkus, irgi nieko nesužinau, Pietaris pasakė: „Matai, Remigijau, tu — mums, mes — tau. Taip visiems bus gerai. Įsivaizduok, net generolą vežioti tau patikėsime" Todėl aš privaląs visą gyvenimą būti dėkingas KGB kontorai, o ypač jam, Pietariui, ir pagaliau pasirašyti sutikimą bendradarbiauti su KGB tikrąja žodžio prasme. Pastebėjęs menkiausią nukrypimą, išgirdęs menkiausią užuominą prieš tarybų valdžią kareivių, karininkų tarpe, turiu nedelsdamas pranešti Ypatingajam skyriui. Pasirašinėti — slapyvardžiu (jį liepė pasirinkti pačiam). Bandžiau spyriotis, nes į Maskvą važiuoti tikrai nenorėjau, ir pasakiau, kad „kontrakto" nepasirašysiu; man esą ir Alytuje gerai. Tada Pietaris pareiškė, kad vietoje Maskvos nugrūs į Sibirą ir paklausė vietinio čekisto, koks esąs parašiutininkų mirtingumas. Šis atsakė, neva iš 10.000x1. Į tai Pietaris grasinamai atrėžė, kad galįs būti ir iš 10 x1. Jo užuominą aš puikiai supratau. Be to, saugumo majoras pasigyrė, kad, girdi, nieko nereiškia pakartoti Vitalijaus Ocikevič atvejį, todėl mano brolio klieriko likimas kybąs ant plauko. (Vitalijų gerai pažinojau. Lenkas iš Vakarų Ukrainos, bandęs stoti į Lietuvos kunigų seminariją, intensyviai verbuotas saugu-

„Pietaris pamėlynavo iš pykčio ir, kumščiu daužydamas stalą, isteriškai sukliko: ‚Padarysiu taip, Regimantai, kad nesugrįši iš kariuomenės, o tavo brolis bus pašalintas iš seminarijos! Rinkis: arba - arba...‘ “

mo ir nepalūžęs, bekompromisiškai atmetęs „sielų supirkinėtojų“ pasiūlymus (tą pats man pasakojo), — greit po to buvo rastas nužudytas). Jausdamasis bejėgis prieš šią kriminalistinę KGB „visagalybę“, baimindamasis dėl brolio gyvybės, pasirašiau, t.y. sutikau toliau bendradarbiauti su saugumu. Pasirinkau slapyvardį „Kaukė“. Pietaris triumfavo. Atsisveikindamas liepė parašyti iš naujos paskyrimo vietos laišką.

* * *

1978 metų balandžio mėnesį mane iškvietė į pulko štabą ir pasakė, kad ruoščiausi namo. Nustebintas tiesiog netikėjau savo ausimis, ėmiau klausinėti karininko, ar tikrai važiuosiu į Vilnių. Karininkas susierzinęs atšovė, kad saugumo nurodymu turiu prisistatyti Vilniaus KGB kontorai. Nurodytu laiku nuvykau į KGB. Mane pasitikęs Pietaris visą laiką klausinėjo apie brolį — ar Edmundas rašąs laiškus, kokio turinio ar siunčiąs knygas, kokias? Po to susidomėjo, ar seniai aš pažįstąs Viktorą Petkų, ką žinau apie jo draugus, ar nesu pastebėjęs V. Petkaus elgesyje nepadorių nukrypimų. Apibendrinantys atsakymai Pietario nepatenkindavo, jis tuoj pat užduodavo konkretizuojančius klausimus. Reikalavo pasakyti, kas rinkdavosi pas Viktorą (išvardijau minėtus vaikinus), klausė, kiek kartų Viktoras mus girdė. Atsakius, kad, išskyrus arbatą, V. Petkaus namuose nieko neteko gerti, juo labiau alkoholinių gėrimų, Pietaris net pažaliavo iš pykčio, ėmė grasinti patraukimu atsakomybėn už melagingus parodymus, jeigu nepasakysiąs „tiesos“ apie tą „atgyveną“ (t.y. Viktorą). Šiek tiek apsiraminęs, Pietaris pabrėždavo: „Viską žinom ir be tavęs. Tai kalbėsi, Paulioni, a?...“ Tada pradėjau pasakoti, kaip kartu su Viktoru lankėme filmus, teatrus, po jų kildavo diskusijos; paminėjus, kad Viktoras pasakodavo Vilniaus miesto ir Lietuvos istoriją, Pietaris sukluso: „Iš kokio taško? Nacionalinio ar tarybinio?“ Atsakiau, kad į ką bežvelgtum reikia vertinti objektyviai...

* * *

... pagal šaukimą nuėjau į KGB. Šįkart pasitiko tardytojas kapitonas Daugalas. Prieš pokalbį su šiuo „šefu“ pasirodė Pietaris, nusivedė mane į kabinetą ir painstruktavo, ką turėsiu kalbėti Daugalui, kad Viktoras girdė mus nepilnamečius, kad Viktoro elgesyje pastebėjau homoseksualizmo apraiškų, kad lankėmės pas kun. Kavaliauską Dubingiuose, kad mačiau keistą Viktoro elgesį su J. Šliaukšteriu. Pietaris parašė tokio turinio protokolą, kurį

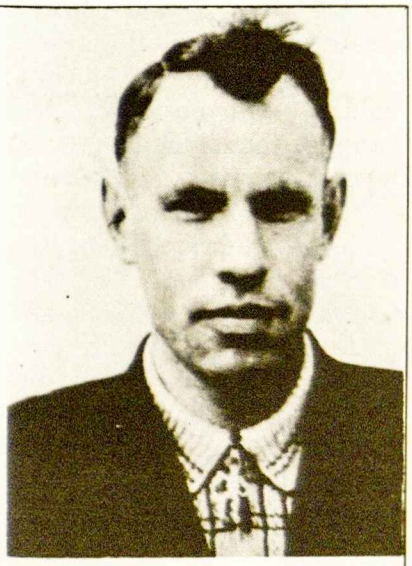

Anastazas Janulis, *1980 lapkričio 24-26 Kaišiadoryse nubaustas 3,5 m. griežto režimo lagerio už* LKB Kronikos, Aušros, Rūpintojėlio, *ir* Lietuvos archyvo *dauginimą bei platinimą. 1931 m., būdamas 14 metų, įstojo į jėzuitų vienuolyną, kur išmoko groti vargonais. 1949 m. buvo nuteistas 10-čiai metų kalėti, bet, mirus Stalinui, buvo amnestuotas po šešių metų.* (LIC)

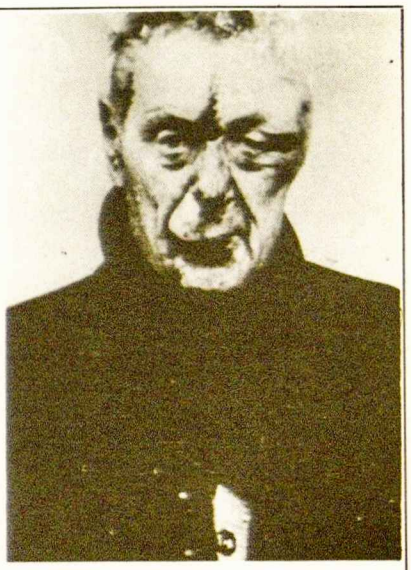

Kun. Benediktas Povilianskis, Karmėlavos klebonas, buvo 1980 balandžio 28 anksti rytą banditų užpultas ir smarkiai sumuštas. Nuotrauka daryta 1980 rugsėjo 12 po kankinimo. Nusikaltėlių milicija neišaiškino. (LIC)

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO

„Turėjimas ką prarasti paverčia mus vergais. Valdiškas darbas. Valdiškas mokslas. ‚Lojalumu', t.y. nužmogėjimu ir išdavyste pagrįsta karjera... pagal reikalą duodamos ir... atimamos vertybės... Jos vertė ir mane daug metų bejėgiškai kapanoti KGB voratinklyje".

aš pasirašiau. Sekė audiencija pas Daugalą, kuris parašė panašų protokolą. Aš ir jį pasirašiau.

Likus kelioms laisvoms dienoms, nutariau pasigrožėti Vilniumi, ir jau pirmą dieną sutikau Vytautą Bidlauską, kuris pakvietė į savo vestuves, turinčias įvykti rytojaus dieną. Pačiam linksmume mane išsikvietė tėvas ir išsigandęs pranešė, kad manęs ieško saugumas. Tarpuvartėje sutikau Daugalą ir dar kelis kagėbistus, kurie mane, vos paeinantį iš girtumo, nusitempė į KGB. Šįkart į kabinetą nekvietė, pakako priėmimo kambario. Pasėdėjus šiltoje patalpoje, pradėjo svaigti galva, beveik praradau orientaciją. Alkoholis galutinai užvaldė mano sąmonę. Daugalas ėmė kažką rašyti ir pakišo man pasirašyti. Ką rašiau ir pasirašiau, neturiu supratimo, tik žinau, kad ne vieną ir ne du, o keliolika raštų... Kaip vėliau paaiškėjo, tuo aš patvirtinau KGB išgalvotus „parodymus".

Aš kategoriškai atsisakau drabstyti purvu nekaltą žmogų padariusį man gyvenime tiek gera...

* * *

Gegužės pradžioje buvau grąžintas į sovietinius rekrūtus. Liepos mėnesį pulko štabe vėl susitikimas su Ypatingojo skyriaus viršininku. Šis pareiškia viską apie mane žinąs, vėl domisi kareivių nuotaikomis, kaip besijaučią kareiviai, kaip žiūri į pulko valdžią ir t.t. Griežtai nukertu nieko nežinąs ir žinoti nenorįs. Tada man karininkas užsidega šmeižti V. Petkų, kuris esąs recidyvistas, atgyvena, fašistas, nacionalistas, ir t.t., kad tokius reikia šaudyti; ir bendrai pabaltiečių tarpe esą daug fašistų-nacionalistų, kuriuos reikia naikinti apvalyti išvaduot jį, Pabaltijį, kad padori tarybinė liaudis laisvai gyventų. Aš privaląs pasmerkti V. Petkų. Ir vėl komanda ruoštis į Vilnių. 1978.8.8, aš Vilniuje, kur laukia Pietario telefono skambučiai ir susitikinėjimai. Prisimenu susitikimą P. Cvirkos gatvėje, kuriame pradėjau instruktažą, kaip elgtis Petkaus teismo metu. Pietaris, stengdamasis ugdyti man imunitetą prieš potencialiai galimus sąžinės priekaištus, nurodė, kad į mane su pašaipa žiūrės draugai, ypač tokie, kaip Antanas Terleckas, bet aš į tai neturiu kreipti dėmesio, nes ginu tarybų valdžios, liaudies interesus, nes ateis diena, kai Lietuvoje neliksią nė vieno panašaus į Petkų ar Terlecką. Sibiras visus perauklės. Iš tiesų, pažįstami, draugai su manimi net nesisveikino. Gavau labai piktus Bogušio laiškus. Jis rašė, kad mano poelgis prilygsta Judo išdavystei, kad nenori nė prisiminti jokių pažinčių. Suprantama, su žmogumi nuo trečios klasės prasėdėjus viename suole, staiga išgirsti jo pasmerkimą, atsižadėjimą — neišsakomai skaudu. Kaip norėjosi viską išpasakoti! Bet per laiškus negalėjau. Viktoro proceso sufalsifikavimą smulkiai nupasakojau Terleckui ir Sasnauskui, jiems atvykus manęs aplankyti.

Viktoro Petkaus teisme, kaip žinoma, suklastotų savo parodymų atsisakiau. Po teismo ir namuose neturėjau ramybės. Čekistai skambindavo į namus po 15-20 kartų, bet aš vos pakėlęs padėdavau ragelį, arba jį pakeldavo brolis ir pasakydavo, kad manęs nėra namie.

* * *

Pasibaigus komandiruotei, grįžau į pulką, kur po savaitės mane atsivijo Pietaris. Jis įkyriai klausinėjo, kodėl atsisakiau „parodymų", kuriuos pasirašiau, grasino iškelti bylą už atsisakymą duoti parodymus, už saugumo instrukcijų pažeidimą. „Žinau, tau buvo nepatogu prieš brolį, tėvą taip apkaltinti Viktorą", — „suprato" mane Pietaris. — „Na, ką už atsisakymą duoti parodymus galima ir dovanoti, jeigu raštiškai pasiaiškinsi dėl šio poelgio". Kategoriškai atsisakiau. Užsirūstinęs Pietaris pareiškė, kad nė nesvajočiau stoti į kunigų seminariją, o su broliu bus kita šneka. Žodžiu, arba sutinki, arba — ne tik su tavimi, bet ir su šeima susidorosime. Kitą dieną Pietaris vėl atvažiavo — gal būsiu apsigalvojęs; gąsdino iškelsiąs viešumon visus mano pasirašytus raštus, sužinos mano draugai, o kiek nemalonumų

bus mano broliui klierikui. Ir patenkintas kagėbistas šypsojosi. Pasirašyti atsisakiau ir pareiškiau aplamai nenorįs turėti nieko bendro su saugumu. KGB persekiojimas nesiliovė, dažnai kviesdinėdavosi Ypatingojo skyriaus atstovai. Vieną „auklėjimo" dieną kagėbistui paklausius, ar pasodino Petkų, ir man patvirtinus, Pietaris pabrėždamas tarė, kad visų laukiąs toks likimas.

* * *

Dirbau VISI spaustuvėje, prieš tai užpildęs dvi anketas: vieną lyg saugumui, milicijai, kitą dėl saug. technikos. Gal mėnesį išdirbus, išsikvietė vedėjas Rasimovičius ir paklausė, kodėl bloga mano charakteristika. Išpūčiau akis: prieš įsidarbinimą nepristačiau jokios charakteristikos! Pasirodo, manimi susidomėjo instituto I skyriaus (saugumo) viršininkas. Gautos žinios liudija apie mano politinį nepatikimumą, esą, susidėjęs su nacionalistų banda, užsiimąs priešvalstybine veikla. Be to, brolis studijuoja KKS. Negerai...

Po keleto dienų mane iškvietė instituto I-jo skyriaus šefas N. ir pareikalavo nešdintis iš darbo — kitaip vis tiek pašalinsią su „ištepta" darbo knygute taip, kad vėliau niekas nepriims į darbą. „Ne su tokiais susidorojame. Pagalvok!" — atvirai tyčiojosi iš TSRS, LTSR įstatymdavystės, iš Leonido Iljičiaus parašais mums užtikrintų teisių saugumiečiai. Teko parašyti pareiškimą ir nešdintis iš darbo.

Šiuo metu esu bedarbis. Bet tuo pačiu išvaduotas nuo vieno iš valstybinių svertų, kuriais pas mus žalojamos gyvos sielos. Turėjimas *ką prarasti* paverčia mus vergais. Valdiškas darbas. Valdiškas mokslas. „Lojalumu", t.y., nužmogėjimu ir išdavyste pagrįsta karjera. Totalitaristinės sistemos pagal reikalą *duodamos* ir pagal reikalą *atimamos* vertybės. Jos, paverstos valstybės nuosavybe, naudojamos politiniams valdančiųjų tikslams. Jos vertė ir mane daug metų bejėgiškai kapanoti KGB voratinklyje. Supratęs savo kaltę, pareiškiu, jog nutraukiu visus ryšius su KGB organais, atsisakau visų savo raštų, dar kartą atsisakau parodymų prieš Viktorą Petkų, kurie buvo KGB fabrikacija, pasinaudojus mano silpnumu ir bailumu.

Regimantas Paulionis

Gemma-Jadvyga Stanelytė, *1980 gruodžio 16 Kelmėje nuteista 3 metams bendro režimo lagerio už veltėdžiavimą ir viešos tvarkos pažeidimą. Ją kaltino 1979 rugpiūčio 26 d. eisenos iš Tytuvėnų į Šiluvą vadovavimu. (LIC)*

Genovaitė Navickaitė, *gimusi 1947 m. ir dirbusi įvairiose Kauno ligoninėse medicinos seserimi, nuteista 1980 lapkričio 24-25 d. Vilniuje už LKB Kronikos Nr. 40, 41, ir 42 dauginimą. (LIC)*

Ona Vitkauskaitė, dirbusi inžinierės pareigose, o paskutiniu metu Sasnavos bažnyčios valytoja, nuteista 1980 lapkričio 24-25 d. Vilniuje 1,5 m. bausme bendro režimo lageryje už LKB Kronikos dauginimą ir platinimą. (LIC)

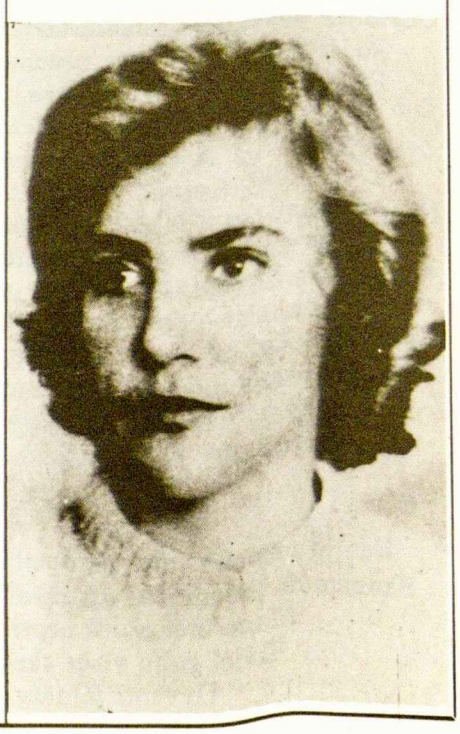

GINTA REMEIKYTĖ

Iliustracija Kristinos Veselkaitės

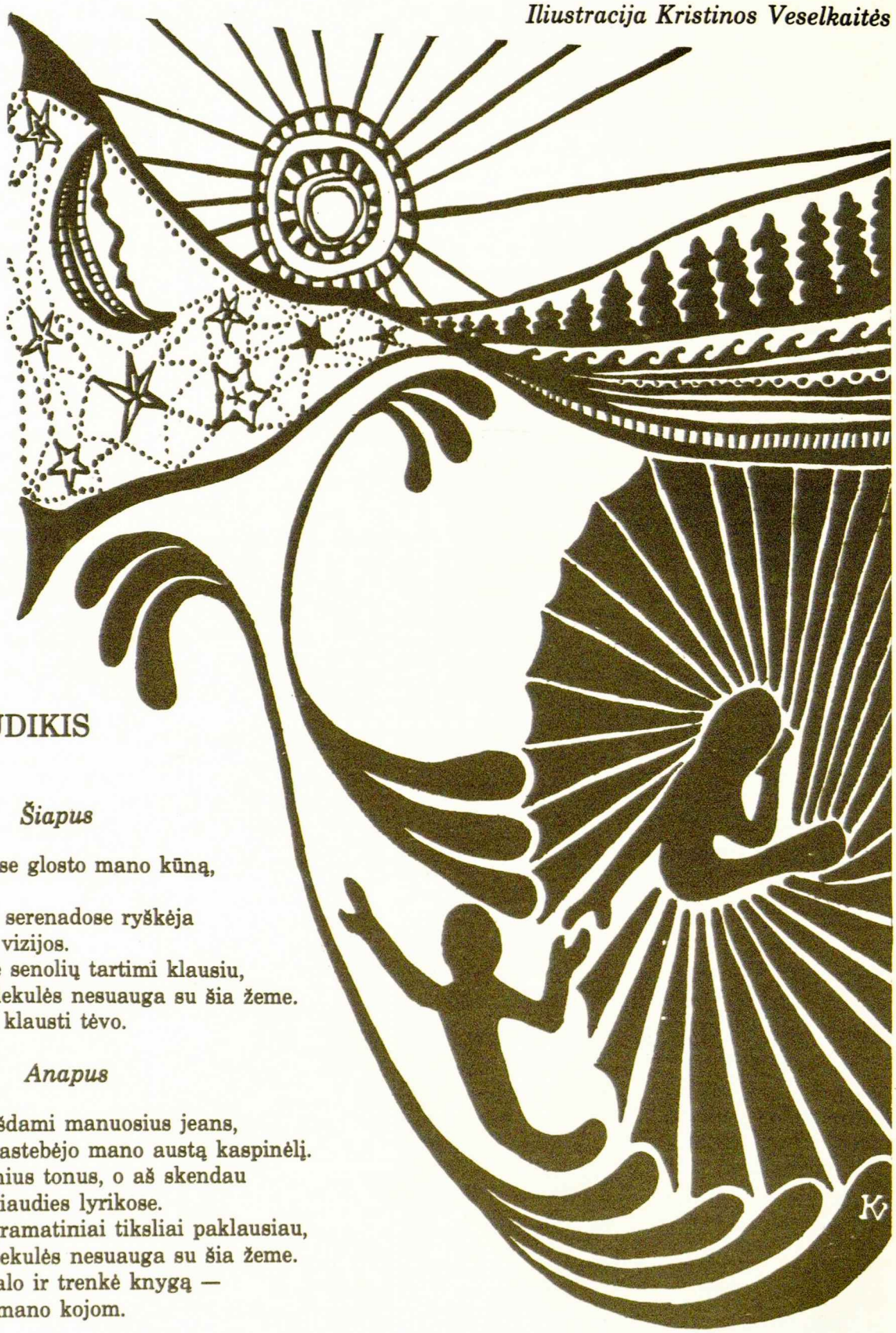

KOSMOSO KŪDIKIS

Šiapus

Švelni juostelė kasose glosto mano kūną,
įsuptą į jeans.
Simon & Garfunkel serenadose ryškėja
čiurlioniškosios vizijos.
Chemijos paskaitoje senolių tartimi klausiu,
kodėl mano molekulės nesuauga su šia žeme.
Profesorė liepia klausti tėvo.

Anapus

Nuoginančiai nuplėšdami manuosius jeans,
jie vos ne vos pastebėjo mano austą kaspinėlį.
Jie nėrėsi į akmeninius tonus, o aš skendau
monotoniškose liaudies lyrikose.
Istorijos paskaitoj gramatiniai tiksliai paklausiau,
kodėl mano molekulės nesuauga su šia žeme.
Profesorius pabalo ir trenkė knygą —
ji subyrėjo ties mano kojom.

Esu jų nepažįstama, tik apsilankanti sesuo,
Skausmais pagimdyta į fiziškai netikrą visatą.
Mano molekulės neprikaltos.
Todėl galiu visur skraidyt,
Gyventi pilnaty.

Ginta Remeikytė, skaučių vadovė, studijuoja mediciną Northwestern universitete Evanston, Ill., JAV.

ARKIME KARTU

Aš noriu nusiausti rūbus prieš vestuves,
tiktai sunku užbaigti net juostelę.

Kai paklaus bernelis,
„Ar tu moki auscie? Ar tu moki verpcie?“
Atsakysiu: „Arsime abudu“.
Ir nupinsiu jajam savo rūtų vainikėlį.
Kaip padėkosiu Dievui, suradus dar bernelį,
kurs to pasiteirautų?

IEŠKOM VIENO

Baliuje tūkstančiai juokiasi, bet atskirai,
Vieni.
Labas. Kur buvai? Nu vėl sudiev ir vėl
Eini.
Minioje ieško draugo, kad būtų
Vienu du,
Šiame gyvenime sujungti savo
Vienumu.

KALBA SU SAULE

Kai iškylu taip aukštai, daugiau sparnais net
nepakilčiau,
Siela mana aplinkui plaukia
ir dažosi šypsniais.
Nors visada man aišku, kad leistis vėl
reikės,
Manoji visuma tik tampa kuo tikresnė,
kad kartą dar iškilsiu aš aukščiau negu
lig šiolei —

Pralenkdama paukščius,
Vaivorykštes tapysiu,
Jos strėlių iškelta
Su saule net kalbėsiuos.

PRINCESĖS RŪBAI

Kai buvau šešerių,
mėlyni naktiniai marškiniai
buvo mano ilgi ir puikūs
princesės rūbai.

Buvau princesė.
Turėjau princų daug.

Būdama aštuoniolikos,
turiu pilną rūbinę suknelių,
bet nė vienos jau dangiškos.

Dabar tik vieno
princo laukiu.

Gal kada nors vėl
naktiniai marškiniai
bus princesės rūbai.

ODĖ SESELEI J.

Mama, aš nebegaliu Bažnyčion eiti.
Aš išsigandau ir nusisukau,
Nes joje mačiau
Po juodu apsiaustu pasislėpusias
Akis, nematančias gatvių,
Širdis, su venom, bet be kraujo ir be pulso.
Pirštus, skaičiuojančius kitųjų kaltes,
Iškraipytas, raktais subadytas smegenis,
Žalumus griebiančias rankas,
Burnas, pačių ausų praryjamas, savąsias
šloves skelbiančias.
Ir du veidus.

Plaukų, krūtinių, kojų neradau
ir tad manąsias tvėrė
Iškrypę organai.

Tad, mama, negaliu,
Bet, mama, aš tikiu,
Ir, mama, aš myliu
Ir gal rytoj galėsiu.

atvirai

Svarstant Ateities Jubiliejinio kongreso tikslus, metodus bei rėmus

Jubiliejiniam Ateities *kongresui imant ryškėti kaip darbo, ne manifestacijos susibūrimui, susidurta su jo programą ir metodiką liečiančiais klausimais. Spaudoj ateitininkai buvo kviečiami tais klausimais pasisakyti. Spaudoj plačiau pasisakė Kęstutis Trimakas („Ateities jubiliejinis kongresas", Drauge, 1980 m. gruodžio 6; „Kongreso degantys reikalai", Drauge, 1981 m. kovo 7; „Jaunimas turi šiame kongrese turėti erdvės savo iniciatyvai", kovo 14) ir Stasys Yla („Lūkesčių ir paruošos realybė", Drauge, sausio 17). Jų straipsniai buvo perspausdinti šių metų Ateities pirmuosiuose numeriuose. Ateities vyr. redaktoriui kreipusis į keliolika asmenų — vyresniųjų ir jaunimo, — į jo kvietimą atsiliepė trys studentai: Gintaras Grušas, Vilija Dėdinaitė ir Vilius Dundzila (jų rašiniai spausdinami studentų skyriuje); o Viliaus antrasis pasisakymas, liečiąs moksleivių ateitininkų problemas, šiame „Atvirai" skyriuje). Ateitininkų Federacijos valdybai paskelbus jos priimtą kongreso programą, raštu pasisakė Alina Skrupskelienė (spausdiname šiame „Atvirai" skyriuje).*

Šalia spaudai taikomų pasisakymų, tarp kongreso programa besirūpinančiųjų vyko gyvos diskusijos laiškais, telefonu, raštais ir pareiškimais. Šio pokalbio neįmanoma spaudoj atkurti, tačiau norisi pateikti bent kai kuriuos tų diskusijų ryškiuosius momentus, kad mūsų idėjos draugai ir draugės pajustų, kas kongreso programa besirūpinantiems ypatingai rūpėjo. Tie rūpesčiai didele dalimi rado atgarsį kongreso programoje ir, reikia tikėtis, sulauks teigiamų vaisių kongreso svarstybose, veiklos gairių aptarimuose ir tolimesniame veikime.

IDANT KONGRESAS BŪTŲ DARBINGAS

Pagrindiniai kongreso ruošos motyvai

Programoje turėtų atsispindėti tie motyvai, kurie paskatino kongresą ruošti. Mano nuomone, galėtų būti suminėti keturi pagrindiniai motyvai:

1. *Išryškinti spaudos reikšmę.* Todėl kongresas ir yra skiriamas „Ateities" žurnalo sukakčiai atžymėti.

2. *Įgyvendinti šeimyniškumo ir draugiško bendradarbiavimo principą tarp federacijos narių ir organizuotų vienetų.* Yra svarbu pasirinkti gerus veiklos metodus, kurie narių ir vienetų tarpe ugdytų savitarpį susipratimą ir solidarumą. Tuo būtų siekiama visų pozityviųjų jėgų bendradarbiavimo integracijos, kartu būtų apstabdytos nepageidaujamos grupinės segregacijos tendencijos.

3. *Dabarties aplinkos tikrovę pasverti Amžinąja Tiesa.* Mus supančioje dabarties tikrovėje yra pozityvinių ir negatyvinių apraiškų. Jas reikia kritiškai įvertinti, kad galėtume pasisavinti, kas vertinga, ir išvengti, kas niekinga. Tai duotų tikslesnę ir konkretesnę kryptį kaip mūsų dvasiniam religiniam taip tautiniam bei socialiniam atsinaujinimui.

4. *Pasirinkti konkrečius veiklos metodus gelbėti okupuotai Lietuvai ir mūsų persekiojamai tautai.* Tie svarstymai atkreiptų dėmesį į šį labai svarbų uždavinį ir paskatintų jį aktyviai vykdyti,

Adolfas Damušis

Veiklos gairės turi būti nustatytos Sąjungų rėmuose

Pirma, šis kongresas yra darbo, t.y. toks kongresas, kurio *tikslas yra nustatyti gaires veiklai* svarbiausiose veiklos srityse. Ateitininkai veikia Sąjungose. Tad veiklos *gairės turi būti nustatytos Sąjungų rėmuose.* Tokias gaires sunku (beveik neįmanoma) nustatyti bendriniuose posėdžiuose. Todėl svarbiausios svarstybos turi būti atskirai Sąjungoms skiriamos. Dalis svarstybų skiriamos bendriems aptarimams (bendradarbiavimui, pagalbai, tarpusavei veiklai ir pan.).

Antra priežastis, kodėl svarstybos turi būti atskirai Sąjungose, yra tai, kad, kaip 1975 m. jubiliejinės stovyklos ir IX Kongreso praktika parodė, diskusijose dalyvauja vyresnieji, su labai retu drąsaus studento įsiterpimu, ir 0% moksleivių pasisakymu... *Organizacijoj, kurios dėmesys yra kreipiamas į jaunimą, tokia padėtis didžiuose jos susibūrimuose daugiau netoleruotina.* Reikia ieškoti kitokių kelių. *Mūsų programos padalinimas yra ieškojimas tokio kitokio kelio su atitinkamu atsižvelgimu ir į kartų tarpusavio bendravimą.* (Su šiuo pareiškimu buvo pateiktas kongreso programos projektas, kuriame kiekvienos svarbios veiklos srities svarstyboms skiriama dvi su puse valandos laiko: pusantros valandos — atskirų Sąjungų svarstyboms nustatyti jų veiklos gairėms ir viena valanda — bendroms, visų sąjungų svarstyboms tarpusavio bendradarbiavimo gairėms sudaryti — Red.).

Kongreso rengimo komiteto pareiškimas vasario 18, dalyvaujant Ateities vyr. redaktoriui, Sendraugių, Studentų ir Moksleivių Sąjungų pirmininkams

Atskiros Sąjungų konferencijos nereikalingos

... atskiros sąjungų konferencijos kongreso programoje būtų nereikalingos ir netikslios. Šį kongresą turėtume pravesti šeimyniškumo principo dvasioje, visiems dalyvaujant visoje programoje. Programon reikia įvesti daug punktų, kuriuos jaunimas turėtų pravesti ir pats programos turinys turėtų būti labiau jaunuomenei taikomas. Tai būtų proga vieniems kitus geriau pažinti ir pratintis kartu dirbti. Nebent tiktai jaunučiams ir jauniams reiktų įvesti specialių paįvairinimų.

Sąjungų atskiros konferencijos tiksliausiai ir produktingiausiai galėtų būti įvykdytos sąjungų vasaros stovyklose.

Adolfas Damušis

Turėsime surasti vidurio kelią

„Skirtumas tarp dviejų „koncepcijų" susidaro tik dėl metodo. Man atrodo, kad turėsime surasti vidurio kelią. Bent jau „Mūsų pagalba Lietuvai" galėtų ir turėtų būti vienodai suprantama visiems Kongreso dalyviams. Žinoma, jeigu būsime reikiamai pasiruošę. Kongresas turėtų atspindėti ne tik nusiteikimą darbui, bet ir ateitininkų šeimos vienybę".

Juozas Laučka

Vidurio kelias yra atrastas

Programoje *vidurio kelias* yra atrastas Kongreso rengimo komisijos (su vyr. *Ateities* redaktoriaus ir visų Sąjungų pirmininkų pritarimu) pateiktame programos projekte: kiekvienai veiklos sričiai skirti laiką (apie 1:30 val.) svarstyboms atskirai atskiriems — *specifiškiems, skirtingiems* uždaviniams apsvarstyti ir tada skirti laiką (apie 1 val.) bendroms svarstyboms *bendradarbiavimo* toje veiklos srityje klausimams. *Tai yra vidurio kelias.*

Labai stipriai pasisakau už atskirus generacijų (sąjungų) pasitarimus atskiriems-specifiškai jiems taikomiems uždaviniams spręsti, nes kas kitas už juos ar su jais tarsis, jei ne jie patys — t.y. tie, kurie kartu dirba ir kartu yra toje pačioje situacijoje ir patirtyje. Taip pat ypač stipriai pasisakau dėl to, kad *jaunosioms generacijoms* (moksleiviams ir studentams) *būtų suteikta galimybė pačioms prieiti prie savo nutarimų...* Jie turi pajusti, kad mes jais pasitikime, kad tai jų reikalas. Ir čia turiu galvoj visus arba daugumą Kongrese dalyvausiančių jaunuolių. Jei mes jiems neduosime darbo, o tik jie tegalės pasyviai klausytis kitų (daugiausia vyresnių), mes neparodysim, kad jais pasitikime, mes jų neužangažuosime. Į Kongreso svarstybas aš žiūriu kaip į *procesą,* kuriuo ypač jauni dalyviai svarstydami užsiangažuoja ir suranda konkretų veiklos — savo darbo kelią.

Iš Jūsų pasisakymo, kad „visuomeniškumo principas galioja ne tik sendraugiams, bet ir studentams bei moksleiviams", aš spėju, kad Jūs į svarstybas žiūrite daugiau *iš viršaus* (visiems kartu esant, principas, kuris galioja, gali būti išklostytas, uždaviniai aptarti). Aš gi žiūriu daugiau *iš vidaus* (dalyvių vidaus): principas, tiesa, galioja visiems, bet praktiški uždaviniai yra labai skirtingi, pagal skirtingas moksleivio (mokykla, kuopa), studento (kolegija, draugovė, gal L. Jaunimo Sąjunga) ir sendraugio (daug platesnės visuomeninio veikimo galimybės, sritys) visuomeninės veiklos sritis; todėl tik toj pačioj situacijoj - srity - veikloj - patirty esantieji tegali savo specifinius uždavinius svarstyti, veiklos gaires nutarti ir, svarbiausia, *tame procese užsiangažuoti.* Šią galimybę leisti kiekvienai generacijai, bet ypač jaunimui, yra pirmas kelias — yra *pagrindas šeimyniškumo* (pirma, tarp savų vienmečių reikia šeimyniškumo). Po tos būtinos pirmos pakopos tegalima antra pakopa su kitom generacijom bendrauti (ir tam yra skiriami bendri pasitarimai dėl bendradarbiavimo kiekvienoje srityje (žr. *Ateitis,* 1981, 4 nr. „Antai" skyriuje, „Kongresas: Rėtis ar koris?").

Kęstutis Trimakas

Jaunimo veikla ir bendradarbiavimas

Kiek aš su jaunuomene susiduriu, gaunu įspūdį, kad jiems bendravimas su vyresniaisias išeina tiktai į naudą. Mano įsitikinimu, mūsų federacijoje ypatingą dėmesį reiktų skirti jaunimo veiklai. Tiktai segregacinės veiklos aš visai nesuprantu. Jų iniciatyvą reikia sužadinti, ir kai jie greit užsimiršta, ją vėl paskatinti. Juk kiekvienoje jaunimo auklėjamoje veikloje reikia budrios akies, rūpestingos globos. Tai yra tai, į ką noriu atkreipti vyresniųjų dėmesį Ir tikrai pas jaunesniuosius tėvus tas rūpestis labai ryškėja. Su tuo mums reikia skaitytis ir labai vertinti. Man atrodo, kad iš jaunųjų tėvų mes susilauksime vertingos talkos mūsų organizacijos darbuose. Sudarant programą, tą nuoširdaus bendradarbiavimo tikslą reikia turėti galvoje.

Adolfas Damušis

Studentai pasisako už atskiras svarstybas

Norėdamas pajusti studentų nuotaikas kongreso programos reikalu, Chicagos studentų draugovės susirinkime vasario 27 d. paklausinėjau juos asmeniškai — pavieniai ir paskui iškėliau tą klausimą susirinkime viešai.

Visi atskirai apklausinėti studentai pasakė, kad jie norėtų turėti atskirą programą studentams diskusijoms-svarstyboms. Didelės bendro pobūdžio diskusijos (kaip jubiliejinėj stovykloj 200-300 po viena palapine) susilaukė neigiamos reakcijos jau *tada* („mes gale sau ką kita darėme“) ir susilaukia *dabar* („absurdas“ — pasakė Aloyzas Pakalniškis).

Iškėlus tą klausimą viešai draugovės susirinkime, visi studentai nubalsavo — pasisakė už studentams atskiras svarstybas kongreso metu savo veiklos gairėms nustatyti.

Kadangi pavieniui kalbant kai kurie pastebėjo, kad būtų tinkama, pasvarsčius atskirai, paskui bendrai susitikti — bendriems reikalams, atrodo, kad vasario 18 d. posėdyje *Ateities* Jubiliejinio Kongreso rengimo komisijos pasiūlytoji programa, kur yra kiekvienai sričiai skiriamas laikas atskirai sąjungoms (savo gairėms) ir paskui kartu (bendradarbiavimui), tiksliausiai atitinka šio kongreso tikslams ir studentai tam pritaria.

Negalime taip apklausinėti kiekvienos draugovės ir kiekvieno studento, tačiau šios pasaulyje didžiausios studentų draugovės nuotaikos, atrodo, gerai charakterizuoja studentų nuotaikas ir nusistatymus.

Kęstutis Trimakas

Pranešėjai — visiems nagrinėjimas — atskirai

Dėkoju už atsiklausimą studentų nuomonės. Sekmadienį turėjau kiek ilgesnį pasitarimą su Washingtono ateitininkų jaunuomene (Kojeliu, Bradūnais, Naku ir kitais). Jūsų siūlymai jiems artimi, bet jų nuomone *pagrindines temas* pirmiausia reikėtų pateikti *bendrame* posėdyje, o po to nagrinėjimą pravesti atskirai. Prisipažinsiu, ši nuomonė man priimtinesnė. Iš esmės turbūt didelio skirtumo nėra — bet pagrindiniai pranešėjai prabiltų į visus Kongreso dalyvius, o „koreferentai“ su praktiškais siūlymais dalyvautų atskiruose posėdžiuose, kuriuose galėtų pasireikšti gyvesnis visų kongreso dalyvių įsitraukimas.

Juozas Laučka

ŽVELGIANT Į PRAĖJUSIO KONGRESO PĖDSAKUS

Gavau Jubiliejinio *Ateities* kongreso programą, kuri buvo išspausdinta ir *Draugo* Ateitininkų skyriuje. Mano dėmesį tarp kitų ypač patraukė trys temos: Ateitininkai ir atnaujinimas bei atsinaujinimas Kristuje, Ateitininkai ir Lietuva, Ateitininkai ir tautinė kultūra. Šie klausimai buvo užakcentuoti ir IX ateitininkų kongreso metu Clevelande, tiek paskaitose, tiek atskirų sąjungų svarstybose, net ir prof. S. Sužiedėlio kalboje banketo metu. Mano manymu, yra labai gerai, kad dalis temų yra tos pačios. Tai leidžia kalbėtojams susieti dabartį su praeitim, pasvarstyti, silpnesnes vietas pataisyti ir užbrėžti konkrečius ateities planus, pradedant ten, kur ano kongreso buvo sustota.

Kai po IX ateitininkų kongreso ano meto Federacijos valdyba, dr. Petro Kisieliaus vadovaujama, susirinko posėdžio praėjusio kongreso darbų vertinti, buvo ir vėl pabrėžti trys pagrindiniai momentai — religinis, tautinis ir kultūrinis, ir sąjungų pirmininkai, dvasios vadai ir kiti įvairių ateitininkiškųjų vienetų vadovaujantieji asmenys buvo paprašyti taip veiklą lenkti, kad ateitininkija pasistūmėtų kongreso nurodyta kryptim. Tačiau kongresą vertinančioje spaudoje buvo galima pajusti ir pesimistinių užuominų ir šiek tiek nepasitenkinimo. Ar mes ne per greitai laukiame konkrečių, regimų, rezultatų, norime čia pat įvykdytų darbų, ir tas nekantrumas neleidžia matyt, kas veikiama ir kas nuveikta, nes tam reikia tolesnės perspektyvos.

Pastaraisiais trejais metais, bent Chicagoje, aiškiai pastebimas susidomėjimas religiniais klausimais ir noras religiškai pagyventi. Tuos norus bando tenkinti Šv. Rašto seminarai, ekumeninės ir religinės valandėlės, tradicinės, iš seniau žinomos giedrininkių, kartais ateitininkų sendraugių rengiamos rekolekcijos, religijos būrelio įvairūs renginiai, uždaros moterų rekolekcijos, privatūs maldos vakarai šeimose. Be abejo, tai nėra vien tik ateitininkų organizuojami susibūrimai, bet ateitininkai gausiai juos remia ir lanko. O šių metų ateitininkų namuose vienos dienos religinis susikaupimas net negalėjo patenkinti visų norinčiųjų. Didžiausias nuopelnas dėl šio padidėjusio domėjimosi priklauso kun. dr. K. Trimakui.

IX kongreso dalyviai buvo stipriau nuteikti religinėje ir tautinėje srityse, kultūrinė gal mažiausiai sulaukė konkretesnio apipavidalinimo. Jausdama tai, ano meto Federacijos valdyba, o taip pat ir dabartinė, Juozo Laučkos vadovaujama, stipriau pastūmėjo ateitininkų leidinių klausimą, ir šiomis dienomis jau duodamas spausdinti serijos „Mūsų idėjos dabarties šviesoje“ pirmasis leidinys. Ateinančio kongreso rezoliucija šiuo klausimu turėtų būti trumpa ir aiški: *Skaitysim!*

Studentų ir jaunesniųjų sendraugių dažnai yra keliamas klausimas, kad konferencijos ir kongresai, net ir stovyklos nevisuomet turi laiko ir duoda progos susidurti su naujausiomis filosofijos, literatūros, meno, mokslo idėjomis. Kad būtumėm avangarde, toks akademinis savaitgalis buvo surengtas Jono Pabedinsko pereitų metų spalio mėn. 17-19 dienomis ateitininkų namuose, Federacijos valdybai parodžius iniciatyvos ir stipriai parėmus tą sumanymą. Tai buvo vienas iš pačių geriausiųjų praėjusio rudens renginių. Jei tai išsilaikys ir virs tradicija, — o tai reikėtų, — kultūriškai bus šoktelta.

Be 1977 metais IX kongreso metu paskelbtos premijos 1979 metais Federacijos valdyba ir vėl paskyrė Stasio Šalkauskio kūrybinę premiją prof. Antanui Maceinai už veikalą „Filosofijos kilmė ir prasmė“. Autorius, dėkodamas už paskirtą premiją, savo laiške pastebėjo, kad „filosofija yra kūrybinė žmogaus veikla mąstymo plotmėje“, kad premijos paskyrimas už šią knygą rodo, kad suprasta „filosofijos svarba, ir šią svarbą kelia aikštėn ateitininkija pati pirmoji“. Dr. K. Keblio vadovaujama *Ateities* leidyklos literatūrinė serija kasmet leidžia po dvi grožinės literatūros knygas, 1980 metais išleista Antano Jasmanto „Ir niekad ne namolei“ yra jau dvidešimtasis leidinys. Turime taip pat sustiprėjusią ir pagražėjusią *Ateitį*. Taigi apžvelgus ketverių metų tarpą nuo paskutinio kongreso kultūrinė sritis neatrodo labai užmiršta ir kongresas savo nutarimais turėtų ją dar labiau sustiprinti. Man atrodo, kad mums dažnai trūksta tęstinumo. Dėl to nutarimai turėtų plėsti ir stiprinti pradėtą ir jau dirbamą darbą. Reikia, kad susidarytų tradicija, kad sąjungų nariai su ja susigyventų, tokios veiklos norėtų ir lauktų. Kaip mėgstami ir laukiami kun. Ylos rengiami ir globojami moksleivių kursai, kalakursai. Tradicija yra stiprus ryšys, pajėgiąs susieti sambūrio narius ilgiems laikams.

Alina Skrupskelienė

KONGRESE SVARSTYTINOS MOKSLEIVIŲ PROBLEMOS

Kuopų atstovai iškėlė įvairias Moksleivių ateitininkų sąjungos (MAS) problemas per paskutinį sąjungos suvažiavimą, buvusį 1980.XII.31 Dainavoje. Atstovai suvažiavimui pranešė, kad kuopų veikla negausi, nes narių skaičius — labai ribotas; valdybos nesuranda globėjų, nesugalvoja susirinkimams temų, neprisipraša prelegentų ir nepajėgia sukelti nuotaikos. MAS Centro valdybos vardu trumpai apibūdinsiu problemas, kad pati sąjunga ir kiti asmenys galėtų su jomis susipažinti ir iš anksto pasiruošti jas nagrinėti ir išspręsti Ateitininkų kongrese.

Pirma problema, liečianti visas kuopas, išskyrus Chicagos apylinkių Stulginskio kuopą, yra narių mažėjimas. Kasmet mažiau ir mažiau kandidatų įstoja į kuopas. Ši problema ypač ryški Montrealyje, Ročesteryje ir Filadelfijoje, kur tik du ar trys nariai tebėra kuopoje, arba Bostone, kur nebėra kuopos, nes yra tik vienas moksleivis ateitininkas. Ciceroje, Detroite, Hamiltone ir Los Angeles narių skaičius jau kelinti metai smunka. Chicagoje, Toronte ir Clevelande pirmą kartą pasirodė narių sumažėjimas šias metais, nes tik keletas jaunių perėjo į moksleivius. Čikagos apylinkėse padėtis kitokia, nes šiais metais atsirado daugiau narių, tačiau po suvažiavimo teko girdėti, kad mažiau ir mažiau narių lanko susirinkimus.

Kai kurie atstovai apibūdino, kodėl jų miestuose yra mažai moksleivių. Aušra Gečytė iš Filadelfijos pasakė, kad daug lietuvių išsijungia iš organizacinės veiklos, persikraustydami į priemiesčius. Todėl kolonijoje likę lietuviai nepajėgia viską atlikti. Ji irgi pasakė, kad Filadelfijos ateitininkai veikia jaunimo sąjungos vardu, kad gautų Bendruomenės paramą. Panašiai pasisakė Bostono atstovas Tadas Kulbis, bet jis pridėjo, kad Bostono lietuvių veikla iš viso yra silpna. Paminėjo, kad skautai stipriau veikia, kadangi turi stiprią organizatorę. Hamiltono atstovė pasakė, kad nežinia, kodėl nariai nejaučia, kad ateitininkai yra jų organizacija.

Antroji problema yra globėjų trūkumas. Ročesteris, Bostonas, Montrealis ir Filadelfija visiškai neturi globėjų. Chicaga skundžiasi, kad jų globėjai smarkiai studijuoja, neturėdami laiko pašvęsti kuopai. Ročesterio atstovė Lina Klimaitė išaiškino, kad sendraugių valdyba žodžiu skatina moksleivių veiklą, tačiau nė vienas sendraugis nenori kuopos globoti. Chicagos apylinkių kuopa išvengė globėjų trūkumo problemos, surasdama du globėjus, kurie kasmet viens kitą pakeičia (apsimaino darbais). Šitaip abu globėjai nepervargsta ir turi daug laiko dirbti su kuopa.

Trečią problemą, temų nesugalvojimas, sprendžia Ateitininkų tarybos Moksleivių programų komitetas. Jis bando sudaryti ketverių metų moksleivių programą, kad valdyboms nereikėtų vis sugalvoti temų. Tačiau valdybos dar vis vargsta, bandydamos temas sugalvoti, nes komitetas dar nebaigė darbo. Kai kurių vietovių kuopos prašo bet kokių programos nurodymų, kad nariai būtų sudominti veikla.

Ketvirtoji problema yra prelegentų nesuradimas. Kai kurios kuopos nežino, pas ką kreiptis, o kitos — nedrįsta. Pasitaiko, kad lengviausiai surandami prelegentai, valdybai sugalvojus temą. Tada jaunesni veikėjai ir studentai lengviau sutinka susirinkimus pravesti. Valdybai nesugalvojus temos, tėvas arba globėjas tampa prelegentu. Nariams tas nelabai patinka, nes visi mato tuos pačius žmones.

Paskutinioji problema liečia nuotaiką. Chicagos, Detroito, Hamiltono ir Toronto kuopos specifiškai paprašė pasiūlymų išspręsti nuotaikos problemą. Pasitaiko, kad nariai išrenka valdybą tam, kad ji viską darytų. Nariai supyksta, valdybai bandant įtraukti visus į darbą, nes jie nebegali ramiai sėdėti ir žiūrėti, ką kiti daro. Ciceroje kuopos atstovas Vytas Šulaitis pasakė, kad valdyba visiems nariams užduoda prasmingus susirinkimo ruošos darbus. Taip Ciceroje visi nariai įtraukti į veiklą. Bet, kaip minėjau, kai kur nariams tai nepatinka.

Taigi tokios yra pagrindinės MAS problemos, iškeltos paskutiniame suvažiavime. Ateitininkų kongreso metu nors šios problemos turi būti nagrinėjamos. Svarbu iš anksto pasiruošti, kad nutarimai būtų konkretūs, ne abstraktūs pasisakymai, pvz., „Suvažiavimas remia moksleivių veiklą“ ar pan. Kongreso tikslas yra pradėti rūpintis esančiomis veiklos problemo-mis ir nustatyti tolimesnį darbą.

Vilius L. Dundzila

studentai

STUDENTŲ RŪPESČIAI KONGRESO REIKALAIS

1. NE EKSPERIMENTAS, O SUNKI UŽDUOTIS

Jubiliejinis Ateitininkų Federacijos Kongresas artėja greitu tempu. Be abejo, jo rengėjai jau pradėjo ruošti Kongreso programą, nubrėždami tikslesnes linijas, kurios nuspręs jo gaires. Per keletą mėnesių Kongreso pasiūlymo sėklelės greit išaugo į plataus masto užduotį. Ką mes, eiliniai Ateitininkijos nariai, galime tikėtis iš šio Kongreso? Kaip jis paveiks mūsų dvasinius įsitikinimus, užduotis bei užsiangažavimus? Gal svarbiausia, kokias priemones mes naudosim pasvert jo įtaką mūsų gyvenimui ir organizacijai?

Kongresas turėtų būti naudingiausia priemone organizaciniam atsinaujinimui ir atgaivinimui. Aišku, daugelis priemonių gali tai efektyviai atlikti, bet Kongreso įtaka turėtų būti *nepalyginama,* kadangi jo programa gali būti nukreipta į visą eilę sričių ir apimanti daugybę žmonių. Kad Kongresas pasiektų savo pilną potencialą, yra būtina, kad jo programos atsižvelgtų į organizacijai pačius esminius klausimus ir tai atliktų pačia *tinkamiausia* darna visiems susirinkusiems. Planuodami tokį svarbų įvykį, organizatoriai turi iš anksto pilnai suprast, kokie yra tie esminiai klausimai, ir, žinodami, kokie žmonės dalyvaus Kongrese, turi nutarti, koks formatas bus pats geriausias šiai specifinei grupei. Šie gali atrodyti kaip labai paprasti, savaime aiškūs klausimai. Tačiau iš atgarsių po IX-to Kongreso galima spręsti, kad ne tik esminiai klausimai nebuvo išspręsti, bet ir didelis nusivylimas kai kurių grupių patvirtino stoką tinkamo programos formato.

Nėra tik paprastas žodžių maišymas, o svarbių minčių nesupratimas, kai vieni atsižvelgia į Ateitininkus kaip organizaciją, o kiti kaip sąjūdį. Padalinimas šių sąvokų gal net primena žmoniją amžius bekankinantį sielos-kūno perskyrimą. Kun. Stasys Yla puikiai išreiškia jų savybes: „Organizacija žmogų *įpareigoja,* o sąjūdis *angažuoja.* Organizacinis įpareigojimas galioja tol, kol esi nariu. Sąjūdis tave angažuoja ilgam ir gal visam gyvenimui... Organizacija domisi tavo darbu ir veikla... Sąjūdis tave saisto kur bebūtum“ (*Ateitis,* 1980, 7 nr., 215 psl.). Toliau Yla pabrėžia, kad organizacija pati neturi polėkio imtis didesnės misijos. Nors tai ir yra jos mistiškas apibūdinimas, pasidaro vis aiškiau, kad sąjūdis ir organizacija, nors atskiros sąvokos, iš esmės turi būti dalis vienas kito kaip neperskiriama realybė.

Organizacija yra struktūra, apimanti veiksmą ir realybę. Tokia struktūra be tikslo, dvasios, įsitikinimų ir motyvavimo yra tuščia ir beprasmė kaip apleistas pastatas. Sąjūdis ar bet kokia energija, misijos vedama, neturinti struktūros, kuri ją suvestų į panaudojamą formą, yra kaip patvinusi upė, kurios vanduo liejas be saiko ar gairių po miestus ir laukus. Sveika organizacija turi turėti gyvą liepsnojantį sąjūdį ir organizacinę struktūrą, kuri ne tik efektyviai įgyvendina sąjūdžio idealus, bet taip pat turi tikti kaip patogus batas: nespausti kur per anksta ir nepalikt neišpildytų nepasiekiamų tuštumų. Organizacijos ir sąjūdžio santykis turi būt intymus. Užtat Kongresas turi atsiekt du tikslus: atnaujinti gal nebetinkamą organizacinę struktūrą ir atgaivint sąjūdžio dvasią. Patenkinamas klausimų išsprendimas ir užsidegimo pažadinimas yra ne tik tikslai, kurių mes „tikimės ir siekiame“. Jie yra dalykai, kurių mes, ateitininkai, turim reikalauti.

Šių tikslų atsiekimas dvigubai pasunkėja, kai atsižvelgiam, kokius žmones

Kongresai pritraukia. Galimas daiktas, kad IX-tas Kongresas to patenkinamai neatliko ir susilaukė daug skundų, kurie nebuvo pagrįsti specifiniais nepasitenkinimais, o kažkokiu bendru nusivylimu, kurio niekas negalėjo tiksliai išreikšt.

Kongresas vyks Chicagoje, pačioj Amerikos lietuvybės sostinėje. Aišku, tas miestas bus gausiai atstovaujamas. Atriedės ir ateitininkai iš rytų ir vakarų, pavieniui ir grupelėse, sudaryt vos matomą mažumą. Kiekviena grupė tikėsis ko nors skirtingo iš Kongreso. Gali būti vidurvakariečiams, įsivėlusiems į organizacinę politiką, bus svarbu spręst specifinius, konkrečius struktūros klausimus. Atvykstantiems iš kolonijų, kur nėra stambios lietuviškos veiklos, bus svarbu gaut kuro tęst ateitininkišką apaštalavimą asmeniškam gyvenime. Jiems bus svarbu pajusti sąjūdžio jėgą, didybę ir vienybę ir įsitikint, kad ne jų viena žvakutė dega svetimoj išeivijoj. Skirtingų sąjungų nariai jau nebeskiriami tik amžiumi, bet ir visa kultūra bei pasaulėžiūra. Vienu žodžiu, suvažiuos daugybė žmonių, kurie bus perskiriami skirtingų išsimokslinimo lygių, profesinių interesų, krašto dalių ir ekonominių ir socialinių luomų. Vieni bus aktyvūs ir susipažinę su lietuvių veiklos problemom. Kiti orientuosis pagal 1950 metų galvoseną. Objektyviai sunku net įsivaizduot, kur pradėt planuot programą, kuri galėtų panaudot šiuos skirtumus savo naudai. Nesugyvenimai tarp transatlantiškumo ir vietinės sampratos siaurumo jėgų ir vienybės siekiančiųjų ir politinių skaldytojų gali padaryt Kongresą labai nepavykusiu. Abi jėgos bus reikalingos ir turės būt patenkinamos. Tai ir gali būti vienas iš sunkiausių Kongreso užduočių.

Aiškiai Kongresas negali būti tik darbinis suvažiavimas ar tik masinis dvasinis atsinaujinimas. Sprendžiamos problemos turi būti visų sąjungų gerai apgalvotos iš anksto ir negali centruotis tik kelių vietovių veikla. Mes esame platesnio masto ir didesnių galimybių sąjūdis negu dažnai pastebime.

Galutinai, pokongresinės veiklos lygis liudys įvykio pasisekimą. Didesni subuvimų skaičiai, aukštesnis subrendimo ir susipratimo lygis ir sklandesnė federacinė veikla atspindės ir sveikiau funkcionuojančią organizaciją ir šviežesnę sąjūdžio dvasią. Skirtingų grupių izoliacija ir apatija — *o ne kritika,* bus skaudūs nepasisekimo ženklai. Kongresas nėra eksperimentas. Jisai yra sunki užduotis, turinti komplikuotų niuansų ir nepaprastą įtaką organizacijai ir visai lietuviškai išeivijai. Šios užduoties negalim drįst atsisakyti.

Vilija Dėdinaitė

2. JAUNIMAS TEBETURI RŪPESČIŲ

Ateitininkai nuo pradinių dienų, surašytų prieš šešis dešimtmečius storos istorijos knygos lapuose, yra jaunimo organizacija. Jaunimas, susirūpinęs pasaulio padėtimi, sąjūdį pradėjo, šelpė ir stiprino. Ir šiandien jaunimas tebėra sąjūdžio dinamiškas pulsas: vien moksleivių sąjunga suruošia daugiau stovyklų, kursų ir rekolekcijų, negu bet kuri sąjunga, nors sąjungai priklauso apytikriai tik 250 moksleivių. Ateitininkų kongreso metu moksleiviai ir studentai turi turėti savo atskiras diskusijų sekcijas, kad galėtų apspręsti savų sąjungų problemas ir paruošti *Ateities* sąjūdžio ateities planus.

Pirmasis ateitininkų sąjūdžio tikslas buvo, pasak kun. S. Ylą, „organizuotai priešintis svetimai priespaudai". Moksleiviams rūpėjo tautos atgimimas, katalikybės vystymąsis ir inteligentijos ugdymas. Moksleiviai tad susibūrė ir sąjūdį pradėjo.

Jaunimas šiandien tebeturi rūpesčių, pvz. Renata Bielskytė rūpinasi, kad lietuvių tauta neišsilaikys, nes jaunimas neseka tėvų keliu; Andrius Pabedinskas mano, kad jaunimui nepatinka lietuvių „keistos tradicijos", Andriui Daugirdui rūpi, kad daugelis lietuvių šeimų kuria „maišytas" šeimas. Kiekvienas jaunuolis turi savo rūpesčius.

Jaunimas kongrese turi savo posėdžiuose diskutuoti savo rūpesčius ir problemas. Jaunimas galėsime laisviau ir specifiškiau aiškintis, tuo padarydami didesnį įnašą į ateitininkų ateities planus. Kartu ir paremtume viens kitą ir atgaivintume ateitininkų jaunatvišką dvasią.

Vilius Dundzila

3. NUSTATYTI STIPRIAS, SPECIFINES VEIKLOS GAIRES

Per IX Ateitininkų Kongresą Clevelande aš buvau vienas iš tų moksleivių, kurie „paskendo“ minioje diskusijų metu. Su tokia „kvalifikacija“ norėčiau panagrinėti klausimą — ar X Ateitininkų Kongreso susirinkimai turėtų būti bendriniai ar atskiri (sąjungomis).

Pilnai sutinku su Kongreso rengimo komisijos pasisakymu, kad „svarbiausios svarstybos turi būti atskirai Sąjungoms skiriamos“. Visos mūsų sąjungos veikia atskirai — skirtingais metodais; tą galime matyti paskaitę susirinkimų ar stovyklų aprašymus. Lietuviškas jaunimas, išeivijoje užaugęs, turi daug turtingų idėjų, kuriomis mūsų organizacija gali pasinaudoti, siekdama savo tikslų. Tomis idėjomis pasinaudoti galime tik tada, kai jos tinkamai išreikštos. Jas išreikšti yra lengviausia, kai supažindintojas yra tam palankioj atmosferoj (t.y. savo bendraamžių tarpe arba tarpe žmonių, kurie yra imlūs jo mintims). Išsiskyrimas į sąjungas tokiu būdu padės iškelti naujų minčių ne tik iš sendraugių, bet ir iš jaunimo.

Sąjunginiai susirinkimai irgi suteiks geresnę progą nustatyti stiprias, specifines veiklos gaires. Veikdami atskirai (savo sąjungose), stipriname savo organizaciją ir jos siekimus.

Bet mes negalime pamiršti, kad mes esame *viena* organizacija ir turime dirbti kartu. Bendri susirinkimai yra būtini palaikyti mūsų vieningumui. Reta yra proga, kur lietuviškas jaunimas ir vyresnieji gauna dirbti kartu. Kiek jaunimo dalyvauja VLIKo ar ALTo suvažiavimuose? O mūsų organizacija skiriasi nuo kitų organizacijų tuo, kad esame „brendimo“ (ideologinė) organizacija. Visi brėstame savo tikėjime ir savo tautiškume, ir tas brendimas mus sujungia. Reikia išnaudoti šią progą kartoms kartu pabendrauti ir savo atskiras darbo vagas suvesti kartu vienam tikslui. Tam atsiekti turime išmokti kartu dirbti, būti kantrūs kitom kartom bei imlūs naujoms idėjoms.

Manau, kad reikėtų padalinti kongreso sesijų laiką taip, kad atskirų sąjungų sesijos užimtų pusę laiko, o bendros sesijos kitą pusę. Bendras sesijas siūlyčiau taip pakeisti, kad jos būtų pravestos ne tik sendraugių, bet atstovų bei prelegentų iš visų sąjungų. Šitaip pasidalinus mintimis bei darbu, manau, kad šis Kongresas nustatytų mums stiprius praktiško darbo planus, kurie galėtų vesti mūsų veiklą iki sekančio Kongreso.

Gintaras Grušas

Studentai — IX Ateitininkų Kongrese Clevelande

atžalos

Rūta Musonytė

Kokios problemos yra gyvenime tarp dviejų kultūrų, tai yra lietuviai išeivijoje? Ar iš viso yra problemų? Ar gyvenimas tarp dviejų kultūrų turi tam tikrą vertę?

Aš manau, kad šiandien vaikai išeivijoje turi gan daug problemų. Jiems yra sunku visą savaitę dirbti ir ruošti amerikoniškas pamokas be jokio poilsio; bet dar turi ruošti lituanistinės mokyklos pamokas. Anksti šeštadienio rytą reikia atsikelti ir pasiruošti dar vienai mokyklos dienai: klausytis mokytojo pokalbio apie istoriją arba girdėti paskaitą apie Maironį; dainuoti visokias lietuviškas dainas ir išmokti įvairius tautinius šokius. Daryti visa tai, vietoj sportuoti lauke ar važiuoti į kiną su draugais yra labai didelis pasiaukojimas visiems lietuvių vaikams. Yra didelis pasiaukojimas, kai esi lauke su draugais ir tau reikia važiuot į tautinių šokių repeticiją. Yra gan daug šitų problemų, bet ir reikia tikrai išlaikyti lietuvybę. Mūsų tėveliai mums liepia kalbėti lietuviškai ir prisirašyti prie lietuviškų grupių. Jiems svarbu, kad mes, lietuviai, neišnyktumėm.

Aš manau, kad didžiausia problema yra, kad reikia išlaikyti mūsų kultūrą ir kalbą. Mes galime dirbti grupėse su visais lietuviais išlaikyti lietuvybę; bet tikrai reikia stengtis vaikams perduoti pareigas išlaikyti mūsų kultūrą.

Gyventi čia, Amerikoje, smagu. Reikia bendrauti su šio krašto žmonėmis. Bet mums negalima užmiršti mūsų mielos tėvynės Lietuvos. Man sunku išlaikyti lietuvybę, bet aš mėgstu lankyti lituanistinę mokyklą ir priklausyti lietuviškom grupėm. Man tikrai smagu visa tai daryti. Nesvarbu, jeigu tą dieną negaliu su draugais žaisti, nes lietuviai ir lietuvybė yra man pirmiausias dalykas prie širdies.

Visas šis lietuviškas veikimas, rūpinimasis išlaikyti kalbą, papročius ir religiją turi vertę. Mes turime dirbti lietuviškose organizacijose ir perduoti lietuviškumą savo vaikams. Mes turime rūpintis ir laisvinti Lietuvą ir atgauti jai nepriklausomybę. Priklausydama ateitininkams, aš galiu prisidėti prie lietuviško ir religinio darbo ir ruoštis ateičiai.

Laima Vadeišaitė

Mums, lietuviams, gyvenimas tarp dviejų kultūrų yra gana sunkus. Mums yra labai svarbu, kad mes neišnyktume svetimoje žemėje. Senieji lietuviai ir vyresnio amžiaus ateiviai niekuomet nepamirš lietuviškos gimtos kalbos. Blogiausia tai yra su jaunimu. Juos veikia šimtai įvairių pagundų. Mūsų tėvai deda visas pastangas, kad tik mes išliktume lietuviais: mus siunčia į lietuvių kalbos pamokas, tėvai su mumis kalba lietuviškai, taip pat mokytojai irgi su mumis kalba lietuviškai.

Aš manau, kad aš nepamiršiu lietuviškos kalbos, nes lankau Donelaičio mokyklą ir priklausau ateitininkų organizacijai, ir namuose su tėvais kalbu lietuviškai.

Tačiau aš žinau daug lietuvių vaikų, kurie jau pradeda užmiršti lietuvių kalbą, nes tėvai su jais nekalba lietuviškai. Daug lietuvių pamažu išnyksta ir tai daro didelę skriaudą savo tėvams ir daugiausia tėvynei. Man atrodo, kad mes turėtume dėti visas pastangas ir galimybes išlaikyti lietuviškumą, kad neišnyktume svetimoje žemėje. Su viltimi privalome laukti Lietuvos atgimimo!

Andrius Švabas

Ar ateitininkai turi ribotis veikimu lietuviškoje bendruomenėje, ar jie turi reikštis ir platesnėje visuomenėje?

Kaip anksčiau, taip ir dabar, visi turėtų žiūrėti į jaunimą, kaip į Lietuvos atkūrėjus. Vyresnieji turėtų auginti, auklėti ir apšviesti jaunimą, kad geriau suprastų visą padėtį tikroje tiesoje. Šiais laikais ir tai reikalaujama. Dabartinėmis sąlygomis yra taip svarbūs siekimai — išlaikyti lietuvybę, atgauti Lietuvai nepriklausomybę ir išsaugoti tą laisvės troškimą.

Mūsų tautos likimas didele dalimi priklauso nuo didžiųjų valstybių, tačiau mes nesame bejėgiai. Nereikalinga fizinė jėga, bet dvasinė, su kuria mes galime įtikinti pasaulį, kad sugebame gyventi ir kurti savistoviai. O tokių laimėjimų galime pasiekti tik tada, kai pajėgsime savo kultūrą prilygti tautoms.

Jeigu mes norime įgyvendinti tuos siekimus, ateitininkai turi reikštis platesnėje visuomenėje. Mums reikia turėti daug daugiau draugų ir amerikiečių. Laikui atėjus, ir jie padės mums, lietuviams, atgauti Lietuvai nepriklausomybę.

Čia, tai turime progos parodyti liaudies meninius bei kūrybinius sugebėjimus svetimiem. O susidurdami su amerikiečiais, kad ir pasikalbėjimuose, galima papasakoti apie Lietuvą, jos vargus ir neteisėtą pavergimą.

Mes, moksleiviai, turime stengtis nesudarkyti lietuvių kalbą. Nepasiduoti svetimybėms, o gerai susipažinti su lietuviškomis tradicijomis ir papročiais. Jos turi didelės įtakos išlaikyti tautinei dvasiai ir gyvybei. Lietuvių tauta gyvens, kol lietuviai kalbės savo kalba ir gyvens su savo papročiais.

Negalime atsilikti nuo religinio gyvenimo. Nerasi tokios tikybinės tradicijos kaip pas lietuvius.

Tik kovodami — laimėsime ir tik nuoširdžiai mokydamiesi išugdysime savo dvasinę kultūrą. Kai dirbsime dėl Lietuvos ir bus laimėta, tai teiks mums didelį dvasinį džiaugsmą.

Vitas Lukošiūnas

Katras iš sekančių nusistatymų geriausiai pritinka ateitininkui? Ar galima pasirinkti tik vieną ar kitą, jei ne, kaip galima juos suderinti?

A. Išeivijos lietuvio aukščiausias tikslas turi būti Lietuvos išlaisvinimas ir grįžimas į savo tėviškę?

B. Mes vis tiek neišlaisvinsim Lietuvos, tai reikia ko stipriau prisidėti prie amerikiečių visuomenės.

Kaip ateitininkams mums Lietuva yra labai svarbi. Ko svarbiau yra Lietuvos laisvė. Kaip geri ateitininkai mes turime bandyti kiek tik galime ją išlaisvinti. Žinoma, nėra taip lengva tai padaryti. Negalime tik pasakyti: „Aš einu dabar išlaisvinti Lietuvą!"

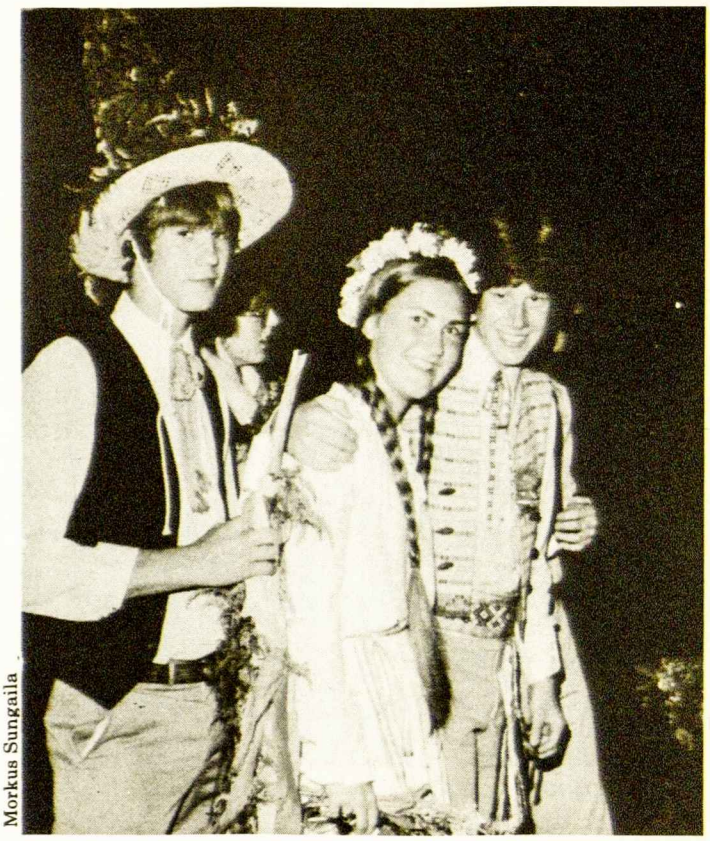

Morkus Sungaila

Mes turime skleisti lietuvybę, vaikus auginti lietuviškai ir dalyvauti lietuviškose organizacijose, bet tuo pačiu metu mums reikia prisidėti prie amerikiečių visuomenės. Šių dviejų nusistatymų negalime atskirti. Vienas kitam yra labai svarbūs. Jeigu nepasieksime geros vietos amerikiečių visuomenėje, negalėsime padėti Lietuvai. O taip pat jeigu nedalyvausime lietuviškoje veikloje ir neturėsime informacijų apie Lietuvą, būdami aktyviais amerikiečiais nepadėsime Lietuvos išlaisvinimui.

Vienas iš ateitininko principų yra inteligentiškumas. Būdami Amerikos lietuviais, mes turime gerai mokytis, eiti į universitetą ir pasiekti gerą vietą Amerikos visuomenėj. Tada mes būsime gerbiami, ir žmonės matys, kad lietuviai yra inteligentai ir gerai išsilavinę. Jeigu mus gerbs, taip pat gerbs ir mūsų tautą. Mes tada galėsime jiems papasakoti apie Lietuvą ir tuo būdu skleisime lietuvybę ir jos šauksmą laisvei.

Būti gerai apsišvietusiam yra labai svarbu Lietuvos laisvei. Kai ji bus laisva ir mes grįšime į ją vėl atgal, reikės daug išsilavinusių, apsišvietusių inteligentų Lietuvai vėl atnaujinti ir sustiprinti.

Mes turime taip pat pasiekti tvirtą materialinį stovį čia Amerikoje.

Mes galime Lietuvai padėti siųsdami siuntinius ir pinigus. Neturime užmiršti, kad dabar, o daug labiau, kai Lietuva bus laisva, jai reikės daug padėti materiališkai.

Mes esame Amerikos lietuviai. Jeigu mes stengsimės siekti reikšmingų vietų Amerikos visuomenėj, tuo pačiu nepamiršdami Lietuvos, mes grįšim vieną dieną į Lietuvą.

Dalia Polikaitytė

veikla

Kęstutis Trimakas

New Yorko jaunimo gavėninio susikaupimo dalyviai Lietuvių Tėvų Pranciškonų namuose. Pokalbiams vadovavo kun. dr. Kęstutis Trimakas iš Chicagos (pasilenkęs kairėje). Susikaupimo dieną suorganizavo ateitininkų moksleivių globėja Rasa Razgaitienė (trečia iš dešinės), o globojo tėv. Antanas Prakapas, OFM (stovi dešinėje).

MOKSLEIVIŲ SĄJUNGOS CENTRO VALDYBA

Moksleivių Ateitininkų Sąjungos centro valdyba kovo 6 d. svarstė apie *Ateities* Jubiliejinį Kongresą, vasaros stovyklas ir aplinkraštį.

Rasa Šoliūnaitė, MAS CV pirmininkė, supažindino su Ateitininkų federacijos tarybos ir valdybos bei *Ateities* redakcijos (kurios projektą parėmė ir Kongreso ruošimo komisija) kongreso planais. CV nutarė, kad *Ateities* planas iš visų geriausias. Nagrinėjome MAS konferencijos reikalus. Išsiaiškinome, kad konferencija, įvyksianti kongreso metu, nėra suvažiavimas, bet referentų ir moksleivių pasitarimas ir diskusijos. Konferencija nagrinės sąjungos stovį, problemas ir ateitį. Nutarėme susisiekti su J. Laučka ir jo pasiūlytais referentais. Rasa pranešė, kad MAS turi paruošti susipažinimo vakarą ir šokius.

Saulius Čyvas pranešė apie stovyklų reikalus. Darbininkai jau surasti. Reikia susitarti su J. Damušiene ir surasti vadovybę. CV nariai išsiaiškino, kada jie bus stovykloje. Nutarėme, kad prieš pat stovyklą reikia paruošti 3—4 dienų vadovų kursus. Reikia susisiekti su Neringa ir Vasaga dėl stovyklų. Pradėjome ieškoti atstovo į Los Angeles stovyklą. Stovyklų registracija jau nutarta. Vilius Dundzila paruoš anketas, o Šoliūnų šeima tvarkys registraciją. Anketos bus pašte balandžio mėnesį.

Daiva Barškėtytė pranešė, kad kuopos netrukus gaus naujus egzaminus su įvertinimo anketomis. Tai dalis MAS projekto paruošti naujus egzaminus.

Vilius Dundzila perskaitė aplinkraštį, kurį moksleiviai netrukus gaus paštu.

Vilius Dundzila

SVARSTANT KONGRESO PROGRAMĄ

Jubiliejinio *Ateities* kongreso rengimo komisija savo pasitarime vasario 18 d. Lemonte, Ill., svarstė kongreso programos klausimą. *Ateities* red. kun. dr. K. Trimakas, žvelgdamas į dabartinius visuomenės ir ateitininkijos reikalus, siūlė kongrese svarstyti keturias veiklos sritis: 1. ateitininkų uždavinius siekiant visa atnaujinti Kristuje, 2. pagalbą Lietuvai, 3. kultūros naudojimą bei puoselėjimą ir 4. visuomeninę veiklą (sendraugiams). Remdamasis 1. ankstyvesnio kongreso patirtimi (kur bendruose posėdžiuose jaunimas nebuvo įjungtas ir negalėjo į bendras diskusijas įsijungti ir 2. teigdamas, jog specifines savo veiklos gaires aptarti tegali atskiros gene-

racijos-sąjungos, stipriai pasisakė už atskirų sąjungų svarstybas kongrese jų veiklos gairėms aptarti kartu skiriant atitinkamą laiką bendriems posėdžiams kiekvienoje veiklos srityje aptarti vyresniųjų ir jaunesniųjų bendradarbiavimo ir savitarpės pagalbos reikalus. Jam pateikus kongreso programos projektą, jis buvo vienbalsiai priimtas rengimo komisjos narių, pritariant Sendraugių, Studentų bei Moksleivių Sąjungų pirmininkams bei *Ateities* redakcijai. Tas projektas buvo pasiųstas Ateitininkų Federacijos valdybai (kai kuriuos argumentus žr. šio nr. „Atvirai" skyriuje).

APIE JAUNUS PABĖGĖLIUS
Svarstybos Toronte

Toronto ateitinìnkai sendraugiai š.m. vasario 28 d. Prisikėlimo Parodų salėje surengė svartybas tema „Jaunieji pabėgėliai pagal *Tėviškės Žiburių,* 1981 m. 2 nr. vedamojo mintis. Svarstybas pradėjo dail. Danguolė Stončiūtė-Kuolienė, valdybos vardu pakviesdama pirmininkauti inž. Almį Kuolą. Pastarasis pakvietė prie svarstytojų stalo Tundrą Ehlers, Eugenijų Girdauską ir kun. Pr. Gaidą.

Pirmininkaujantis išdėstė pagrindines temos mintis ir pakvietė kalbėti kun. Pr. Gaidą, *Tėviškės Žiburių* redaktorių.

Kun. Gaida išdėstė savo vedamojo mintis, skirdamas dvi rūšis jaunųjų pabėgėlių, būtent, izoliutus nuo lietuvių visuomenės iš mažens ir pabėgusius iš lietuvių visuomenės subrendusiame amžiuje. Už pirmuosius yra atsakingi tėvai, kurie sąmoningai ar nesąmoningai savo šeimose augina pabėgėlius. Antros rūšies pabėgėliai yra patys atsakingi bent didele dalimi. Kalbėtojas nurodė ir pabėgimo priežastis, būtent, įtemptas studijas, profesinius rūpesčius, nusivylimą, piktą kritiką, neįdomią lietuvių veiklą, palinkimą į vietinę kultūrą, stoką lietuviškos kultūros, kitatautę merginą ar berniuką. Jisai suminėjo ir būdus pabėgusiems grąžinti į lietuvių visuomenę, būtent, priežasties radimą bei pašalinimą (nusivylimo atveju), asmeninį kontaktą, sudominimą lietuvišku gyvenimu, organizacijų bei grupių iniciatyvą. Labai palankus momentas grįžimui būna tada, kai jaunuolis ar jaunuolė pradeda ieškoti savo kilmės šaknų. Kalbėtojas baigė savo pastabas, pažymėdamas, kad idėja ir tautybė išlieka grupėje — bendruomenėje, miršta izoliacijoje.

E. Girdauskas, jaunosios kartos atstovas, pažvelgė į šią temą iš kitos pusės — gynė pabėgėlius. Esą jie nekalti, nes eina ten, kur randa ką geresnio. Lietuvių veikloje gali dalyvauti tiktai moksleiviai ir studentai, kiti nebegali joje aktyviai reikštis dėl profesinių darbų. Lietuvių jaunimo veikla yra daugiau pramoginė, mažai duodanti rimto turinio. Ir visa lietuvių bendruomenė nedaug teduoda savo jaunimui. Dėlto reikėtų kaltinti ne jaunuosius pabėgėlius, bet bendruomenę. Daug ką blogai nuteikia nacionalistinis išdidumas bei nacionalistinės nuotaikos. Per daug tautiškumo esama parapijose, per mažai religiškumo. Tautiniai šokiai — nuobodūs, nes vis tie patys. Dainų ansambliai remiasi daugiausia tautosaka, per mažai rodo įvairumo bei kūrybiškumo (kaip ir tautinių šokių grupės).

E. Girdausko nuomone, reikėtų kelti sveiką Lietuvos padėties supratimą, pabrėžti meilę savo tautai, nesakyti, kad esame geresni, parapijose sustiprinti religinę veiklą, atnaujinti dainų bei šokių ansamblius, kad jie būtų kūrybiškesni ir kurtų lietuvišką kultūrą Kanadoje bei Amerikoje.

Tundra Ehlers, jauniausios kartos atstovė, kalbėdama angliškai, pareiškė, kad pabėgimo problema prasideda vaikystėje. Dažnai ją sudaro tėvai. Svarbu, kad vaikai ir jaunuoliai turėtų lietuvius draugus. Lietuviškos kultūros perteikimas ypač svarbus paauglių amžiuje, kai formuojasi apsisprendimas. Gaivinančiai veikia Lietuvos lankymas. Grįžtantiems į lietuvių bendruomenę svarbu sudaryti šiltą, jaukią atmosferą, nes snobiška laikysena gali neatšaukiamai atstumti.

Išsivystė gyvos diskusijos. Daug kas pasisakė prieš E. Girdausko pažiūrą, matančią nacionalizmą ten, kur tėra pasididžiavimas savo tautybe. Taip pat buvo pasisakyta prieš mintį, kad lietuvių parapijos per daug rūpinasi tautiškumu, primenant, kad tai esminė lietuviškos parapijos žymė, kuriai išnykus, išnyksta ir parapijos egzistencijos pagrindas. Be to, lietuvių parapijos rūpinasi tautiškumu kaip krikščioniško gyvenimo dalimi ir gelbsti ten, kur yra didžiausia grėsmė. Jaunosios kartos atstovai vis dėlto

Kęstutis Trimakas

Ses. Teresė Lukaitė, poetė Danguolė Sadūnaitė, ses. Beatričė Venclovaitė, ses. Arkadija Martinaitytė, ses. Stasė Normantaitė, Elena Abelkienė, ses. Augusta Sereikytė ir Česlovas Masaitis „Ateities" vakaronėje Putname, Conn.

pageidavo, kad lietuvių parapijos sustiprintų religijos mokymą bei auklėjimą, nes jaunimo žinojimas religinėje srityje yra gana silpnas. T. Ehlers priminė, kad norint pagilinti religinį savo žinojimą yra ir kitų būdų, ypač religinė literatūra. Jaunos motinos pageidavo tinkamos literatūros bei spaudos vaikams ir paaugliams.

Svarstybos, trukusios apie dvi valandas, baigėsi bendra mintimi, kad sprendžiant jaunųjų pabėgėlių problemą, reikia ypač asmeninio kontakto ir visos lietuvių bendruomenės atitinkamo rūpesčio.

(iš *Tėviškės Žiburių,* III.12)

D.D.

POSĖDŽIAVO FEDERACIJOS VALDYBA

Kovo 12 dienos posėdyje Ateitininkų Federacijos valdyba svarstė ir priėmė *Ateities* Jubiliejinio Kongreso programą. Kaip žinia, kongresas įvyks rugsėjo 4-7 dienomis Chicagoje.

Federacijos valdyba buvo taip pat supažindinta su Kunigų Vienybės laišku, kuriuo pranešama, jog šie metai skelbiami „Lietuviškos parapijos" metais. Ateitininkų Federacija kviečiama aktyviai prisidėti prie jų pravedimo. Pritardama iškeltai minčiai, valdyba tačiau samprotavo, jog tai būtų daugiau Amerikos Lietuvių Katalikų Federacijos darbo laukas. Aišku, kaip ALK Federacijos narys, At-kų Federacija aktyviai prisidės prie „Lietuviškos parapijos" metų sėkmingo pravedimo.

Gautas laiškas iš prof. J. Ereto. Tame laiške prof. Eretas praneša, jog ruošiamas leidinys apie dr. Joną Grinių. Federacijos valdyba nutarė apie tai painformuoti Sendraugių Sąjungos centro valdybą ir raginti tą leidinį paremti finansiškai. Tam tikslui Federacijos valdyba paskyrė 100 dolerių auką.

Atsiliepiant į Studentų Sąjungos centro valdybos prašymą finansiškai paremti pavasario ir kitus ruošiamus kursus, nutarta paskirti prašomą 300 dolerių sumą. Valdyba taip pat buvo painformuota, jog ateitininkų veiklai paremti iš kun. V. Dabušio gauta 100 dolerių auka. Federacijos valdyba jam nuoširdžiai dėkoja.

jv

ATEITIES ISTORIJA skaidrėse ir garse

Besilankydamas JAV rytiniame pakraštyje, *Ateities* vyr. redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas vežėsi su savim skaidrių ir garso montažą apie *Ateities* žurnalo istorijos pradžią 1911-1934 m. Tą montažą jis parodė New Yorke kovo 29 d. (*Ateities* žurnalo 70 m. sukakties minėjime), Putname Nekaltojo Prasidėjimo seselėms bei apylinkės lietuviams kovo 31 d. ir Rochesteryje balandžio 5 d. — bendrame ateitininkų susirinkime, minint 70 m. *Ateities* sukaktį.

Apie šį New Yorke parodytą montažą p. j. (Paulius Jurkus) *Darbininke* (balandžio 10 d.) rašė: „kun. K. Trimakas, taręs porą žodelių, parodė skaidrių iš *Ateities* žurnalo istorijos. Skaidrės buvo sujungtos su garsu. Tekstas buvo įkalbėtas į garsajuostę, palydėtas muzika. Tekstą parašė pats kun. K. Trimakas. Nuo pat pirmojo puslapio, nuo pamatinių klausimų, vis skleidė ir skleidė ateitininkų veiklą prieš pirmąjį pasaulinį karą, nepriklausomos Lietuvos laikais, ypač nepriklausomybės pradžioje, kaip ateitininkai įsijungė savanoriais į Lietuvos kariuomenę, į karo mokyklą. Skaidrių istorija baigiasi maždaug su moksleivių ateitininkų uždarymu. Viso buvo parodyta apie 150 skaidrių, užtruko 45 minutes.

Techniškai visas darbas padarytas labai puikiai, gerai išfotografuotos skaidrės, įkalbėta pakiliai bent kelių asmenų. Susidaro įspūdis, lyg būtum kokiam kine ir žiūrėtum kultūrinio dokumentinio filmo. Teksto yra gana daug, kartais vienas vaizdas per ilgai laikomas ekrane. Tų vaizdų — skaidrių galėtų būti daugiau.

Teko girdėti, kad yra tokios keturios dalys, kurios vaizduoja visą *Ateities* istoriją. Tai tikrai didelis ir gražus vyr. redaktoriaus kun. dr. Kęstučio Trimako darbas".

Papildomi faktai yra tokie. *Ateities* istorijos montažo ruošimas buvo pradėtas *Ateities* vyr. redaktoriaus K. Trimako iniciatyva 1975 m. ateitininkijos 65 m. sukakties proga. Pirmoji dalis, apimanti 1911-1934 m. buvo jo redaguota — sustatytas tekstas ir parinktos iliustracijos, visa medžiaga iš tuometinės *Ateities.* Tekstą juostelėn įkalbėjo Jurgis Bradūnas, Marija Eivaitė, Petras V.

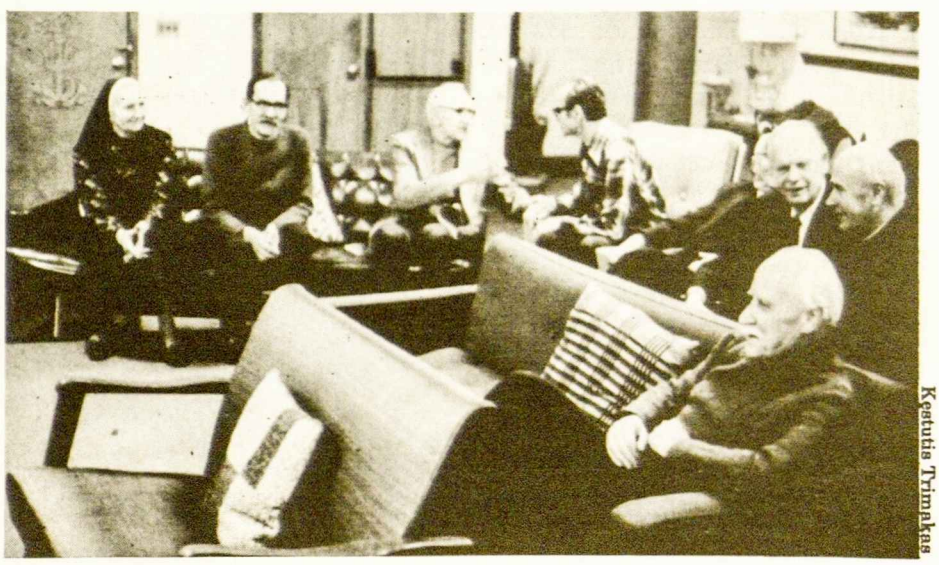

Kęstutis Trimakas

Vakaronėje Putname, kur buvo rodomas garsinis skaidrių montažas apie „Ateities" praeitį, atsilankiusiųjų tarpe matosi ses. Rita-Antanina Trimakienė, dr. A. Kriaučiūnas, Antanas Vasaitis, Česlovas Masaitis ir prel. Vytautas Balčiūnas.

Kisielius ir Aldona Zailskaitė. Antroji dalis, apimanti 1934-1940 m., buvo sustatyta Vyto Naručio. Juostelėn tekstą įkalbėjo Petras V. Kisielius, Daiva Markelytė, Vytas Narutis ir Aldona Zailskaitė. Pirmajai ir antrajai daliai muziką parinko Aldona Zailskaitė, skaidres pagamino Jonas Kuprys, o įrekordavo Algis Regis. Trečiajai daliai (1946-1975 m.) medžiaga buvo pradėta rinkti, bet nepabaigta.

Pirmoji dalis buvo parodyta 1975 m. jubiliejinėje ateitininkų stovykloje ir daugelyje kitų vietovių. Antroji dalis buvo parodyta 1976 m. *Ateities* vakare Chicagoje kartu su pirmąja dalim. Abi dalys susilaukė palankaus įvertinimo.

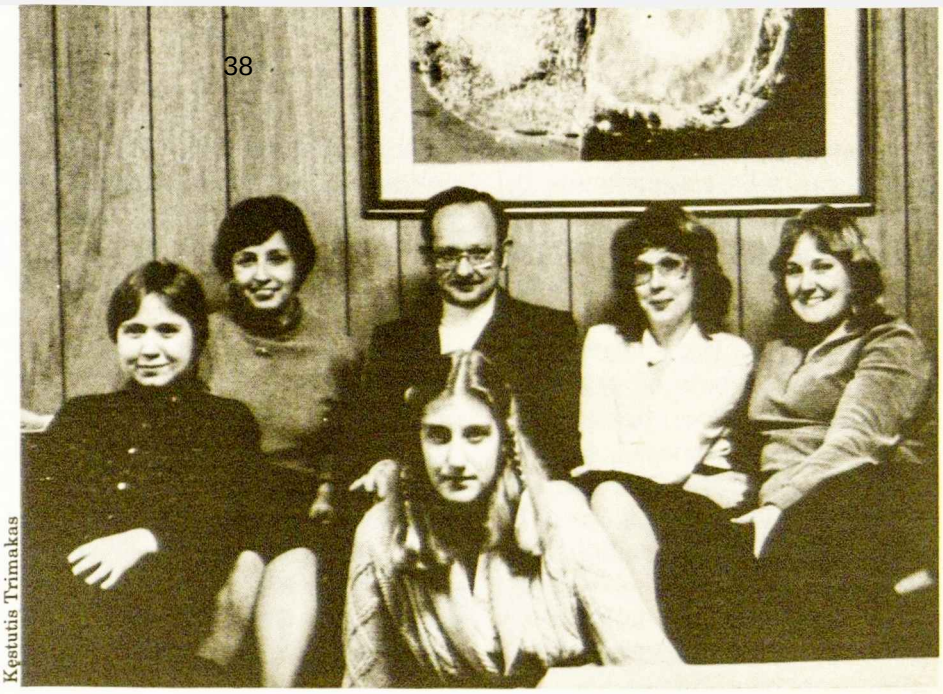

Kęstutis Trimakas

Kovo 29 d. moksleivių ateitininkų prieškongresinės stovyklos Neringos stovyklavietėje ruošiamos Neringos stovyklavietėje, reikalus aptarusieji (iš kairės): Danutė Norvilaitė, L. Gudelienė, Ritonė Ivaškaitė (prieky), kun. dr. Kęstutis Trimakas, Rasa Razgaitienė ir Dalia Sakaitė.

SUSIKAUPIMAS PRIEŠ VELYKAS
New Yorko jaunimui

Kovo 28 d., šeštadienį, po pietų susirinkome Tėvų Pranciškonų namuose. Čia mūsų laukė kun. dr. K. Trimakas, *Ateities* redaktorius iš Chicagos. Jis vadovavo jaunimo gavėniniam susikaupimui, kuriame dalyvavo studentai ir vyresnieji moksleiviai. Kun. Trimakas neskaitė mums paskaitų, bet mūsų klausinėjo, kartais paaiškindamas.

Kalbėjome apie Dievą, žvaigždes ir pasaulius, kuriuos Jis sukūrė, apie mūsų talentus, kas mums patinka, apie mūsų tėvus ir draugus, ką galim padaryti gero kitiems. Po pertraukos pasiklausėme įrekorduotos kalbos su muzika apie Betliejaus viešbučio šeimininką, kuris nepriėmė Juozapo ir Marijos, bet paskui sekė tris karalius ir atrado gimusį Jėzų. Diskutavome ir kalbėjome, ką tai reiškia mūsų gyvenime: mes galime daryti gera kitiems; Kristus gali būti pasislėpęs kituose; kai gera padarome kitiems, galime padaryti gera Kristui.

Paskui klausėmės kitos įrekorduotos kalbos su muzika apie vieną stalių, kuris mieste nešė kryžių gatvėmis. Žmonės jį primušė, o vienas vaikas jį pavadino Jėzumi. Paskui kalbėjome, ką tai gali reikšti mums: mes irgi galime nešti kryžių su Jėzumi, jei padėsime kitiems. Daug žmonių kenčia ligoninėse, nuo kitų blogų žmonių, nuo komunistų Lietuvoje. Mes galime visiems padėti, ypač tiems, kurie kovoja už Lietuvos laisvę ir už tikėjimą.

Po susikaupimo pavalgėme vakarienę ir išsiskirstėme. Susikaupimo mintys mus rišo viens su kitu ir su kitais žmonėmis.

J. S.

ATEITIES ŠVENTĖ
New Yorke

Kovo 29 d., sekmadienį, New Yorko moksleivių ateitininkų kuopa surengė gražią ir prasmingą *Ateities* žurnalo 70 metų sukakties šventę, į kurią atsilankė ne tik moksleiviai, bet ir sendraugiai bei studentai. Į šventę buvo specialiai pakviestas *Ateities* vyriausias redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas iš Chicagos, kuris dieną

Kęstutis Trimakas

„Ateities" 70 m. sukakties minėjime kovo 29 d., New Yorke (iš kairės): kun. Jonas Pakalniškis, Aleksandras Vakeslis, tėv. Leonardas Andriekus, OFM, Lietuvos generalinis konsulas Anicetas Simutis su Ponia, tėv. Antanas Prakapas, OFM, tėv. Viktoras Gidžiūnas, OFM.

Kęstutis Trimakas

„Ateities" žurnalo darbuotojai, pagerbti „Ateities" 70 m. sukakties minėjime New Yorke kovo 29 d. (iš kairės): buv. „Ateities" red. rašyt. Paulius Jurkus, buv. red. narė Dana Bobelienė, buv. red. narė Gintarė Ivaškienė, dabartinis vyr. red. Kęstutis Trimakas, buv. red. Antanas Sabalis ir buv. adm. kun. Viktoras Dabušis. Prieky — gėles įteikusi G. Ivaškienės dukrelė.

prieš tai vadovavo ateitininkų rengtam New Yorko jaunimo gavėniniam susikaupimui Tėvų Pranciškonų namuose. Šiuo plačiu savaitgaliniu ateitininkų renginiu rūpinosi New Yorko moksleivių kuopos globėja Rasa Razgaitienė, o paties *Ateities* minėjimo programa — rašyt. Paulius Jurkus.

Kultūros židinio salėje įvyko pamaldos, kuriose dalyvavo ir vyresnieji, ir jaunesnieji, o moksleiviai ateitininkai su kuopos vėliava. Mišias koncelebravo kun. Trimakas, tėv. L. Andriekus, OFM, ir tėv. Ant. Prakapas, OFM. Kun. Trimakas pasakė prasmingą pamokslą.

Po Mišių ir užkandžių įvyko minėjimas, kurį atidarė moksleivių globėja Rasa Razgaitienė, pakviesdama programai vadovauti stud. Ritonę Ivaškaitę. Pradžioje kun. Trimakas tarė įvadinį žodį apie *Ateities* žurnalo istoriją ir jo paruoštą skaidrių montažą apie *Ateities* istorijos pradžią. Tada jis parodė skaidres iš *Ateities* istorijos, palydint įrekorduota kelių žmonių kalba su muzika. Montažas paliko gilų įspūdį, ypač vyresniesiems, kurie buvo susipažinę ar net pergyvenę skaidrėse rodomus įvykius.

Antroje dalyje buvo prisiminta *Ateitis* Amerikoje. Apie *Ateities* pirmuosius žingsnius Amerikoje kalbėjo buvęs *Ateities* redaktorius rašyt. Paulius Jurkus. Po jo kitas buvęs *Ateities* redaktorius Antanas Sabalis paskaitė iš savo paties parašytų „Kreivų šypsenų" eilėraščių, seniau atspausdintų *Ateityje*. Po to vėl buvo pakviestas kun. Trimakas pakalbėti apie dabartinę *Ateitį*. Savo kalboje dabartinis vyr. redaktorius pabrėžė *Ateities* trigubą linkmę — krikščionišką atsinaujinimą, rūpestį kovojančiais už Tėvynės tautinę ir religinę laisvę ir jaunimo lietuviškos kūrybos puoselėjimą lietuvių kalba.

Pabaigoje visi *Ateities* žurnalo darbuotojai buvo apdovanoti gėlėmis. Vyr. *Ateities* redaktoriui Rasa Razgaitienė įteikė *Ateičiai* atsilankiusiųjų suaukotą 274 dolerių sumą, o buvęs ilgametis *Ateities* administratorius kun. Viktoras Dabušis 1946—1974 m. įrištus *Ateities* komplektus. Po minėjimo visi galėjo apžiūrėti fotografijų parodėlę, vaizduojančią New Yorko ateitininkų ir buvusios *Ateities* redakcijos bei administracijos darbą New Yorke.

A. M.

KUN. DR. K. TRIMAKAS Rochesteryje

Ateities žurnalui švenčiant 70 metų jubiliejų, vyriausias redaktoriaus kun. dr. Kęstutis Trimakas šio jubiliejaus proga lankėsi New Yorke kovo 29 d. ir Rochesteryje balandžio 3-5 d. *Ateities* žurnalo sukaktuvinis minėjimas New Yorke buvo aprašytas *Darbininke* balandžio 10 d. Rochesteryje kun. Trimakas reiškėsi kaip pamokslininkas, psichologas ir kaip *Ateities* žurnalo redaktorius. Jis pravedė Šv. Jurgio parapijoj rekolekcijas balandžio 3-5 d. Skaitė paskaitą balandžio 3 d. parapijos salėje, „Iliuzijos ir dūžiai", kuri buvo lyg ir tęsinys jo pamokslo bažnyčioje. Sekmadienį ateitininkų susirinkime parodė dokumentinį skaidrių montažą iš *Ateities* istorijos ir atsakinėjo į klausimus apie *Ateities* leidimo ir redagavimo darbus.

Rochesterio lietuviai buvo sužavėti jo pamokslų ir paskaitos giliu turiniu, nuosekliu galvojimu, aiškia ir sklandžia kalba, o ateitininkai pamatė ir pasiklausė *Ateities* istorijos iš caro ir nepriklausomos Lietuvos laikų. Pamokslų neatpasakosiu. Gal verta paminėti, kad jau antri metai klebonas tėvas Justinas Vaškys, OFM, talkininkaujant parapijos tarybai, pasirūpina pakviesti parapijos apaštalavimo darban gabius pamokslininkus ir paskaitininkus. Pernai įspūdingas rekolekcijas pravedė Pranciškonų provincijolas tėvas Paulius Baltakis, OFM. O taip pat su paskaitom gavėnios pradžioj tiek šiais, tiek praeitais metais buvo atvykęs Šv.

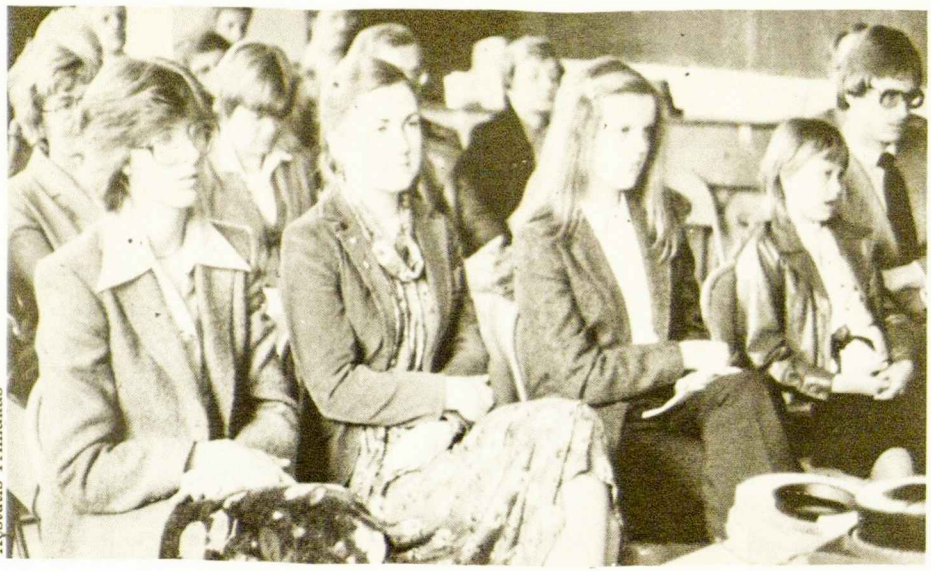

Kęstutis Trimakas

Rochesterio Miško Brolių kuopos moksleiviai ateitininkai „Ateities" 70 m. sukakties minėjime (iš kairės): Antanina Žmuidzinaitė, Rasa Krokytė, Lina Klimaitė ir Laurynas Vismantas su savo maža sesute.

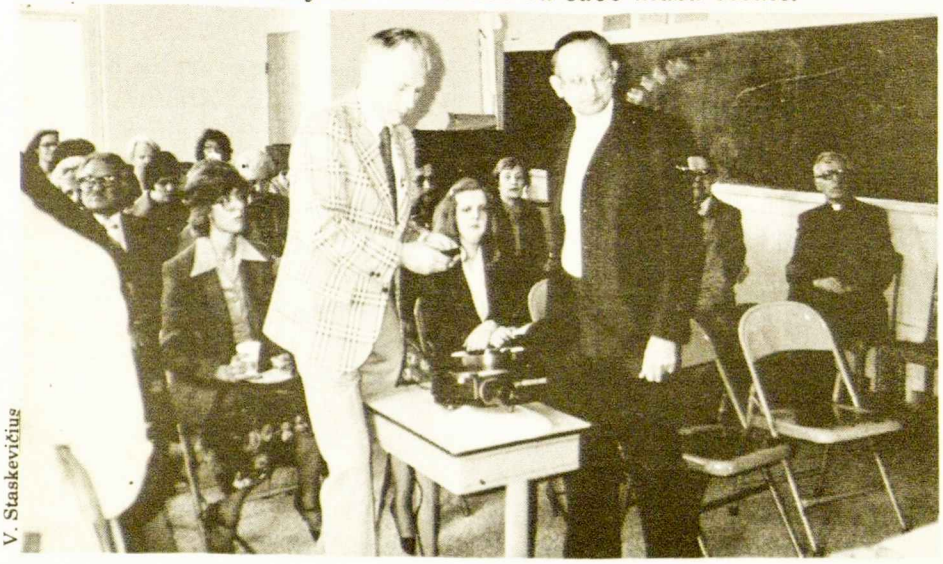

V. Staskevičius

Dr. Jonas Dėdinas padeda kun. dr. Kęstučiui Trimakui paruošti techninės priemones skaidrių ir garso montažui apie „Ateities" praeitį „Ateities" žurnalo 70 m. sukakties paminėjime Rochesteryje. Dešinėje sėdi Rochesterio parapijos klebonas tėv. Justinas Vaškys, OFM.

Kęstutis Trimakas

Rochesterio ateitininkų susirinkime minint „Ateities" 70 m. sukaktį (iš kairės): Izabelė Žmuidzinienė, Vytautas Žmuidzinas, Kazimiera Miškinienė (Nerima Narutė) ir Regina Gaidytė.

Rašto tyrinėtojas kun. prof. Antanas Rubšys. Ši religinio apaštalavimo neseniai pradėta nauja kryptis turėtų būti tęsiama. Iš visuomenės pusės žiūrint, šie religiniai suėjimai nebuvo visiškai pasisekę vien dėlto, kad parapijiečių dalyvavo per mažai. Ir ateitininkų dalyvavusių procentas tikriausiai nebuvo nei kiek didesnis už kitus. Kyla klausimas, kas šiais laikais katalikiškai lietuviškai visuomenei rūpi? Nenuostabu, kad kun. Trimakas pradėjo rekolekcijų pamokslą pirmiausiai padėkodamas mažai grupei dalyvių, nes anot jo nebūtų įmanoma Dievo žodį skleisti esant tuščiai bažnyčiai. Tad, kažin ar sekančiais ir kitais metais Šv. Jurgio parapija sugebės surasti iškilesnių kunigų, kurie skirtų savo laiką ir energiją religinės ir tautinės sąmonės žadinimui?

Savo paskaitoje „Iliuzijos ir dūžiai" kun. Trimakas kaip psichologas įspūdingai apibrėžė žmogaus dvasinio brendimo periodus. Keletu pavyzdžių jis išaiškino, kad žmogaus dvasinio gyvenimo kreivė yra vingiuota ir kad staigūs pasikeitimai atveda žmogų prie kryžkelės, kur kryžiuojasi iliuzija ir realybė. Įžvalgus padėties supratimas krizės atveju įgalina atpažinti realybę, kuri kelia žmogaus dvasinį pajėgumą, ugdo jo charakterį; ir priešingai, neatskyrimas iliuzijos nuo realybės veda į nuosmūkį ir sumenkėjimą. Šios mintys yra labai bendros. Tas paaiškėjo ir po paskaitos iškeltuose klausimuose. Tikslus pavyzdžių ir paskaitos išvystymas įgalino prelegentą net ir gana kebliuose klausimuose nenuklysti nuo savo teigimų. Panašiai būtų galima charakterizuoti ne vien individų, bet ir grupių, organizacijų bei tautų gyvenimo kreives. Paskaita ir diskusijos buvo neilgos, tačiau atskleistos mintys buvo plačios apimties, tikslios ir vaizdžiai išreikštos.

Sekmadienį po 11:00 val. šv. Mišių parapijos mokyklos klasėje įvyko *Ateities* 70 metų proga sušauktas visų ateitininkų susirinkimas. Dalyvių skaičium šį kartą nereikia skųstis. Tačiau, kad viskas būtų gerai — tai toli gražu

ne. Rengėjai nepasirūpino sužinoti iš anksto, kad programoj bus skaidrių ir juostelėj įkalbėtas montažas, todėl neturėjo jokios nuovokos, kad klasės kambarys turintis dvi langų sienas be užuolaidų bus per šviesus. Paveikslų aiškumas dėl šios priežasties buvo prastas. Labiausiai nukentėjo nuotraukos *Ateities* buvusių redaktorių, ateitininkų kariūnų, žuvusių nepriklausomybės kovose bei šiaip ateitininkų organizacijos bei veiklos iliustracijos. Tačiau vis vien buvo galima pajusti ankstyvesnio laikotarpio ateitininkų pasišventimą, kūrybingumą bei milžiniškas pastangas laisvės kovose. Šiuos vaizdus tiksliai paryškino puikiai įkalbėti žymesnių tautos vadų pasisakymai, įskaitant ir vieną prezidento Antano Smetonos nuoširdų sveikinimą ateitininkams. Šis montažas yra akylus ateitininkų istorijos liudytojas. Jį paruošė kun. Trimakas, skaidres padarė J. Kuprys, o įkalbėjo Aldona Zailskaitė, Marija Eivaitė, Jurgis Bradūnas ir Petras Kisielius. Šis istorinis montažas yra puiki priemonė pajusti ateitininkų misiją lietuvių tautai. Jį turėtų pamatyti dauguma ateitininkų, ypač ruošiantis ateinančiam kongresui. Daugeliui paaiškėtų, kad laisvės kovose žuvusieji paaukojo savo gyvybę dėl Lietuvos laisvės, kad ateitininkų istorija yra persunkta krauju ir prakaitu tautos gerovei. Kova dėl tiesos, laisvės ir savo tautos išlaikymo vyksta ir toliau. Ar ateitininkam trūksta šių dienų problemų įžvalgumo? Klausimas, kurį reikia atsakyti minint 70 metų *Ateities* jubiliejų.

J. Dėdinas

KUN. DR. J. ŠARAUSKAS pas Chicagos studentus

Palyginant gana gausiame studentų ateitininkų susirinkime kun. dr. Jurgis Šarauskas pasidalino savo nesena įdomia patirtimi ir kai kuriomis savo išvadomis. Pernai jis buvo išrinktas iš daugelio jaunosios kartos žmonių JAV-ėse specialiai prezidento stipendijai ir galėjo praleisti ištisus metus Washingtone JAV-ių aukščiausiose politinėse įstaigose. Jis išreiškė nemaža kritikos lietuvių išeivių vyriausiems politiniams veiksniams, charakterizuodamas juos kaip visiškai naivius jųjų pastangose paveikti JAV-ių politiką, o stambių pinigų sumų skirimą išeivijos reikalams laikė kaip mažos reikšmės. Jis tvirtino, jog didžiausios sumos turėtų būti skirtos ne „sau“ patiems, bet Lietuvai paremti.

Diskusijose kai kurie studentai nesutiko su kun. Šarausko kritika, pvz., jie nurodė, jog didelės sumos yra skiriamos išeivijoje išlaikyti lietuvybę.

Po kun. Šarausko pagrindinės kalbos ir diskusijų buvo paliesti kiti einamieji reikalai. Kun. dr. K. Trimakas draugovės nariams priminė apie artėjantį *Ateities* jubiliejaus kongresą Chicagoje ir atsiklausė, kokios programos studentai šiame kongrese pageidautų. Visi studentai pasisakė norį turėti savo atskiras svarstybas šio kongreso metu.

KOVOSE UŽ NEPRIKLAUSOMYBĘ Paskaita Clevelande

Clevelando *Ateities* klubo įvykusiame susirinkime Juozas Žilionis kalbėjo apie ateitininkų įnašą Lietuvos Nepriklausomybės kovose, Tautos sukilime, per abi okupacijas ir taikos metu. Paskaita buvo gerai paruošta, faktinė, kartu jautri, poetiška. Klausytojai pageidavo, kad jo paskaita būtų ištisai ar sutrauktai atspausdinta *Ateityje*. Pagerbiant žuvusius ir mirusius ateitininkus sugiedota „Lietuva brangi“.

Dr. Augustinas Idzelis kalbėjo apie Kento universiteto lituanistinę programą. „Ateities“ klubas šiam reikalui paskyrė 100 dol.

Susirinkimui pirmininkavo V. Rociūnas, sekr. J. Kliorienė.

STUDENTŲ ATEITININKŲ PAVASARIO KURSAI

Kovo 20—22 dienomis įvyko metiniai studentų ateitininkų pavasario kursai Dainavoje. Susirinko studentai iš Clevelando, Chicagos, Detroito, Toronto, Cincinnati ir Washingtono. Penktadienio vakaras buvo skirtas atnaujinti ir sustiprinti pažintis, susidraugaut su nepažįstamais ir bendrai pasilinksminti. Pradėjome kursus laiminga ir draugiška nuotaika, kuri tęsėsi visą savaitgalį.

Šeštadienis buvo skirtas paklajot po savo sąžinę. Kunigas Antanas Saulaitis praleido gerą dienos dalį, aiškindamas apie sąžinę, kokios vertybės ją išreiškia ir kaip mes naudojame sąžinę sprendimams daryti. Taip pat kun. Saulaitis mums aiškino, kaip mumyse išsivysto tikėjimas bei sąžinė. Buvo iškeltos dvi pažiūros: tikėjimo ir moralistinė. Vėliau sąžinės sprendimai buvo reikalingi diskutuoti apie kūdikių žudymą (abortion) ir gailesčio žmogžudystę (euthanasia). Kiekvienai grupei buvo pateikta keletas padėčių, kuriose reikėjo suformuot išeitį ar sprendimą. Pavyzdžiui, lietuvaitė slaugė dirba ligoninės skyriuje, kuriame ji turi padėt gydytojui daryti abortus. Kaip ji randa išeitį, naudodama sąžinę, jeigu nori gyventi pagal Bažnyčios mokymą? Diskusijos apie tokias situacijas vyko ilgai, bet tikrai nenuobodžiai. Dar buvome paskaitę straipsnių iš įvairių žurnalų daugiau susipažinti su temom.

Vakaras buvo skirtas pasilinksminimui. „Televizijos“ vakarą“ praleidome bežaisdami susidraugavimo žaidimą (Dating Game) ir pavojaus žaidimą (Jeopardy). Po intensyvių rungtynių buvo smagu visiem pašokti. Be Rimo Kaspučio „Romantikos“ orkestrėlio šokiai nebūtų taip gerai pasisekę.

Sekmadienį susirinkome vėlyvo ryto konferencijai. Kiekviena draugovė darė pranešimą ir taip pat

pranešė apie ateities planus. Centro valdybos pirmininkas Edis Razma tarė porą žodelių apie ateinantį Ateitininkų kongresą, kuris įvyks Darbo dienos savaitgalį Chicagoje, ir apie centro valdybos ruošiamus savaitgalius bei kursus ateityje. Iždininkė Rena Vyšnionytė pranešė apie centro valdybos finansinę padėtį, ir Andrius Kazlauskas papasakojo apie kandidatų kursus ir jų struktūrą. Dėkojame visa širdimi kun. Saulaičiui už puikų programos pravedimą ir Mainelienei už tikrai skaniai paruoštus valgius. Su atnaujinta sąžine išsiskirstėme ir grįžome į namus prie knygų.

Rėda Ardytė

Zita Kripavičiūtė

Studentų ateitininkų pavasario kursuose Dainavos stovyklavietėje kalbasi Rūta Stnaiškytė, Rena Vyšnionytė ir Dana Balčiūnaitė.

Zita Kripavičiūtė

Iš studentų pavasario kursų: Silvija Kučėnaitė, Laura Vaičekauskaitė, Lidija Balčiūnaitė, Lina Žiedonytė, Eligijus Lelis, Arūnas Pemkus, Laima Sidrytė, Algis Duoba, Rūta Musonytė.

FILMAS APIE JĖZŲ

Los Angeles

Sekmadienį, kovo 29 dieną, dešimt Los Angeles moksleivių ateitininkų ir jų globėja nuvažiavo į Fullerton ateitininkų susirinkimą, į Nelsų namus. Ryžtingai užtrenkę mašinų duris, užšuoliavom laiptais, pasišnekučiavom, pasikeitėm juokais ir, visiems susirinkus, pradėjom susirinkimą.

Mums sustojus ratu, Dalytė Trotmanaitė, pirmininkė, perskaitė Ateitininkų Credo ir surimtėję užėmėm vietas. Kambarys sutemo, ir priešakyje sumirguliavo globėjos Marytės Sandanavičiūtės-Newsom atvežtas filmas „The Parable" (Palyginimas).

Šis filmas parodė Jėzaus gyvenimą simboliais: „Pasaulis buvo cirkas, Jėzus buvo juokdarys. Ir kituose charakteriuose buvo galima atpažinti apaštalus, fariziejus, Poncijos Pilotą. Filme matėme juokdarį (Jėzų) padedant žmonėms, kenčiant už kitus, mokant žmones mylėti savo artimus ir pagaliau matėme jį nukankintą ir kenčiantį už žmoniją... Kiek laiko filmas švietė ekrane, sunku pasakyt, bet jam išblyškus ir sutemus, visi sėdėjo tylūs ir susimąstę.

Į mintis ir tylą įsiterpė globėjos balsas ir netrukus diskutavome filmą. Atpažinome, kas simbolizavo ką ir pasvarstėm priežastis, kodėl tie specifiniai simboliai buvo naudojami. Taip pat mes pasidalinom savo jausmais, kuriuos pergyvenom stebėdami filmą. Daug narių sakė, kad filmas jiems priminė, kad Velykos artėja ir kad, bestebėdami ekraną, jie pajuto liūdnumą.

Diskusijų srovė tekėjo toliau ir mus prinešė prie tokių klausimų kaip: ar turėtum įsiterpt tarp kito ir pavojaus ir ar atiduotum gyvybę už kitą?

Prieš baigiant susirinkimą, buvo pranešimų apie ateinančią Dainavos stovyklą ir mūsų šeimos šventę.

Patenkinti dienos atsiekimais susirinkimą baigėme malda ir vaišėmis. Tada padėkojom Nelsams už prieglaudą, nustriksenom į mašinas ir išsisklaidėm ligi sekančio karto.

Ginta Palubinskaitė

Kęstutis Trimakas

Ruošiant 1911-1981 m. „Ateities" žodinės kūrybos inscenizaciją „Ateities" vakare rugsėjo 5 d. „Ateities" Jubiliejiniame kongrese (stovi iš kairės): akt. Jonas Kelečius, akt. Laima Rastenytė-Lapinskienė, režisierius-muzikas Darius Lapinskas; (sėdi) Aldona Prapuolenytė ir kun. dr. Kęstutis Trimakas.

TRUMPAI

Philadelpijos ateitininkai kovo 1 d. suruošė šv. Kazimiero minėjimą Šv. Andriejaus parapijoje. Šv. Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė kun. K. Sakalauskas, o paskaitą apie šv. Kazimierą skaitė iš Baltimorės atvykęs Cezaris Surdokas.

Ateitininkų federacijos valdybos posėdis įvyko kovo 12 d. Posėdžio metu buvo aptarta ir priimta *Ateities* jubiliejinio kongreso programa. Kongresas įvyks rusėjo 4-7 d. Chicagoje.

Korp! Giedra kovo 18—29 d. suruošė M. Gaižutienės ir V. Kriščiūnaitytės dailės darbų parodą Lietuvių namuose, Clevelande.

Dainavos jaunimo stovyklos taryba ir valdyba kovo 12 d. posėdžiavo Damušių namuose. Susirinkimo metu buvo diskutuojama naujos statybos stovyklavietėje ir Dainavos 25-čio paminėjimas.

Ateities jubiliejinio kongreso reikalams svarstyti posėdis įvyko balandžio 1 d. Chicagoje. Jame dalyvavo tuo metu Chicagoje besilankąs Ateitininkų Federacijos dvasios vadas kun. St. Yla ir keliolika pakviestų ir įvairias pareigas užimančių ateitininkų. Buvo persvarstyta Ateitininkų Federacijos kovo 12 d. priimta *Ateities* jubiliejinio kongreso programa ir padaryta keletas naujų pasiūlymų, kurie buvo perduoti Ateitininkų Federacijos valdybai.

„ATEITIES" JUBILIEJINIO KONGRESO PROGRAMA

1981 m. rugsėjo 4-7 d., Chicagoje..

Rugsėjo 4 d., penktadienis
(Ateitininkų namuose, Lemonte, Ill.)

9:00 val. — Registracija.
10:00 val. — Paskirų sąjungų posėdžiai.
12:30 val. — Šv. Mišios.
1:30 val. — Užkandžiai.
2:30-5:00 val. — Svarstoma veiklos sritis: ateitininkiškoje šeimoje.
7:00 val. — Susipažinimo vakaras, Jaunimo Centre.

Rugsėjo 5 d., šeštadienis
(Jaunimo centre, Chicagoje)

9:00 val. — „Ateities" sukakties šv. Mišios.
10:00 val. — I. Jubiliejinio kongreso iškilmingas bendras posėdis.
II. „Ateities" 70 m. sukakties akademija.
1:00 val. — Užkandžiai.
2:30-5:30 val. — Svarstoma veiklos sritis: Mūsų uždaviniai siekiant visa atnaujinti Kristuje.
2:30-3:30 val. — Pranešimai bendrame posėdyje.
3:30-5:30 val. — Svarstybos atskiruose sąjungų posėdžiuose.
7:00 val. — „Ateities" vakaras.

Rugsėjo 6 d., sekmadienis
(Jaunimo centre, Chicagoje)

9:30-12:00 val. — Svarstoma veiklos sritis: Mūsų pagalba Lietuvai
9:30-10:30 val. — Pranešimai bendrame posėdyje
10:30-12:00 val. — Svarstybos atskiruose sąjungų posėdžiuose.
12:00 val. — Užkandžiai.
1:00-3:30 val. — Svarstybos atskiruose sąjungų posėdžiuose.
1:00-2:00 val. — Pranešimai.
2:00-3:30 val. — Svarstybos atskiruose Sąjungų posėdžiuose.
4:30 val. — Iškilmingos šv. Mišios už Lietuvą.
8:00 val. — Banketas.

Rugsėjo 7 d., pirmadienis
(Jaunimo centre, Chicagoje)

9:30-12:30 val. — Bendras baigiamasis posėdis.
(Veiklos gairių-nutarimų priėmimas; kongreso uždarymas)
12:30 val. — Padėkos šv. Mišios.

New Yorko ateitininkai kovo 29 d. surengė *Ateities* 70 m. sukakties šventę, į kurią buvo pakviestas *Ateities* vyr. redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas. Po šv. Mišių ir užkandžių minėjime svečias parodė skaidrių ir garso montažą apie *Ateities* praeitį. Parengime kalbėjo buv. *Ateities* redaktorius rašyt. Paulius Jurkus, dabartinis vyr. red. kun. Trimakas, o savo humoristinių eilėraščių iš praeities „Kreivų šypsenų" skaitė buv. *Ateities* redaktorius Antanas Sabalis. Buvo surengta New Yorko buvusios *Ateities* redakcijos ir New Yorko ateitininkų veiklos fotografijų parodėlė.

Rochesterio ateitininkai bendrame vyresniųjų ir jaunimo susirinkime balandžio 5 d. paminėjo *Ateities* žurnalo 70 m. sukaktį tuo metu, kai Rochesterio lietuvių parapijos gavėniniam susikaupimo tridieniui vadovavo kun. dr. Kęstutis Trimakas. Susirinkusiems jis parodė garso-skaidrių montažą apie *Ateities* žurnalo praeitį ir kalbėjo apie dabartinius žurnalo reikalus.

Gajos korporacijos metinis susirinkimas įvyko balandžio 12 d. Lemonte, Ill. JAV. Šv. Mišias atnašavo kun. dr. Kęstutis Trimakas. Susirinkimui vadovavo dr. A. Šležas.

Sendraugių vasaros stovykla Dainavos stovyklavietėje, Manchester, Mich., JAV, įvyks liepos 19-26 d. Joje liepos 25 d. bus apmokėta *Ateities* 70 m. sukaktis.

„Ateities" leidyklos valdybą sudaro šie asmenys: dr. Kęstutis Keblys (pirm.), dr. Arūnas Liulevičius (vicepirm.), Vaclovas Kleiza (reikalų vedėjas), Marija Bajorūnienė (ižd.) ir dr. Romualdas Kriaučiūnas bei dr. Algis Norvilas (leidinių komisijos nariai).

Giedros korporacija Chicagoje gegužės 3 d. viešame pobūvyje pagerbė visuomenininkę ir pedagogę Aliciją Rūgytę. Ta proga buvo parodytas D. Kučėnienės paruoštas filmas apie jos pedagoginę veiklą.

Clevelando „Ateities" klubo susirinkime Juozas Žilionis kalbėjo apie ateitininkų įnašą Lietuvos Nepriklausomybės kovose, o dr. Augustinas Idzelis apie Kento universiteto lituanistinę programą.

STUDENTAI

Studentų vasaros stovykla bus rugpiūčio 23—30 d. Tippecanoe, Ohio, JAV.

Toronto studentai kovo 15 d. suruošė visuomenei paskaitą „Kas yra krikščionis?" Prisikėlimo Parodų salėje. Paskaitą skaitė Don Posterski iš „Inter-Varsity Christian Fellowship".

Toronto studentų kandidatų kursai įvyko gegužės 8—10 d. Programoje — ateitininkijos ideologija ir istorija.

Montrealio studentai kovo 8 d. suruošė šv. Kazimiero atlaidus. Po iškilmingų šv. Mišių dalyviai buvo supažindinti su Vakarų Europos viduramžių garsiosiomis katedromis skaidrėse. Montrealio studentų valdybą sudaro: Julija Adamonytė, Paulius Mališka ir Kristina Mališkaitė.

Studentų ateitininkų centro valdyba kovo 20—22 d. suruošė pavasario kursus Dainavoje. Kovo 21 d. kun. Ant. Saulaitis kalbėjo apie sąžinę, o kovo 22 d. SAS centro valdyba ir draugovių atstovai pranešė apie savo ateities planus.

MOKSLEIVIAI

Clevelando Maironio kuopos susirinkimas įvyko sausio 18 d. Edo Čepulio namuose. Susirinkimo metu kun. Gediminas Kijauskas, S.J., kalbėjo apie ateitininkijos pradžią.

Los Angeles Vyt. Mačernio kuopos susirinkimas įvyko vasario 22 d. Griffith Parke. Susirinkimo tema — visuomeniškumas.

Toronto St. Šalkauskio kuopos moksleiviai kovo 15 d. suruošė pyragų išpardavimą, kurio pelnas buvo skirtas Lietuvos kaliniams šelpti.

Los Angeles Vyt. Mačernio kuopos susirinkimas įvyko kovo 29 d. Nelsų namuose. Susirinkimo metu buvo rodomas filmas „The Parable", kuriame simboliniu būdu buvo atvaizduojamas Jėzaus gyvenimas.

New Yorko moksleivių ateitininkų kuopa kovo 28 d. suruošė jaunimui gavėninio susikaupimo dieną, kuriam vadovauti buvo pakviestas *Ateities* vyr. red. kun. dr. Kęstutis Trimakas iš Chicagos. Dalyvavo studentai ir vyr. moksleiviai.

Moksleivių Ateitininkų Sąjungos centro valdyba pasiuntė visoms kuopoms naują kandidatų programą su jos vertinimo anketa. Gavusi kuopų užpildytas anketas, centro valdyba tikisi paruošti galutinę kandidatų programą.

Moksleivių prieškongresinė stovykla įvyks Neringos stovyklavietėj rugpiūčio 16-29 d.

JAUNUČIAI-JAUNIAI

Toronto jaunių susirinkimas įvyko kovo 14 d. Prisikėlimo parapijoje.

Toronto jaunučių susirinkimas įvyko kovo 21 d. Seselių namuose.

Chicagos Pr. Dielininkaičio jaunųjų kuopos priešvelykinis susirinkimas įvyko balandžio 4 d. Švč. M. Marijos Gimimo parapijos salėje. Pašnekesį pravedė ses. Ona Mikailaitė.

Chicagos priemiesčių partizano Daumanto jaunučių kuopos šeimos šventė įvyko gegužės 3 d. Ateitininkų namuose, Lemont, IL.

UŽUOJAUTA

Dr. Zenonui Danilevičiui **mirus,** *Ateities* **redakcija reiškia nuoširdžią užuojautą artimiesiems.**

laiškai

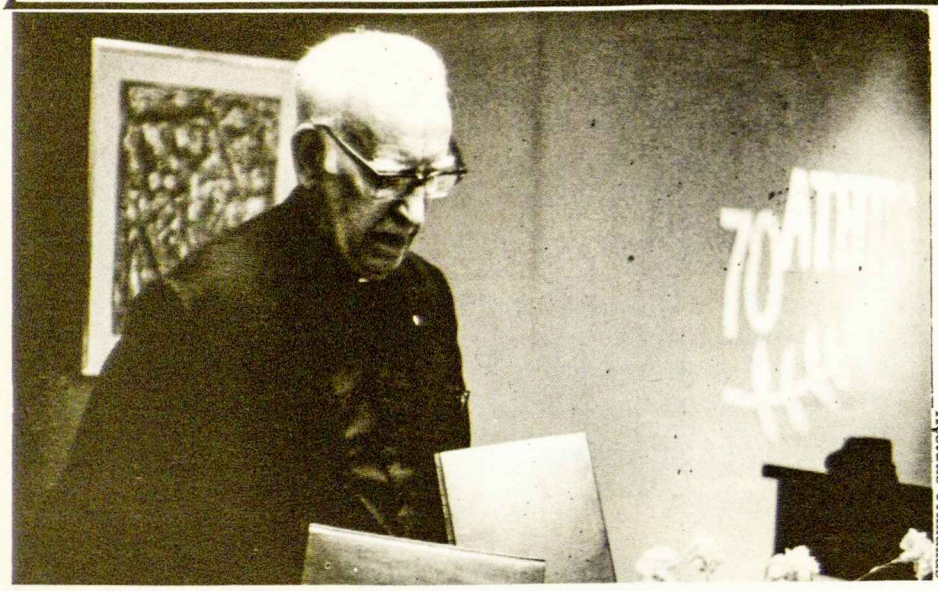

Kęstutis Trimakas

Buv. „Ateities" administratorius kun. Viktoras Dabušis „Ateities" 70 m. sukakties minėjime New Yorke „Ateičiai" padovanojo 100 dol., o „Ateities" vyr redaktoriui — „Ateities" 1946-1974 m. įrištus komplektus.

Padėka

Nuoširdžiai dėkoju už man paskirtą premiją *Ateities* konkurse. Jūsų paskatinimas toliau rašyti ir vertinimas jaunimo pastangų yra ir man, ir kiekvienam jaunuoliui be galo brangus.

Rūta Girdauskaitė
Toronto, Kanada

Linkėjimas

Ateitis visada labai įdomi, aktuali ir graži. Laukiam jos mūsų šeimoje, o gavę — skaitome, nuotraukas žiūrime. Ačiū Jums ir Jūsų bendradarbiams už ją. Linkiu daug ištvermės puikų darbą dirbant.

Vytautas Kamantas
Darien, Ill. JAV

Jubiliejinė Ateitis

Ateities jubiliejinis numeris (1981, 1-2 nr.) ir turiniu ir techniniu sutvarkymu — tikra puošmena mūsų spaudos gyvenime.

Garsas, 1981 m. balandžio mėn.

Mūsų rankose liuksusinis 68 psl. žurnalas. Tai jubiliejinis, dvigubas 1981 m. *Ateities* Nr. 1-2.

Nepaprastai įdomus Aldonos Zailskaitės pokalbis su dailininke Zita Sodeikiene („Surrealizmas vaikšto gatvėmis"). Ir labai originalus. Pradedama ne reporterės įžanga ir ją sekančiu klausimu, o dailininkės išsisakymu, ką ji mato keliaudama Chicagos gatvėmis. Tik paskui pasisuka į kūrybinį procesą, apie dailininkės kasdienybę, požiūrį į gyvenimą bei mirtį. Tarp klausimų įpinami ilgi reporterės paaiškinimai. Tikrai puikus, gyvas dialogas...

Alfonsas Nakas
Darbininke, kovo 10 d.

Apie Salomėją Nėrį

Girtinas redaktorius už drąsą spausdinti ir S. Nėries eilėraštį, dėl kurio gal teks sulaukti visokių svilonių plūdimų.

Alfonsas Nakas
Darbininke, kovo 10 d.

...žurnalas padarytas *par excellence* — turinio, sulaužymo, pailiustravimo, ir aplamai techniniu apipavidalinimo požiūriais. Sveikinu! Įdėta darbo jūros, bet rezultatas pasigėrėtinas.

Tik... tą visą darbą smukdo S. Nėries nuotrauka... Argi Jums trūksta poetų, kad kišat į paviršių tą išdavikę, lietuvių tautos dergštą?... Man rodos, kad katalikų Bažnyčia Kristaus mokslo išdavikų ant altoriaus nekėlė! Ar Jūs norit būti šventesni ir atlaidesni ir už Romą? Nėris ir visi panašūs jos sėbrai turi būti iš lietuvių tarpo išbraukti, o, jei minimi, tai minimi kaip išdavikai, o jų paveikslai nededami garbingame jubiliejiniame žurnale!

Iš asmeninio laiško K. Trimakui, parašyto neateitininko

Tiesa, iš tautos, sąjūdžio ar organizacijos pasitraukusius ir nuėjusius kitais, visai priešingais ar net išdavikiškais keliais vieni tegali prisiminti (ar ignoruoti) kaip „išgamas", kiti gal prisimena kaip liūdną žmogišką faktą, verčiantį įsigilinti į žmogišką trapumą ir susimąstyti apie save. (Salomėjos Nėries, kaip buvusios ateitininkės atvejis, tokia nuotaika mano buvo prisimintas Ateityje, *1978, 8 nr., 222 psl.). Nesijaučiu galįs reikalauti visų turėti tokį nusistatymą, tačiau taip pat jaučiu tokių asmenų tokioj nuotaikoj prisiminimo vertę sau ir kitiems.*

Tokioj, o ne kitoj nuotaikoj, atrodo, Evangelijose suminimas ir Judo, vieno iš apaštalų, atvejis, o taip pat apaštalo Mato Evangelijoje išvardyti Jėzaus Kristaus ne tik gerą vardą turį, bet ir labai blogo elgesio proseneliai (ir aiškiai — su tikslu*). Jei jau Evangelijų įkvėpti autoriai tikisi iš savo skaitytojų ne tik tolerancijos, bet ir susimąstymo (o ne pasipiktinimo... neva tai, nusidėjėlių šventaisiais paskelbimu... ir dar kur — pačioje Evangelijoje), tai to paties ir mes galime tikėtis iš* Ateities *skaitytojų (žinoma,* Ateitis *tuo nepretenduoja į Šv. Rašto moralės aukštumas).*

Kęstutis Trimakas

kreivos šypsenos

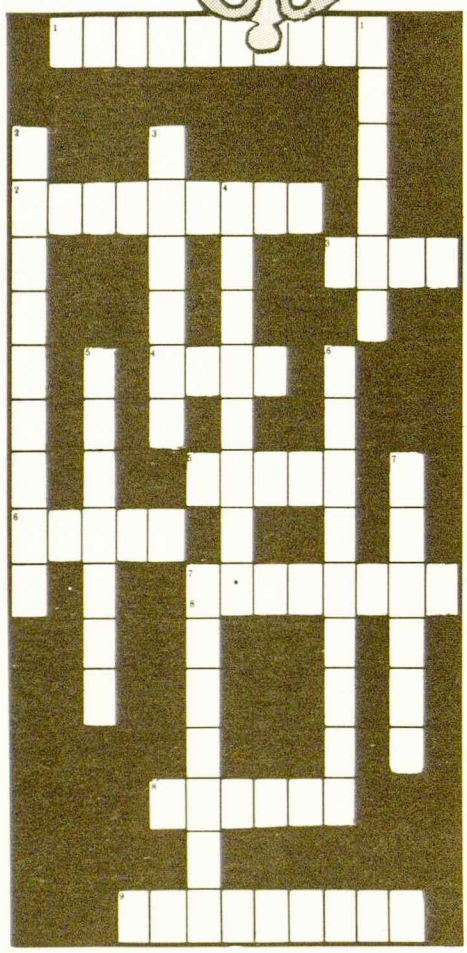

Skersai

1. Saliera su aukštu kraujo spaudimu vadinasi —
2. Jeigu dramblys būtų mažas, apvalus ir baltas, jis būtų —
3. Ką mes turime, o Adomas ir Ieva neturėjo?
4. Kokio vyro kiekviena mergaitė ieško?
5. Alfabetas eina nuo A iki Z. Kas eina nuo Z. iki A?
6. Ji prilimpa draugystėje!
7. Vaikas prašė, kad dantistas jo danties skylutę pripildytų su —
8. Kokie lietuviai patinka vampyrui?
9. Kas turi aštuonias kojas ir moka dainuot?

Žemyn

1. Kokias vonias imi vandens?
2. Po „Ateities“, geriausias išeivijos žurnalas?
3. Baronas Frankensteinas buvo nusiminęs, kol jis išmoko kaip sukurti —
4. Kiek gyvulių su savim Mozė vedė į arką? (2 žodžiai)
5. Kas yra karšti net ir šaldytuve?
6. Ką kiaulė turi, o nieks kitkas neturi?
7. Kur antradienis randasi prieš pirmadienį?
8. Slapčiausia ateitininkų korporacija —

Ko trūksta šiose nuotraukose?

a

b

c

Skersai 1. Rubarbaras 2. Aspirinas 3. Tėvų 4. Gyvo 5. Zebra 6. Utėlė 7. Šokoladu 8. Riebūs 9. Kvartetas

Žemyn 1. Saulės 2. Gaudesmus 3. Draugų 4. Nei vieno (Noė turėjo arką) 5. Krienai 6. Kiaulytės 7. Žodyne 8. Šatrija

Nuotraukų atsakymai: A. Raumenų B. Šriubelių C. Akinių

Ateities jubiliejinis kongresas

1981 m. Darbo šventės savaitgalį, rugsėjo 3—7 d., Chicagoje ruošiamas *Ateities* Jubiliejinis Kongresas, kurio metu bus svarstomi ateitininkų dabartiniai uždaviniai ir nustatomos gairės įvairioms veikimo sritims. Bus bendrų susibūrimų, bet daugiausia svarstymai, diskusijos ir nutarimai vyks darbo posėdžiuose, dažnai jaunimas ir vyresnieji atskirai, o kartais kartu, priklausant nuo svarstomų klausimų. Kongresas prasidės ketvirtadienį, rugsėjo 3 d., po pietų, ir tęsis iki pirmadienio, rugsėjo 7 d., pietų. Penktadienį bus rengiamas susipažinimo vakaras, šeštadienį — *Ateities* vakaras su jaunimo konkurso premijų įteikimu, o sekmadienį — banketas. Kongreso rengimo organizaciniam komitetui vadovauja Vytautas Šoliūnas. Visi ateitininkai, jaunimas ir vyresnieji, kviečiami atvykti į šį jiems ir visai ateitininkijai svarbų kongresą.

Aukos Ateities žurnalui

Ateities 70 m. sukakties minėjime New Yorke žurnalui aukojo: kun. V. Dabušis — 100 dol.; A. ir J. Vakseliai — 25 dol.; po 10 dol. — A. ir K. Juzaičiai, G. ir A. Šauliai, G. Damušytė, kun. A. Račkauskas, Minkūnai; po 5 dol. — P. ir P. Ąžuolai, A. Balsys, K. Norvila, L. Gudelienė, J. Grigienė, A. ir B. Lukoševičiai, A. Masionis, kun. V. Gidžiūnas, E. Vainauskienė, H. ir L. Šatinskai, J. Kregždienė, S. Kudirka, A. ir G. Ivaškos, gen. konsulas A. Simutis, kun. J. Pakalniškis, V. Maželis, A. ir R. Razgaičiai; po 3 dol. — B. Bobelis, E. Tutinienė, J. Gerdvilienė. Viso — 274 dol. Ateities redakcija, administracija ir leidėjai nuoširdžiai dėkoja visiems.

Ateities konkursas jaunimui

Savo 70 m. gyvavimo jubiliejiniuose metuose *Ateitis* skelbia konkursą jaunimui iki 30 m. amžiaus. Konkursas apima visą eilę sričių: 1. beletristiką (novelę, apsakymą, apysaką ir kt.), 2. poeziją, 3. straipsnį-rašinį, 4. interviu, 5. veiklos (stovyklos, kursų, susirinkimo ir kt.) aprašymą, 6. veiklos fotografiją, 7. meno fotografiją ir 8. iliustraciją. Bus vertinami visi 1980 m. rugsėjo 16 d. — 1981 m. rugpiūčio 1 d. laikotarpyje *Ateities* redakcijai atsiųsti kūriniai, kurie nebuvo atspausdinti periodinėje spaudoje (metraščiai, stovyklų ir kuopų laikraštėliai į periodinę spaudą neįskaitomi). Geriausiam beletristikos kūriniui, geriausiai poezijai ir geriausiam straipsniui skiriama po 250 dol. Šiaip moksleiviams (ar jaunimui iki 19 m. amžiaus) ir vyresniajam jaunimui (19—30 m. amžiaus) premijos (pirmoji ir antroji) skiriamos atskirai. Jų sumos bus paskelbtos vėliau. Premijoms jau pažadėta ar įduota 1770 dolerių suma: 1000 dol. yra pažadėjęs kun. dr. J. Prunskis; 500 dol. yra pažadėję Kamantai, Kleizos, Kebliai, Kiliai ir Kaulėnai; 220 dol. jau įteikė F. Mackevičienė, surinkusi šią sumą iš *Ateities* bičiulių, o 50 dol. paskyrė dr. J. Jakševičienė.

Ketvirtasis Mokslo ir Kūrybos Simpoziumas

IV Mokslo ir kūrybos simpoziume, kuris įvyks lapkričio 25-29 d. Chicagoje, bus apie 30 mokslinių sesijų ir bent penkios bendrinės sesijos. Humanitarinių-socialinių mokslo sričių sesijoms vadovaus: dr. K. Skrupskelis — filosofijai, dr. J. Račkauskas — istorijai, dr. A. Klimas — kalbai, dr. B. Vaškelis — literatūrai, dr. St. Goštautas — menotyrai, dr. K. Trimakas — psichologijai, E. Bradūnaitė — tautyrai, dr. T. Remeikis — sociologijai. Teologijos sekcijai vadovaus kun. dr. V. Rimšelis. Simpoziumo metu ruošiamas susipažinimo pobūvis, literatūros vakaras, banketas, kūrybos ir mokslo darbų parodos.

Atsiųsta paminėti

Janina Narūnė. PIRMŪNĖS AKADEMIKĖS. Autorė surinko žinias apie lietuvaites pirmūnes akademikes. Įžangoje autorė jas taip apibūdina: „Tai buvo mūsų pirmosios kregždės — pirmosios intelektualės... Liečiamos knygoje lietuvės akademikės bei nusipelnusios veikėjos tik tos, kurios gimė prieš 1905 metus..." Leidėja dr. Zuzana Šalnienė. Spaudė Draugo spaustuvė. 198 psl. 1980 m.

TĖVYNĖS SARGAS. 1981, Nr. 1. Red. P. Maldeikis. Leidžia Popiežiaus Leono XIII Literatūrinis Fondas. Turinyje: Mykolo Krupavičiaus asmenybė (A. J. Kasiulaitis), Aleksandras Stulginskis (S. Rauckinas), Laisvinimo problemos (Vl. Šoliūnas), Vliko ir ALTo veikla Madrido konferencijos metu (M.G.) ir kt.

ALp(LKA)1786
1981, Nr.6

90.725.244